

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra práva

Diplomová práce

Vymáhání pohledávek v praxi ČR

Jana Hundová

© 2016 ČZU v Praze

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Jana Hundová

Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Vymáhání pohledávek v praxi ČR

Název anglicky

Debt collection practices in The Czech Republic

Cíle práce

Cílem první části diplomové práce bude rozbor právní úpravy související s vymáháním pohledávek v České republice.

Druhá část práce bude věnována analýze správy pohledávek konkrétní právnické osoby, jenž se zabývá prodejem a servisem automobilů a současně prodejem stavebního materiálu. Cílem bude vyhodnocení současného stavu správy pohledávek a případné doporučení kroků, které by vedly ke snížení celkového stavu neuhrazených pohledávek po splatnosti.

Metodika

1. Rozbor teoretických předpokladů vymáhání pohledávek.
2. Analýza ekonomických údajů souvisejících s problematikou neuhrazených pohledávek konkrétnímu subjektu.
3. Zhodnocení zjištěných skutečností a případné návrhy na opatření.

Doporučený rozsah práce

60-80 stran

Klíčová slova

pohledávka, splatnost, zajištění pohledávky, rozhodčí řízení, soudní řízení, exekuční řízení, insolvenční řízení, konkurz, reorganizace

---

Doporučené zdroje informací

BAŘINOVÁ, Dagmar a Iveta VOZŇÁKOVÁ. Pohledávky: právně, daňově, účetně. 3., rozš. vyd. Praha: Grada, 2007, 135 s. Finance pro praxi. ISBN 978-80-247-1816-3.

DRBOHLAV, Josef a Tomáš POHL. Pohledávky z právního, účetního a daňového pohledu. 3., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011, 241 s. Daňová řada. ISBN 978-80-7357-599-1.

GROSSOVÁ, Marie. Exekuce na peněžitě plnění v současné právní praxi: podle stavu k 1.1.2007. 5. aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Linde, 2007, 603 s. ISBN 978-80-7201-621-1.

POHL, Tomáš. Vymáhání pohledávek. Vyd. 1. Praha: IFEC, 2002, 275 s. Justis. ISBN 80-864-1216-4.

VONDRAKOVÁ, Alena. Vymáhání pohledávek. 2., aktualizované vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011, xxviii, 868 p. ISBN 80-735-7686-4.

VOZŇÁKOVÁ, Iveta. Efektivní řízení pohledávek. 1. vyd. Praha: Grada, 2004, 122 s. ISBN 80-247-0770-5.

Zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů

Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon)

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Zdroje informací, literatura a odborné články po konzultaci s vedoucí DP

Předběžný termín obhajoby

2016/17 ZS – PEF

Vedoucí práce

Mgr. Ivana Hájková

Garantující pracoviště

Katedra práva

Elektronicky schváleno dne 27. 10. 2015

JUDr. Jana Borská

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 11. 11. 2015

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 20. 11. 2016

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Vymáhání pohledávek v praxi ČR" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 24. listopadu 2016

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala Mgr. Ivaně Hájkové za vstřícnost a ochotu při všech konzultacích a rovněž za její odborné vedení, které mi během psaní diplomové práce velice pomohlo.

Vymáhání pohledávek v praxi ČR

Souhrn

Diplomová práce se zabývá praxí vymáhání pohledávek v České republice. První část práce je věnována teoretickému zázemí souvisejícímu s pohledávkami. Obsahuje deskripci vzniku, zajištění, změny i zániku pohledávek a rovněž rozbor nejčastěji využívaných způsobů, kterými mohou být v souladu s platnou právní úpravou pohledávky vymáhány.

Výše uvedené teoretické poznatky jsou aplikovány v analýze pohledávek konkrétní obchodní společnosti uváděné pod fiktivním názvem ABC, s.r.o., jejímž cílem je určit přednosti a nedostatky procesu správy a vymáhání pohledávek na základě ekonomických údajů společnosti z období od roku 2010 do roku 2015. Rozbor je zaměřen na vývoj vybraných ukazatelů ve sledovaném období i na rozdíly, které existují mezi pohledávkami z různých typů činností, kterými se společnost zabývá.

Na základě zjištěných výsledků jsou navržena opatření ke snížení stavu pohledávek po splatnosti, jejichž implementace by měla přispět ke zlepšení celkové finanční situace uvedené společnosti.

Klíčová slova: pohledávka, dluh, závazek, splatnost, zajištění pohledávky, rozhodčí řízení, soudní řízení, exekuční řízení, insolvenční řízení, věřitel, dlužník

Debt collection practices in The Czech Republic

Summary

The thesis deals with practical issues associated with debt recovery in the Czech Republic. Part I focuses on the theoretical background of claims. It identifies the origin, securing recovery, modification and termination of claims as well as an analysis of the most frequent methods used in practice in compliance with the effective legislation.

The theoretical issues stated above are applied in the analysis of claims of a specific trading company, here shown under a fictional name, ABC, s.r.o., the objective of which is to specify the advantages and drawbacks of claim administration and the debt recovery process based on the financial figures of the company in the period from 2010 to 2015. The analysis is focused on the development of selected indices in the monitored period as well as the differences which exist between claims from different types of company business.

Measures to reduce outstanding overdue debts are proposed upon the established results, the implementation of which should help improve the total financial standing of the stated company.

Keywords: claim, debt, liability, maturity period, secure recovery, arbitration, court proceedings, execution procedure, insolvency proceedings, creditor, debtor

Obsah

1 Úvod.....	12
2 Cíl práce a metodika	13
2.1 Cíl práce	13
2.2 Metodika	13
3 Teoretická východiska	14
3.1 Pohledávky v právní úpravě České republiky.....	14
3.1.1 Pohledávka, dluh a závazek	14
3.1.2 Vznik a obsah závazku	15
3.2 Zajištění a utvrzení dluhu.....	15
3.2.1 Zástavní právo.....	16
3.2.2 Zadržovací právo	18
3.2.3 Ručení	18
3.2.4 Finanční záruka.....	18
3.2.5 Zajišťovací převod práva	19
3.2.6 Dohoda o srážkách ze mzdy	20
3.2.7 Utvrzení dluhu	20
3.2.8 Závdavek.....	20
3.3 Změna závazku.....	21
3.3.1 Změna v osobě věřitele	21
3.3.2 Změna v osobě dlužníka	21
3.3.3 Změny v obsahu závazku.....	22
3.4 Zánik pohledávky.....	23
3.4.1 Splnění dluhu	23
3.4.2 Započtení	24
3.4.3 Odstoupení od smlouvy	24
3.4.4 Další způsoby zániku závazku.....	24
4 Obvyklé způsoby vymáhání pohledávek.....	25
4.1 Soudní řízení	25
4.1.1 Zahájení řízení a jeho účinky.....	25
4.1.2 Žaloba a její náležitosti	26
4.1.3 Průběh řízení	27
4.1.4 Rozsudek a usnesení	28
4.1.5 Platební rozkaz.....	29
4.1.6 Elektronický platební rozkaz	29
4.1.7 Evropský platební rozkaz.....	30

4.1.8	Řádné opravné prostředky	30
4.1.9	Mimořádné opravné prostředky	31
4.2	Rozhodčí řízení	31
4.2.1	Rozhodčí smlouva.....	32
4.2.2	Průběh rozhodčího řízení	33
4.2.3	Rozhodčí nález, jeho náležitosti a možnost jeho zrušení.....	34
4.2.4	Stálé rozhodčí soudy v České republice	35
4.3	Soudní výkon rozhodnutí dle občanského soudního řádu.....	36
4.3.1	Narizení výkonu rozhodnutí	36
4.3.2	Provedení výkonu rozhodnutí	37
4.3.3	Zastavení výkonu rozhodnutí.....	37
4.4	Exekuční řízení dle exekučního řádu	38
4.4.1	Exekutor.....	38
4.4.2	Exekuční návrh	39
4.4.3	Exekuční titul	40
4.4.4	Průběh exekučního řízení.....	41
4.4.5	Způsoby provedení exekuce	42
4.4.6	Skončení exekuce	44
4.5	Pohledávky za dlužníky v úpadku.....	45
4.5.1	Vznik speciální právní úpravy a její rekodifikace	45
4.5.2	Specifika insolvenčního práva	46
4.5.3	Úpadek dlužníka	47
4.5.4	Účastníci řízení	48
4.5.5	Ostatní subjekty insolvenčního řízení.....	49
4.5.6	Insolvenční návrh.....	50
4.5.7	Rozhodnutí o úpadku a způsobu jeho řešení	52
4.5.8	Konkurs.....	52
4.5.9	Reorganizace.....	53
4.5.10	Oddlužení.....	54
5	Analýza pohledávek konkrétní právnické osoby	57
5.1	Charakteristika společnosti ABC s.r.o.	57
5.1.1	Právní forma podnikání	57
5.1.2	Organizační struktura společnosti.....	57
5.1.3	Jednotlivé úseky společnosti dle typu činnosti	58
5.2	Pohledávky a jejich vliv na likviditu.....	60
5.2.1	Celková likvidita a pracovní kapitál	61
5.2.2	Běžná likvidita	62
5.2.3	Okamžitá likvidita.....	63
5.2.4	Hodnocení likvidity z hlediska reálné dobytosti pohledávek	64

5.3	Pohledávky z obchodního styku a způsob jejich vymáhání.....	66
5.3.1	Vliv tržeb na výši neuhrazených pohledávek z obchodního styku.....	66
5.3.2	Doba obratu pohledávek z obchodního styku.....	68
5.3.3	Komparace jednotlivých úseků společnosti z hlediska doby obratu pohledávek.....	69
5.3.4	Struktura pohledávek z obchodního styku dle časového hlediska.....	70
5.3.5	Komparace jednotlivých úseků společnosti z hlediska struktury jejich pohledávek.....	72
5.3.6	Proces vymáhání neuhrazených pohledávek	74
5.3.7	Struktura neuhrazených pohledávek dle způsobu jejich vymáhání.....	75
5.3.8	Komparace jednotlivých úseků společnosti z hlediska vymáhání jejich pohledávek.....	78
5.3.9	Úspěšnost vymáhání pohledávek po splatnosti	79
6	Výsledky provedené analýzy a návrh možných opatření.....	81
6.1	Vliv neuhrazených pohledávek na likviditu společnosti.....	81
6.2	Vznik a rychlost úhrady pohledávek z obchodní činnosti	81
6.2.1	Návrh možných opatření pro prevenci vzniku pohledávek po splatnosti.	82
6.3	Vymáhání neuhrazených pohledávek po splatnosti	83
6.3.1	Návrh možných opatření pro zrychlení a zefektivnění procesu vymáhání pohledávek.....	84
7	Závěr.....	86
8	Seznam použitých zdrojů	89
8.1	Tištěné dokumenty	89
8.2	Elektronické dokumenty	90
9	Přílohy	93

Seznam obrázků

Obrázek 1 Organizační struktura společnosti

Obrázek 2 Vývoj ročních obrátů v letech 2010 – 2015

Obrázek 3 Celková likvidita společnosti v letech 2010 - 2015

Obrázek 4 Pracovní kapitál společnosti v letech 2010 - 2015

Obrázek 5 Běžná likvidita společnosti v letech 2010 - 2015

Obrázek 6 Okamžitá likvidita společnosti v letech 2010 - 2015

Obrázek 7 Reálná výše pracovního kapitálu

Obrázek 8 Vývoj nově vzniklých pohledávek v komparaci s vývojem tržeb

- Obrázek 9 Doba obratu pohledávek z obchodního styku
- Obrázek 10 Doba obratu pohledávek dle jednotlivých typů činností
- Obrázek 11 Rozbor pohledávek z obchodního styku po splatnosti
- Obrázek 12 Komparace struktury neuhrazených pohledávek z obchodního styku
- Obrázek 13 Struktura pohledávek z prodeje stavebního a spojovacího materiálu
- Obrázek 14 Struktura pohledávek z prodeje a servisu vozů
- Obrázek 15 Způsoby vymáhání neuhrazených pohledávek po splatnosti
- Obrázek 16 Komparace podílů vymáhaných pohledávek na pohledávkách po splatnosti
- Obrázek 17 Plnění získaná v letech 2010 - 2015

Seznam tabulek

- Tabulka 1 Roční obraty jednotlivých úseků společnosti v letech 2010 - 2015
- Tabulka 2 Ukazatelé likvidity
- Tabulka 3 Pohled na likviditu z hlediska splatnosti pohledávek
- Tabulka 4 Výše pohledávek v návaznosti na výši vystavených faktur
- Tabulka 5 Doba obratu pohledávek z obchodního styku
- Tabulka 6 Srovnání jednotlivých úseků společnosti z hlediska doby obratu pohledávek
- Tabulka 7 Struktura pohledávek z obchodního styku v letech 2010 – 2015
- Tabulka 8 Struktura pohledávek úseku prodeje stavebního a spojovacího materiálu
- Tabulka 9 Struktura pohledávek úseku prodeje a servisu vozů
- Tabulka 10 Přehled vymáhaných pohledávek
- Tabulka 11 Vymáhané pohledávky úseku prodeje stavebního a spojovacího materiálu
- Tabulka 12 Vymáhané pohledávky úseku prodeje a servisu vozů
- Tabulka 13 Pohledávky vymáhané v soudním řízení, v exekuci nebo insolvenčním řízením

1 Úvod

Vymáhání pohledávek v praxi České republiky je téma, se kterým se ve větší či menší míře setkává řada podnikatelů. Bez ohledu na velikost podnikajícího subjektu nebo obor jeho činnosti, vždy se může setkat s obchodním partnerem, jenž nebude ochoten nebo schopen své závazky plnit řádně a v určeném termínu. Zda nebude v důsledku platební neschopnosti druhých, ohrožena prosperita či sama existence podnikatele, závisí nejen na jeho celkovém finančním zdraví, ale i na jeho schopnostech souvisejících se správou a vymáháním pohledávek.

Jakými způsoby a s jakým úspěchem se lze domáhat vynucení práva, závisí ve velké míře na právním prostředí daného státu. Proto se první část práce věnuje nejdůležitějším právním předpisům souvisejícím s vymáháním pohledávek. Je rozdělena do dvou bloků dle svého zaměření. Obecná charakteristika pohledávek, jejich vznik, zánik a zajištění jsou součástí prvního bloku. Rozbor nejpoužívanějších způsobů vymáhání pohledávek tvoří blok druhý.

Jelikož se právní řád České republiky neustále mění, je na nejdůležitější zákony, jež souvisí s danou problematikou, hleděno nejen z pohledu aktuálního platného znění, ale rovněž z pohledu zásadních změn, kterými v posledních letech prošly, a jejich případných dopadů pro praxi dle stanovisek vybraných odborníků. Zdrojem informací pro zpracování této části práce jsou úplná znění zákonů doplněná právními monografiemi a odbornými články.

Právní prostředí je pro každý podnikající subjekt v České republice stejné. Jeho nastavení je pro uplatnitelnost práva klíčové, avšak přizpůsobit si ho podnikatel nemůže. Proto je důležité soustředit se na mechanismy, které je podnikatel schopen ovlivnit. Druhá část práce je zaměřena na vnitřní správu a postupy vymáhání pohledávek užívané v podmínkách konkrétní právnické osoby. Na základě analýzy ekonomických údajů souvisejících s neuhrazenými pohledávkami je hodnoceno, jak efektivně dokáže zkoumaný subjekt využít nástrojů, které jsou mu k dispozici, aby zamezil vzniku pohledávek po splatnosti a aby vymáhání neuhrazených pohledávek probíhalo co nejefektivněji.

V závěru práce jsou zhodnoceny výsledky provedené analýzy a doporučeny kroky, jež by měly vést ke zlepšení stávající situace.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Hlavním cílem diplomové práce bude vyhodnocení procesu správy a vymáhání pohledávek konkrétní právnické osoby, jež je pro účely této práce nazvána ABC, s.r.o., na základě kterého by bylo možné zpracovat návrhy opatření, které by vedly ke snížení celkového stavu neuhrazených pohledávek po splatnosti.

Teoretická část diplomové práce bude věnována zmapování teoretických východisek, jež s problematikou pohledávek souvisí.

Cílem praktické části bude zjistit, jak efektivně byly pohledávky společnosti ABC, s.r.o. spravovány a vymáhány v období od roku 2010 do 2015. Na základě vyhodnocení dílčích výsledků budou navržena opatření, která by měla pomoci vyřešit analyzovaný problém.

2.2 Metodika

Diplomová práce bude rozdělena na část teoretickou a praktickou. V teoretické části bude na základě literární rešerše jednotlivých právních předpisů, právních monografií a odborných článků provedena deskripce teoretických východisek souvisejících s problematikou pohledávek.

Praktická část bude založena na analýze ekonomických údajů společnosti ABC, s.r.o., které budou zasazeny do širšího kontextu na základě informací poskytnutých vedením společnosti. Využita bude rovněž metoda komparace ekonomických údajů a finančních ukazatelů, a to nejen z časového hlediska ale i z hlediska srovnání jednotlivých úseků společnosti. K analýze budou využity informace z účetnictví společnosti, z evidencí ekonomického úseku a z vnitropodnikové směrnice pro vymáhání pohledávek.

V závěru bude syntézou jednotlivých poznatků zjištěných na základě provedené analýzy vyhodnocen proces správy a vymáhání pohledávek společnosti ABC, s.r.o.

3 Teoretická východiska

3.1 Pohledávky v právní úpravě České republiky

V České republice se do konce roku 2013 závazkové právo, jako významná součást soukromého práva, řídilo zejména ustanoveními zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník. Oblast obchodních závazkových vztahů řešil především zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník.

Od 1. ledna 2014, kdy vešel v účinnost zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen „nový občanský zákoník“), se závazkové právo řídí touto rekodifikovanou právní úpravou a několika zvláštními právními úpravami, které se specializují na závazky související s odpovědností státu za způsobenou škodu¹, se spotřebitelskými úvěry² nebo se závazky, jež plynou ze zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce. Tyto zákony zůstaly v platnosti i po zavedení nového občanského zákoníku.

3.1.1 Pohledávka, dluh a závazek

Nový občanský zákoník definuje obsah **závazkového vztahu** tak, že „*Ze závazku je dlužník povinen něco dát, něco konat, něčeho se zdržet nebo něco strpět a věřitel je oprávněn to od něho požadovat.*“³ Lze tedy konstatovat, že v závazkovém vztahu povinnosti dlužníka odpovídá právo věřitele. Věřitel je na základě tohoto práva oprávněn požadovat po dlužníkovi plnění, jež musí být podloženo konkrétním právně uznatelným důvodem. Povinnost prokázat důvod závazku je dle § 1791 odst. 1 nového občanského zákoníku na straně věřitele.

Zákon dále stanovuje: „*Plnění, které je předmětem závazku, musí být majetkové povahy a odpovídat zájmu věřitele, i když tento zájem není jen majetkový.*“⁴ Toto plnění je z pohledu věřitele vůči dlužníkovi nazýváno **pohledávkou**.

Povinnost dlužníka vůči věřiteli je novým občanským zákoníkem nazývána **dluhem**. Původní právní úprava⁵ tuto povinnost nazývala závazkem stejně jako závazkový vztah, což mohlo způsobovat určitou nepřehlednost výkladu. Nový občanský zákoník tento

---

¹ Zákon č. 82/1998 Sb., v platném znění.

² Zákon č. 145/2010 Sb., v platném znění.

³ § 1789 nového občanského zákoníku.

⁴ § 1722 nového občanského zákoníku.

⁵ Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění k 31. prosinci 2013

nedostatek odstranil tak, že nahradil pojem závazek pojmem dluh a zachoval tak pojmu závazek pouze význam závazkového vztahu. Zákony související s uplatňováním pohledávek či jejich evidencí, které vznikly v době trvání původní právní úpravy, však mohou užívat původního názvosloví a tak je možné se s pojmem závazek i nadále setkávat ve významu dluh.

3.1.2 Vznik a obsah závazku

Důvodem pro vznik závazku je nejčastěji smlouva. Další příčinou může být protiprávní čin dlužníka či jiná právní skutečnost.

Obsahem závazkového právního vztahu jsou pohledávka a dluh. Nelze však konstatovat, že by konkrétním právům vždy odpovídaly konkrétní povinnosti, jak upozorňuje JUDr. Tomáš Tintěra, Ph.D., když uvádí, že: „*Obsahem závazku jsou dále práva související s pohledávkou, jako je právo na stanovení splatnosti, právo na určení, na které z více plnění má být plněno, či práva z vadného plnění.*“⁶ Obsahem závazkového právního vztahu může být rovněž právo na změnu, vypovězení či odstoupení od smlouvy.

3.2 Zajištění a utvrzení dluhu

Zajištění a utvrzení jsou nástroje, jejichž úlohou je zvýšení pravděpodobnosti řádného plnění povinností dlužníka. Nový občanský zákoník uvádí: „*Dluh lze zajistit, zaváže-li se třetí osoba věřiteli nebo ve prospěch věřitele za dlužníkovu plnění, anebo dá-li někdo věřiteli nebo ve prospěch věřitele majetkovou jistotu, že dlužník svůj dluh splní. Utvrdit lze dluh ujednáním smluvní pokuty nebo uznáním dluhu.*“⁷

Utvrzení dluhu je novým pojmem, který zavádí nový občanský zákoník. Rozdíl mezi zajištěním a utvrzením dluhu spočívá v tom, že zajištění dluhu zvyšuje jistotu věřitele, že bude jeho pohledávka skutečně uhrazena, kdežto utvrzení dluhu fakticky jistotu uspokojení pohledávky věřiteli nezvyšuje. Například zajištění dluhu zástavním právem garantuje jistotu případného náhradního uspokojení, oproti tomu utvrzení smluvní pokutou může dlužníka k plnění pouze motivovat. V předcházející právní úpravě⁸ byla smluvní pokuta uvedena jako jedna z možností zajištění závazků.

---

⁶ TINTĚRA, Tomáš, *Závazky a jejich zajištění v novém občanském zákoníku*, s. 17

⁷ § 2010 odst. 1 nového občanského zákoníku

⁸ Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění k 31. prosinci 2013

Zajištění dluhu je vedle nového občanského zákoníku vymezeno i v několika zvláštních právních předpisech, které upravují například finanční zajištění⁹ či směnečné rukojemství.¹⁰

K zajištění dluhu je využíváno jistoty, jež představuje zejména majetkové zajištění prostřednictvím zástavního práva nebo osobní zajištění dluhu způsobilými ručiteli. Nový občanský zákoník stanovuje oproti předchozí právní úpravě¹¹ domněnkami u jednotlivých typů nemovitostí i u cenných papírů, jaká má být jejich hodnota, aby byly považovány za dostatečnou jistotu. Zásadní změnu přináší ohledně vkladů v bankách i spořitelních a úvěrních družstvech, kde výši dostatečné majetkové jistoty redukuje z původní celé výše vkladu na pouhou hodnotu jeho pojištění.

Zákon¹² rovněž stanovuje pravidlo pro řešení situací, kdy existuje několik různých věřitelů k jedné jistotě. Zajištěné věřitele lze zařadit do tří skupin, v rámci kterých se pořadí uspokojení určuje podle doby vzniku zajištění. Přednost má skupina věřitelů, jejichž věcněprávní zajištění je zapsáno v rejstříku zástav nebo ve veřejném seznamu. Druhou skupinou jsou věřitelé, jejichž věcná práva zapsána nejsou a poslední skupiny tvoří věřitelé, kteří jsou zajištěni závazkovým právem.

3.2.1 Zástavní právo

Zástavní právo opravňuje věřitele uspokojit svůj nárok vůči dlužníkovi zpeněžením zástavy, pokud dlužník sám věřiteli nesplnil dluh řádně a včas. Jedná se o jeden z nejčastěji využívaných způsobů zajištění. Jakákoli hodnota, jež je předmětem právního obchodu se může stát zástavou. Nový občanský zákoník umožňuje zajištění peněžitých i nepeněžitých dluhů, dluhů podmíněných i dluhů budoucích.

Zástavní právo bývá nejčastěji zřizováno smlouvou. Je-li zástava zapsána ve veřejném seznamu, ke vzniku zástavního práva dochází jeho zápisem v tomto seznamu. V případě movitých věcí vzniká i odevzdáním zástavy věřiteli nebo jejich označením. Zástavní právo může vzniknout také rozhodnutím orgánu veřejné moci nebo přímo ze zákona.

---

⁹ Zákon č. 408/2010 Sb., o finančním zajištění.

¹⁰ Zákon č. 191/1950 Sb., zákon směnečný a šekový.

¹¹ § 556 – 557 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění k 31. prosinci 2013.

¹² § 2016 nového občanského zákoníku.

Zákon¹³ umožňuje zastavení jakékoli pohledávky, která může být postoupena. Zastaveny mohou být i podíly v korporacích, cenné papíry i účty vlastníka zaknihovaných cenných papírů. Zástavou může být věc, která nenáleží do vlastnictví dlužníka. V tomto případě je však nutný souhlas vlastníka dané věci.

Ve věci rozsahu zástavního práva zákon stanovuje: „Zástavní právo se vztahuje na zástavu, na její přírůstek i příslušenství, ledaže zástavní smlouva určí něco jiného. Z plodů a užitků se zástavní právo vztahuje jen na ty, které nejsou odděleny. Je-li zastavena pohledávka, náleží zástavnímu věřiteli i každé právo, které pohledávku zajišťuje.”¹⁴

Nový občanský zákoník umožňuje i zajištění smluvní pokuty zástavním právem, ale jen v případě, že je to zvlášť dojednáno.

Zástavní dlužník se musí zdržet veškerého jednání, které by vedlo k újmě zástavního věřitele. Nezdrží-li se takového jednání, je povinen jistotu věřitele přiměřeně doplnit. Novinkou v novém občanském zákoníku jsou práva, která vznikají zástavnímu věřiteli vůči pojišťovně v okamžiku pojistné události na předmětu zástavního práva. Věřitel má právo na pojistné plnění, ze kterého je oprávněn uspokojit svůj nárok, neuhradí-li dlužník svůj dluh řádně a včas.

Není-li dluh v době splatnosti dlužníkem splněn, může zástavní věřitel přistoupit k výkonu zástavního práva. Jakým způsobem bude uspokojení věřitele realizováno, je povinen dlužníkovi písemně oznámit. Je-li zástava evidována ve veřejném seznamu nebo v rejstříku zástav, musí být zápis o výkonu práva uveden také na tomto místě.

Zástavní věřitel musí při prodeji zástavy postupovat tak, aby za předmět zástavy bylo zapláceno tolik, za kolik by byla ve stejné době a na stejném místě prodána srovnatelná věc. Zákon zástavnímu věřiteli rovněž umožňuje prodej zástavy ve veřejné dražbě. Výtěžkem ze zpeněžení je hrazena pohledávka, její příslušenství i náklady zástavního věřitele. Zástavní dlužník obdrží případný zbytek výtěžku zpeněžení.

Obecně platí, že zástavní právo zaniká v okamžiku zániku zajištěného dluhu. Zástavní právo může rovněž zaniknout i v případě trvání pohledávky, a to zánikem zástavy, uplynutím doby, na kterou bylo zástavní právo sjednáno, z rozhodnutí zástavního věřitele nebo v případě, že dlužník či zástavce složí věřiteli cenu zastavené věci.

---

¹³ § 1335 nového občanského zákoníku.

¹⁴ § 1346 nového občanského zákoníku.

3.2.2 Zadržovací právo

Podstatou zadržovacího práva je oprávnění věřitele zadržet movitou věc dlužníka k zajištění splatného dluhu, avšak nesmí se jí zmocnit násilně nebo lstí. V případech stanovených zákonem¹⁵, lze zadržovacím právem zajistit i dluh nesplatný.

Zadržovací právo věřitele může vzniknout jeho právním jednáním i přímo ze zákona. K zániku zadržovacího práva dochází v případě zániku dluhu či zadržované věci nebo dostane-li se trvale věc z věřitelovy moci. Příčinou zániku práva může být i vůle věřitele se zadržovacího práva vzdát anebo okolnost, kdy věřitel obdrží dostatečnou jistotu.

3.2.3 Ručení

Ke vzniku ručení je nutná dohoda mezi ručitelem a věřitelem. Ručitel se v písemném prohlášení zaváže uspokojit dluh v případě nesplnění tohoto dluhu dlužníkem. Věřitel musí s touto dohodou souhlasit. Zákon k takovému projevu vůle věřitele nevyžaduje písemnou formu.

Nesplní-li dlužník svůj dluh ani po písemné výzvě věřitele, je věřitel oprávněn vyžadovat splnění dluhu ručitelem.

Ručitel je oprávněn odmítnout dluh plnit, pokud k neuhrazení pohledávky dlužníkem došlo ze zavinění věřitele. Ručitel má rovněž nárok na uplatnění námitek, jež má proti pohledávce dlužník. Jedná se o námitku započtení pohledávky, promlčení pohledávky a námitku splnění dluhu.

Předpokladem ručení je existence platného dluhu dlužníka. Zánikem dluhu rovněž zaniká jeho zajištění ručením. Výjimkou jsou případy zániku dluhu z důvodu nemožnosti plnění dlužníka, měl-li ručitel možnost jej splnit, a zániku dlužníka, jenž má formu právnické osoby.

3.2.4 Finanční záruka

Finanční záruka je institutem, který slouží obdobně jako ručení k zajištění pohledávky třetí osobou. Vzniká na základě písemného prohlášení výstavce, jenž se v této záruční listině zaváže k uspokojení věřitele v případě, že dlužník sám svůj dluh nesplní, anebo dojde-li ke splnění jiných sjednaných podmínek. Pokud je výstavcem banka,

---

¹⁵ § 1395 odst. 2 nového občanského zákoníku.

zahraniční banka či spořitelni a úvěrní družstvo, je finanční záruka nazývána bankovní zárukou.

Výstavce, na rozdíl od ručitele, obecně nemá právo uplatnit námitky vůči věřiteli. Zákon však připouští si takové právo smluvně sjednat.

Bankovní záruka je institutem využívaným po celém světě. Finanční záruka nachází své uplatnění zejména v zahraničním obchodě jako záruka za nabídku či dodržení všech smluvních podmínek.

3.2.5 Zajišťovací převod práva

Principem zajišťovacího převodu práva je převedení vlastnického nebo jakéhokoliv jiného práva, u něhož je to možné, věřiteli. Nový občanský zákoník na rozdíl od předchozí právní úpravy¹⁶ stanovuje, že se jedná o převod s rozvazovací podmínkou splnění dluhu. Avšak smluvně lze sjednat, že k tomuto navrácení k předešlému stavu převedených práv nedojde automaticky, ale k obnově práv dlužníka či třetí osoby dojde až na základě právního jednání věřitele.

V případě převedení vlastnických práv je věřitel povinen vykonávat prostou správu věci, jež mu byla dlužníkem předána. Nedošlo-li k předání věci, je povinen prostou správou ten, kdo věřiteli zřídil zajištění převodem práva k této věci.

„Pomíne-li důvod trvání zajišťovacího převodu práva, umožní věřitel osobě, která zajištění poskytla, výkon práva v předešlém rozsahu. Zároveň jí vydá vše, co z převedeného práva získal nebo co k němu přibylo, proti náhradě nákladů, které v souvislosti s výkonem zajišťovacího převodu práva účelně vynaložil.“¹⁷

Nedojde-li ke splnění zajištěného dluhu, stává se převod práva nepodmíněným. Dlužník je posléze povinen k předání všeho, co bude věřitel k plnému výkonu práva potřebovat. Věřitel pak musí vyplatit tomu, kdo jistotu poskytl, rozdíl mezi částkou představující výši dluhu dlužníka a vynaložené náklady na výkon zajišťovacího práva a částkou, jež je obvyklou cenou příslušné jistoty.

---

¹⁶ Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění k 31. prosinci 2013.

¹⁷ § 2043 nového občanského zákoníku.

3.2.6 Dohoda o srážkách ze mzdy

Za velice praktický způsob zajištění pohledávky lze považovat dohodu o srážkách ze mzdy nebo jiných příjmů. Její výhodou oproti jiným způsobům zajištění je, že umožňuje postupné splácení pohledávky. Na druhé straně však představuje pro věřitele určité riziko, pokud dlužníkův pracovní poměr skončí.

Nový občanský zákoník¹⁸ zohledňuje i pohled zaměstnavatelů na danou problematiku a vyžaduje jejich souhlas s podepsáním dohody o srážkách ze mzdy. Zákonodárci se tak snažili změnit předchozí stav, kdy byly zaměstnavatelé povinni provádět srážky ze mzdy v jakémkoliv množství, a to vše na své náklady.

3.2.7 Utvrzení dluhu

Smluvním stranám je umožněno, aby si pro případ porušení povinnosti, domluvily utvrzení dluhu smluvní pokutou. Její výše může být buď konkrétně ujednána anebo musí být stanoven způsob, jakým se její výše určí. Smluvní pokuta může mít i formu nepeněžitěho plnění. Je-li požadována nepřiměřená pokuta, má dlužník možnost se obrátit na soud s návrhem na její snížení.

Požadavek na splnění smluvní pokuty není vázán na to, zda porušením smluvně ujednané povinnosti vznikla věřiteli nějaká škoda. Zaplacení smluvní pokuty rovněž neruší povinnost dlužníka plnit dluh, jenž byl smluvní pokutou utvrzen.

Druhým způsobem utvrzení dluhu je dle nového občanského zákoníku uznání dluhu. Uznání dluhu je písemné prohlášení, v němž dlužník uznává svůj dluh co do důvodu i výše. Není-li pohledávka věřitele promlčena, za uznání dluhu se považuje i placení úroků příslušejících k danému dluhu a částečné plnění dluhu, lze-li tak vzhledem k okolnostem předpokládat.

3.2.8 Závdavek

Ačkoliv nový občanský zákoník neřadí závdavek mezi ostatní způsoby zajištění a utvrzení dluhu, lze jej prakticky za jeden z takových způsobů považovat. JUDr. Tomáš Tintěra, Ph.D. upozorňuje, že z funkčního hlediska je toto ujednání v některých rysech podobné smluvní pokutě.¹⁹

---

¹⁸ § 2045-2047 nového občanského zákoníku.

¹⁹ TINTĚRA, Tomáš, *Závazky a jejich zajištění v novém občanském zákoníku*, s. 163

Závdavek plní několik funkcí. Hlavní funkcí závdavku je potvrzení smlouvy. Současně výrazně zvyšuje jistotu, že strana, která závdavek poskytla, smluvní ujednání dodrží. Smluvní pokutě se nejvíce podobá v tom ohledu, že nesplní-li strana, jež závazek poskytla, to, k čemu se zavázala, propadá tento závdavek druhé straně.

V případě nesplnění smlouvy stranou, která závdavek přijala, náleží druhé smluvní straně dvojnásobek závdavku. Na rozdíl od jiných způsobů zajištění a utvrzení, nelze jasně předem stanovit, kdo bude oprávněný ze zajištění.

3.3 Změna závazku

Nový občanský zákoník rozlišuje změny závazků na ty, které souvisí se změnou jejich subjektů, a ty, které souvisí se změnou jejich obsahu. Změny v subjektech mohou probíhat na straně věřitelské i dlužnické, a to formou přistoupení nového subjektu na některou ze stran či nahrazením jednoho ze subjektů subjektem novým. Při změně obsahu závazku dochází ke změně práv a povinností subjektů.

3.3.1 Změna v osobě věřitele

Změna v osobě věřitele se uskutečňuje postoupením pohledávky nebo postoupením souboru pohledávek. Věřitel je oprávněn postoupit svou pohledávku včetně jejího příslušenství a práv, jež jsou s ní spojena, jiné osobě bez souhlasu dlužníka. O postoupení pohledávky by měl být dlužník neprodleně informován. Měl-li dlužník vůči pohledávce námitky, zůstávají zachovány i po provedení změny věřitele. Původní věřitel je označován jako postupitel a nový věřitel jako postupník.

Došlo-li k postoupení pohledávky za úplatu, ručí postupitel za její dobytost do výše přijaté úplaty s úroky. Okolnosti ručení za dobytost i změnu částky si mohou postupitel a postupník smluvně upravit.

3.3.2 Změna v osobě dlužníka

Převzetím dluhu dochází na základě smluvního ujednání ke změně osoby na straně dlužníka, přičemž obsah závazku zůstává nezměněn. Při převzetí dluhu je vyžadován souhlas věřitele. Neudělí-li věřitel souhlas, nedojde k přechodu práv, avšak převímatel dluhu musí zařídit, aby dlužník již nemusel plnit. V případě, že dojde k přechodu práv a dluh byl zajištěn třetí osobou, pokračuje toto zajištění i nadále, jen pokud tato osoba se změnou dlužníka souhlasí.

Ke změně na straně dlužníka může dojít i přistoupením k dluhu, kdy se nový dlužník na základě dohody s věřitelem zaváže uhradit dluh za dlužníka, který s tímto jednáním nevyjádří souhlas. Oproti převzetí dluhu, kdy je původní dlužník nahrazen novým dlužníkem, přistoupením k dluhu jsou na straně dlužnické spolu původní a nový dlužník, kteří jsou vázáni společně a nerozdílně.

Zákon uvádí jako další způsob změny dlužníka převzetí majetku: „*Převzme-li někdo od zcizitele veškerý majetek nebo jeho poměrně určenou část, stává se společně a nerozdílně se zcizitelem dlužníkem z dluhů, které s převzatým majetkem souvisí a o nichž nabyvatel při uzavření smlouvy věděl nebo musel vědět. Nabyvatel však není povinen plnit více, než kolik činí hodnota majetku, jehož takto nabyl.*“²⁰

Každá ze stran závazkového vztahu je oprávněna převést jako postupitel svá práva a povinnosti ze smlouvy třetí osobě za předpokladu, že to povaha smlouvy nevylučuje a druhá strana s tímto jednáním souhlasí.

3.3.3 Změny v obsahu závazku

Nový občanský zákoník²¹ umožňuje subjektům závazkových vztahu si domluvit změnu svých práv a povinností. Důvodová zpráva k novému občanskému zákoníku k tomuto ustanovení uvádí: „*Náleží k podstatě autonomie vůle a smluvní svobody jako jednoho z jejích projevů, že ve sféře práva soukromého, a zvláště co se týká majetkových oprávnění, mohou osoby smlouvou nejen svá práva a své povinnosti založit, ale mohou je také změnit.*“²² Možnost změnit na základě ujednání práva a povinnosti subjektů není vázána na jejich vznik vzájemnou dohodou subjektů, ale lze měnit i práva a povinnosti, které vznikly z jiných právních důvodů.

Specifickými typy změny v obsahu jsou novace a narovnání. Novace je změnou, při které je obsah dosavadního závazku zcela zrušen a nahrazen novým. Narovnání se týká změny práv a povinností, které byly mezi stranami sporné či pochybné. Pokud je dohoda o narovnání mezi stranami podepsána, jsou již značně omezeny možnosti jejího zpochybnění. Pokud se neprokáže, že některé ze stran nejednala v dobré víře, nelze

---

²⁰ § 1893 odst. 1 nového občanského zákoníku

²¹ § 1901 nového občanského zákoníku

²² Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., nový občanský zákoník (konsolidované znění), s. 197

ujednanou změnu v obsahu odporovat, ani kdyby díky ní vznikl zásadní nepoměr mezi vzájemným plněním stran.

3.4 Zánik pohledávky

K zániku závazkového vztahu může dojít zánikem všech práv a povinností zároveň nebo okamžikem, kdy zanikne poslední pohledávka či dluh. Nejběžnějšími formami zániku závazku jsou splnění dluhu, započtení a odstoupení od smlouvy.

3.4.1 Splnění dluhu

Splnění dluhu je nejobvyklejším způsobem zánikem závazku. Splnění je dlužník povinen realizovat řádně a včas a současně musí nést náklady a nebezpečí související s tímto plněním.

Je-li nabyvateli poskytováno plnění za úplatu, je dlužník povinen poskytnout předmět plnění s obvyklými nebo sjednanými vlastnostmi. V případě, že má předmět plnění vady, musí na tuto skutečnost nabyvatele upozornit. Poruší-li dlužník svou povinnost řádného plnění a plní-li vadně, může nabyvatel svá nově nabytá práva z vadného plnění uplatnit. V závislosti na tom, zda lze vadu odstranit, má nabyvatel nárok na opravu, doplnění chybějící části, přiměřené slevy či odstoupení od smlouvy.

Dlužník je obecně povinen splnit dluh jako celek, přesto mu zákon²³ umožňuje plnit věřiteli i po částech. Avšak v tomto případě musí věřiteli uhradit všechny náklady, které mu v souvislosti s částečným plněním vznikly.

Nový občanský zákoník se od předchozí právní úpravy²⁴ liší i stanovením pravidel pro způsob plnění při existenci několika závazků vůči jednomu věřiteli. Pravidla jsou stanovena pro případ, nevyjádří-li se dlužník, jakého dluhu se příslušné plnění týká, a jsou-li tyto dluhy stejného druhu. Přednost má závazek, o který byl již dlužník upomínán, následně je zohledněno, zda je dluh zajištěný a jako poslední je bráno v úvahu kritérium splatnosti. Nelze-li na základě žádného z uvedených kritérií pořadí určit, aplikuje se princip proporcionality.

Nastane-li situace, kdy dluh není plněn řádně a včas, dostává se dlužník do prodlení. Za toto prodlení není dlužník odpovědný jen v tom případě, pokud bylo

---

²³ § 1930 nového občanského zákoníku.

²⁴ Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění k 31. prosinci 2013.

zaviněno neposkytnutím potřebné součinnosti nebo nepřijetím nabízeného plnění ze strany věřitele.

Nebyl-li závazek plněn dle dohody, má věřitel nárok odstoupit od smlouvy či vymáhat příslušné plnění. Je-li předmět plnění peněžité povahy, může věřitel požadovat úrok z prodlení, jenž je stanoven zákonem. Jeho výše může být smluvně ujednána jinak.

3.4.2 Započtení

Běžným způsobem zániku závazku je rovněž započtení, jež může být realizováno jako jednostranný právní akt či vzájemná dohoda stran. Započtení pohledávek může některá ze stran učinit, pokud má právo na uspokojení své pohledávky vůči druhé straně a zároveň povinnost plnit této straně dluh. Započíst lze pohledávky, které jsou uplatnitelné před soudem a u kterých to nevylučuje zákon.

3.4.3 Odstoupení od smlouvy

Odstoupení od smlouvy je způsobem zániku závazku, který způsobí zrušení závazku buď od jeho počátku anebo k okamžiku účinnosti odstoupení. K odstoupení je možné přistoupit po vzájemné dohodě stran nebo v případě, že jedna ze stran poruší smlouvu podstatným způsobem či je nepochybné, že k takovému porušení v budoucnu dojde a není složena přiměřená jistota.

Odstoupení od smlouvy neznamena automatický zánik zajištění a není jím dotčeno ani právo na náhradu škody.

3.4.4 Další způsoby zániku závazku

Dle § 1981 nového občanského zákoníku se věřitel a dlužník na zániku závazku mohou domluvit. Další způsoby zániku závazku jsou zaplacení odstupného, splnutí práva a povinnosti, prominutí dluhu a výpověď.

Závazek může zaniknout i bez jeho splnění. Důvodem jeho zániku je, že se dluh stane nesplnitelným. Povinnost prokázat tuto nemožnost plnit je na straně dlužníka.

4 Obvyklé způsoby vymáhání pohledávek

Ideálním způsobem, jakým může dojít k zániku závazku, je včasné a řádné uhrazení pohledávky. V obchodním styku však velmi často dochází k situacím, kdy pohledávky nejsou uhrazeny v předem domluveném termínu.

Rozhodnutí, jakým způsobem bude daná pohledávka vymáhána, může významným způsobem ovlivnit v jaké míře a v jakém časovém horizontu bude uhrazena. JUDr. Ing. Kristýna Chalupecká shrnuje nejdůležitější kritéria, kterými se věřitel při výběru řídí takto: „*Obecným dilematem věřitele při zvažování postupu při vymáhání své pohledávky je to, jak nejefektivněji, nejrychleji, a co s nejnižšími náklady dopadajícími přímou či nepřímou formou na věřitele přimět dlužníka splnit svůj závazek*”.²⁵

4.1 Soudní řízení

Nejčastějším způsobem, který je věřiteli využíván k vymožení jejich splatné pohledávky, je podání žaloby k soudu, který je místně a věcně příslušný.

Příslušnost soudu se stanovuje na základě ustanovení²⁶ zákona č. 99/1963 Sb., Občanský soudní řád (dále jen „občanský soudní řád“). Pro její určení jsou rozhodné okolnosti, které existují v okamžiku zahájení řízení.

4.1.1 Zahájení řízení a jeho účinky

Občanské soudní řízení se zahajuje vždy na návrh účastníka řízení. Tento návrh je ve sporném řízení mezi žalobcem a žalovaným označován jako „žaloba“.

Samotnému podání žaloby obvykle předchází poslední samostatný pokus o smírné vyřešení sporu, kterým je zaslání výzvy k uhrazení splatného dluhu. K odeslání takové výzvy je věřitel motivován nejen možností celou záležitost vyřešit rychle a smírně, ale rovněž snahou zachovat si nárok na náhradu nákladů řízení. Zákon tento nárok podmiňuje takto: „*Žalobce, který měl úspěch v řízení o splnění povinnosti, má právo na náhradu nákladů řízení proti žalovanému, jen jestliže žalovanému ve lhůtě nejméně*

---

²⁵ CHALUPECKÁ, K., LAVICKÝ P., aj. *Insolvenční právo v teorii a praxi*, s.14

²⁶ § 9 až § 12 a § 84 až § 89a občanského soudního řádu

*7 dnů před podáním návrhu na zahájení řízení zaslal na adresu pro doručování, případně na poslední známou adresu výzvu k plnění.*²⁷

Samotné soudní řízení se zahajuje okamžikem, kdy se žaloba dostane do dispozice soudu. Jedná se o okamžik jejího doručení poštou na adresu soudu nebo do datové schránky soudu. Žaloba, jíž se žalobce domáhá uhrazení dlužné pohledávky, může být soudu rovněž doručena telegraficky nebo telefaxem. Takové podání pak musí být do tří dnů doplněno písemným podáním. Dalším možným způsobem doručování návrhů soudům je formulářová elektronická žaloba. Ministerstvo spravedlnosti ČR umožňuje žalobcům, aby svůj návrh vyplnily na internetových stránkách prostřednictvím připraveného formuláře.

Zahájení řízení má několik účinků. JUDr. Ljubomír Drápal²⁸ je dělí na účinky procesní a hmotněprávní. Mezi procesní účinky patří vznik překážky litispendence. Zákon nepřipouští, aby bylo ve stejné věci rozhodováno současně v několika řízeních. Je-li zahájeno řízení o stejném nároku a souvisí-li se stejným předmětem a stejnými osobami, i kdyby šlo o právní nástupce nebo se jejich role žalobce a žalovaného obrátili, soud všechna později zahájená řízení v téže věci zastaví. Jako další procesní účinek lze zmínit posuzování věcné a místní příslušnosti na základě skutečností existujících v době zahájení řízení. Ke skupině hmotněprávních účinků JUDr. Drápal uvádí: „*V oblasti hmotného práva má zahájení řízení za následek stavení běhu promlčecích a prekluzivních lhůt, nestanoví-li zákon jinak.*“²⁹

4.1.2 Žaloba a její náležitosti

Žaloba, jakožto určité sdělení formulující požadavek žalobce, musí obsahovat nejen náležitosti, jež jí ukládá zákon, ale rovněž náležitosti, které zohledňují konkrétní žalobní situaci i logickou strukturu návrhu. Zákon³⁰ stanovuje, že povinnými náležitostmi žaloby jsou:

- a) **Informace, kterému soudu je podání určeno.**
- b) **Označení účastníků** řízení včetně označení jejich případných právních zástupců, zmocněnců či opatrovníků.

---

²⁷ § 142a odst. 1 občanského soudního řádu

²⁸ BUREŠ, J., DRÁPAL L. aj., *Občanský soudní řád: komentář*, str. 369

²⁹ Tamtéž.

³⁰ § 42 odst. 4 a § 79 odst. 1 občanského soudního řádu

- c) **Označení nároku nebo práva**, kterého se žalobní sdělení týká. – Jedná se o stručné a výstižné sdělení jaká záležitost má být soudem rozhodnuta.
- d) Popsání **rozhodujících skutečností**. – Jedná se o takové okolnosti, které je soudu nezbytné vylíčit, aby bylo zřejmé o čem a na základě jakých skutečností má soud rozhodovat.
- e) **Žalobní petit**. – Žalobním petitem je úplné a určité vylíčení všeho, čeho se žalobce dožaduje. Jelikož soud nemůže přiznat jiná práva než ta, která jsou navrhována, musí být v žalobním petitu všechny požadavky žalobce uvedeny.
- f) **Označení důkazů**. - Ačkoliv je označení důkazů uvedeno v § 79 jako jedna z žalobních náležitostí, JUDr. Karel Svoboda upozorňuje, že se de facto o žalobní náležitost nejedná. *„Nedostatek důkazů (důkazní nouze) na straně žalobce nevede k odmítnutí žaloby pro její neúplnost, ale k zamítnutí žalobcova požadavku.“³¹*
- g) **Identifikace žalobce**. - Jednoznačná identifikace žalobce může být potvrzena buď jeho vlastnoručním podpisem, případně vlastnoručním podpisem jeho zástupce, nebo zaručeným elektronickým podpisem. Žalobu je možné podat i prostřednictvím datové schránky. Jelikož přístup do datové schránky je určen výhradně jejímu uživateli, lze podání z ní zaslané rovněž považovat za jednoznačně identifikující žalobce.
- h) **Datum vzniku žaloby**.

4.1.3 Průběh řízení

„Jakmile bylo řízení zahájeno, postupuje v něm soud i bez dalších návrhů tak, aby věc byla co nejrychleji projednána a rozhodnuta. Přitom usiluje především o to, aby spor byl vyřešen smírně.“³²

Není-li řízení skončeno ze zákonných důvodů³³ ještě před jednáním ve sporné věci, je předseda senátu povinen připravit jednání tak, aby se všechny důležité skutečnosti projednaly při jediném jednání.

Projednání věci samé probíhá při veřejném jednání, k němuž jsou předvolání všichni účastníci řízení. Pokud je věc možné rozhodnout na základě prostudování listinných

³¹ SVOBODA, K., *Žaloba v civilním řízení*, s. 54

³² §100 odst. 1 občanského soudního řádu

³³ §114 občanského soudního řádu

důkazů a účastníci s takovým postupem souhlasí, nemusí být jednání ve věci nařízeno vůbec.

4.1.4 Rozsudek a usnesení

O předmětné věci soud rozhoduje dle zjištěného skutkového stavu rozsudkem. Rozsudek se obvykle týká celé žalované věci, avšak z praktických důvodů může být soudem nejprve rozhodnuto pouze o určité její části nebo o jejím základu.

Je-li žalovaným v průběhu řízení nárok žalobce uznán, soud je oprávněn vydat i bez nařízení jednání rozsudek pro uznání.

Nezúčastní-li se žalovaný prvního jednání před soudem, k němuž mu bylo do jeho vlastních rukou doručeno předvolání, a neomluví-li svou neúčast, jsou tvrzení žalobce považována za nesporná a soud může na základě návrhu žalobce rozhodnout rozsudkem pro zmeškání. Takový rozsudek lze vydat jen v řízeních, o nichž lze uzavřít smír. Vyjde-li dodatečně najevo, že se žalovaný neúčastnil jednání z omluvitelných důvodů, může až do nabytí právní moci rozsudku pro zmeškání, podat návrh na zrušení rozhodnutí. Soud poté nařídí nové jednání.

Rozsudek je veřejně vyhlášen předsedou senátu jménem republiky. Uváděn je vždy výrok rozsudku, jehož obsahem je konečné rozhodnutí soudu v projednávané věci i rozhodnutí o náhradě nákladů řízení. Jsou-li vyhlášení přítomni účastníci řízení, je předsedou senátu vyhlášeno také odůvodnění rozhodnutí a poučení o právu na odvolání i o možném výkonu rozhodnutí.

Stejnopis rozsudku je doručován účastníkům v listinné nebo případně v elektronické podobě do vlastních rukou. Je-li rozsudek doručen všem účastníkům a uplyne-li lhůta pro odvolání nebo není-li odvolání přípustné, stane se rozsudek pravomocným a závazným pro všechny účastníky řízení.

Vykonatelnost rozsudku je stanovena takto: „*Rozsudek je vykonatelný, jakmile uplyne lhůta k plnění. Není-li v rozsudku uložena povinnost k plnění, je rozsudek vykonatelný, jakmile nabyl právní moci.*“³⁴

Usnesení je stejně jako rozsudek rozhodnutím soudu. Zákon³⁵ stanovuje, že pro něj lze užít přiměřeně ustanovení o rozsudku. Hlavním rozdílem je to, že usnesení je soud

---

³⁴ § 161 odst. 1 - 2 občanského soudního řádu

³⁵ § 167 odst. 2 občanského soudního řádu

oprávněněn vydat jen v určitých situacích, které zákon jasně stanovuje. Jedná se o rozhodnutí o věcech, jež souvisí s vedením řízení nebo s podmínkami řízení, rozhodnutí o změně, odmítnutí nebo zpětvzetí návrhu, rozhodnutí o přerušení či zastavení řízení, dále rozhodnutí o smíru mezi účastníky nebo o nákladech řízení.

4.1.5 Platební rozkaz

Je-li žalobcem uplatňováno právo na zaplacení peněžité pohledávky a vyplývá-li oprávněnost takového nároku ze skutečností uvedených v žalobě, je soud oprávněněn v takové věci vydat i bez slyšení žalovaného rozhodnutí, kterým je platební rozkaz. Soud jím uloží žalovanému povinnost, aby žalobci do patnácti dnů od doručení rozhodnutí zaplatil žalovanou pohledávku i náklady řízení. Žalovaný je rovněž poučen o možnosti podat v téže lhůtě proti platebnímu rozkazu odpor k příslušnému soudu.

Překážkou pro vydání platebního rozkazu je neznalost místa pobytu žalovaného nebo je-li místo pobytu žalovaného v cizině. V takových případech musí být nařízeno jednání.

Platební rozkaz musí být doručen všem žalovaným do vlastních rukou. Nestane-li se tak nebo podá-li vůči němu ve stanovené lhůtě některý z žalovaných odpor, musí být v plném rozsahu soudem zrušen. Nebyl-li žádným z žalovaných odpor podán, má platební rozkaz účinky pravomocného rozsudku.

4.1.6 Elektronický platební rozkaz

Elektronický platební rozkaz představuje alternativu k tradičnímu platebnímu rozkazu v řízeních, v níž žalovaná částka nepřesahuje jeden milion korun. Elektronický platební rozkaz je vydáván na základě návrhu žalobce, který musí být soudu podán na elektronickém formuláři a opatřen uznávaným elektronickým podpisem žalobce či jeho zástupce. Tento formulář je veřejně dostupný na portálu Justice.cz.

Jeho velkými výhodami jsou, že při vyplňování vede svého uživatele a že sazba soudního poplatku je nižší než u návrhů na vydání platebního rozkazu. Na druhé straně však nabízí pouze standardizované kolonky k vyplnění, a tak někdy není možné v žalobě uvést podstatné skutečnosti, které se sporem souvisí, jelikož pro ně tvůrci formuláře nebyl vytvořen prostor.

Zákon³⁶ stanovuje, že i odpor proti elektronickému platebnímu rozkazu, může být podán na elektronickém formuláři zveřejněném Ministerstvem spravedlnosti ČR. V praxi však takový formulář pro žalovaného zatím dostupný není.

4.1.7 Evropský platební rozkaz

Evropský platební rozkaz je institutem, jenž by měl zjednodušit vymáhání pohledávek, je-li jedna ze stran cizincem, který je občanem členského státu Evropské unie. Platí pro něj obdobně jako pro platební rozkaz, že musí být žalovanému doručován výhradně do vlastních rukou.

O návrhu na přezkum evropského platebního rozkazu je oprávněn rozhodovat jen soud, který jej vydal.

4.1.8 Řádné opravné prostředky

Česká republika je demokratický právní stát, jenž má usilovat o ochranu práv účastníků řízení. V rámci tohoto principu umožňuje účastníkům řízení, kteří se domnívají, že bylo soudem v určité věci rozhodnuto nesprávně či nespravedlivě, využít některý z opravných prostředků. Proti soudním rozhodnutím, která doposud nenabyla právní moci, lze podat řádný opravný prostředek. Nabylo-li již rozhodnutí soudu právní moci, může se proti němu účastník řízení ohradit jedině formou mimořádného opravného prostředku

V českém civilním řízení je **odvolání** jediným existujícím řádným opravným prostředkem. Účastník řízení je oprávněn podat odvolání proti rozhodnutí okresního nebo krajského soudu, které bylo vydáno v řízení v prvním stupni. Výjimkou jsou případy, které taxativně vymezuje zákon.³⁷

Rozhodne-li se účastník soudní rozhodnutí napadnout podáním odvolání, musí tak učinit v patnáctidenní lhůtě od doručení soudní rozhodnutí, s nímž nesouhlasí, pokud není v daném případě stanovena lhůta delší.

Mezi nejčastější důvody podání odvolání patří situace, kdy bylo rozhodováno věcně nepřislušným soudem, kdy nebyl soudem prvního stupně správně zjištěn skutkový stav anebo kdy bylo rozhodnuto na základě nesprávného právního posouzení skutečností.

---

³⁶ §174a odst. 6 občanského soudního řádu

³⁷ § 202 občanského soudního řádu

Podá-li odvolání oprávněná osoba, nedojde k nabytí právní moci rozhodnutí soudu prvního stupně až do doby, kdy bude o věci pravomocně rozhodnuto odvolacím soudem.

„Pro řízení u odvolacího soudu platí přiměřeně ustanovení o řízení před soudem prvního stupně, pokud není stanoveno něco jiného.“³⁸ Odvolání proti rozsudku či usnesení soudu prvního stupně může být ze zákonem³⁹ daných důvodů odmítnuto. Odvolací soud je rovněž oprávněn zastavit řízení pro zpětvzetí podaného odvolání. Je-li odvolacím soudem zjištěno, že je výrok soudu prvního stupně věcně správný, bude odvolacím soudem potvrzen. V jiných případech může odvolací soud rozhodnout o zrušení nebo změně rozhodnutí, proti kterému byly vzneseny námitky.

4.1.9 Mimořádné opravné prostředky

Zákon stanovuje celkem tři mimořádné opravné prostředky, které lze využít i poté, co rozhodnutí soudu nabylo právní moci. Jedná se o dovolání, žalobu na obnovu řízení a žalobu pro zmatečnost.

Dovolání je mimořádným opravným prostředkem, kterým se lze domáhat nápravy pravomocného rozhodnutí odvolacího soudu, domnívá-li se účastník řízení, že došlo k nesprávnému právnímu posouzení věci.

Žaloba na obnovu řízení je prostředkem, který umožňuje opětovné projednání pravomocně skončené věci, pokud nebylo možné v původním či odvolacím řízení provést některé důkazy nebo osvětlit podstatné skutečnosti, což zapříčinilo neúplné nebo nesprávné zjištění skutkového stavu. Žalobu na obnovu řízení však nelze podat v případě chybného právního posouzení sporu či z důvodu procesněprávních vad.

Dalším mimořádným opravným prostředkem je **žaloba pro zmatečnost**. Jejím účelem je zrušení pravomocného rozhodnutí soudu v řízení v prvním stupni nebo odvolacím řízení, v nichž došlo k procesněprávním pochybením.

4.2 Rozhodčí řízení

Rozhodčí řízení představuje alternativu k řízení před obecnými soudy, které bývá často kritizováno pro svá složitá procesní ustanovení. To, spolu s přetížeností českých soudů, vede k dlouhé době trvání těchto řízení a přináší zvýšené náklady.

---

³⁸ § 211 občanského soudního řádu

³⁹ § 218 až § 218a občanského soudního řádu

Strany mají tedy možnost domluvit se na mimosoudním řešení majetkových sporů, které jsou dobrovolně postoupeny k řešení nezávislé a nestranné třetí straně – rozhodci nebo rozhodčímu soudu.

Problematika rozhodčích řízení je řešena zákonem č. 216/2004 Sb. o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů (dále jen „zákon o rozhodčím řízení“).

„Tento zákon upravuje:

- a) rozhodování majetkových sporů nezávislymi a nestrannými rozhodci,*
- b) rozhodování sporných záležitostí náležejících do spolkové samosprávy rozhodčí komisí spolku podle občanského zákoníku a*
- c) výkon rozhodčích nálezů.“⁴⁰*

4.2.1 Rozhodčí smlouva

Zákon o rozhodčím řízení umožňuje stranám uzavření rozhodčí smlouvy. Jejím obsahem je dohoda, že majetkové spory vzniklé mezi těmito stranami budou rozhodovány rozhodcem, několika rozhodci nebo stálým rozhodčím soudem.

Rozhodčí smlouvu lze uzavřít jen písemně a může se týkat výhradně řešení sporů, o jejichž předmětu by mohl být mezi stranami ujednán smír. Takovou dohodu nelze uzavřít ohledně sporů, které vznikly v souvislosti s výkonem rozhodnutí, a ohledně incidenčních sporů.

Rozhodčí smlouva může mít dle obsahu podobu buď smlouvy o rozhodci anebo rozhodčí doložky. Smlouva o rozhodci se týká sporu, který mezi stranami již vznikl. Rozhodčí doložka je ujednání, jež je podepsáno ještě před vznikem případného sporu a týká se všech sporů, které mohou vzniknout z konkrétního právního vztahu či z jejich vymezeného okruhu. Rozhodčí smlouvou nejsou vázány jen smluvní strany, ale i jejich právní nástupci.

V praxi může být rozhodčí smlouva doplněna ujednáním o rozhodčím řízení, kde si strany sjednají konkrétní postup řízení. Jejím obsahem může být například způsob ustanovení rozhodců nebo stanovení místa jednání.

Není-li stranami postup řízení smluvně upřesněn anebo není-li využíván řád stálého rozhodčího soudu, mohou rozhodci vést řízení dle svého uvážení. Musí však postupovat

---

⁴⁰ § 1 zákona o rozhodčím řízení

tak, aby byla všem stranám poskytnuta stejná příležitost uplatnit svá práva a aby řízení nebylo zatěžováno zbytečnými formalitami.

Novým prvkem, který se na základě novely zákona o rozhodčím řízení v rozhodčích řízeních objevil, je zvýšený důraz na ochranu spotřebitele. Došlo k nárůstu požadavků na náležitosti rozhodčích smluv, které souvisejí se spotřebitelskými smlouvami. Rovněž došlo k posílení práv spotřebitelů v průběhu i po skončení řízení. Někteří autoři však upozorňují na to, že: *„Speciální úpravy na ochranu spotřebitelů jsou pak do určité míry proti smyslu rozhodčího řízení jako řízení probíhajícího jen s limitovanými zásahy státních institucí.“*⁴¹

4.2.2 Průběh rozhodčího řízení

Rozhodčí řízení je zahajováno dnem doručení žaloby stálému rozhodčímu soudu nebo předsedajícímu rozhodci. Nebyl-li doposud předsedající rozhodce určen nebo jmenován, může být žaloba podána kterémukoliv z rozhodců, kteří již jmenováni nebo určeni jsou. *„Podání žaloby má tytéž právní účinky, jako kdyby byla v této věci podána žaloba u soudu.“*⁴²

Zákon⁴³ stanovuje povinnost soudům vyhovět dožádání rozhodců k provedení procesních úkonů, které nemohou rozhodci provést sami. Nesmí se ovšem jednat o úkony, které jsou ze zákona nepřijatelné. Náklady, které soudům v souvislosti s provedením procesních úkonů vzniknou, jsou stálý rozhodčí soud nebo rozhodci povinni uhradit.

Objeví-li se před nebo v průběhu rozhodčího řízení riziko, že by mohlo dojít k ohrožení výkonu rozhodčího nálezu, může být soudem na základě návrhu kterékoliv ze stran nařízeno předběžné opatření.

„Rozhodčí řízení končí

a) právní mocí rozhodčího nálezu, nebo

*b) doručením usnesení v těch případech, kdy se nevydává rozhodčí nález.“*⁴⁴

Hlavní rozdíl mezi těmito dvěma možnostmi ukončení rozhodčího řízení spočívá v tom, že se usnesení, na rozdíl od rozhodčího nálezu, nemůže stát pravomocným

---

⁴¹ JANKŮ, M., MAREK, K., Rozhodčí řízení před Rozhodčím soudem při HK ČR a AK ČR. *Bulletin advokacie.cz* [online]. Česká advokátní komora, 2016 [cit. 2016-09-10]. Dostupné z: <<http://www.bulletin-advokacie.cz/rozhodci-řízení-před-rozhodcím-soudem-při-hk-cr-a-ak-cr>>.

⁴² § 14 odst. 1 zákona o rozhodčím řízení

⁴³ § 20 odst. 2 zákona o rozhodčím řízení

⁴⁴ § 23 zákona o rozhodčím řízení

a vykonatelným. Usnesení rozhodčího soudu či rozhodce je proto rozhodnutím velmi odlišným od rozhodnutí obecního soudu. Nejčastěji bývá vydáváno v případě zastavení řízení z důvodu uzavřeného smíru mezi stranami, zpětvzetí žaloby či zastavení řízení pro nedostatek pravomoci.

4.2.3 Rozhodčí nález, jeho náležitosti a možnost jeho zrušení

Rozhodci se při rozhodování musí řídit hmotným právem pro spor rozhodným, pokud nejsou stranami výslovně pověřeni rozhodovat podle zásad spravedlnosti. Rozhodčí nález je jejich výsledným rozhodnutím sporu, jenž se může stát exekučním titulem. Má tyto náležitosti:

- a) je usnesen většinou rozhodců;
- b) má písemnou formu;
- c) je opatřen podpisem většiny rozhodců;
- d) není-li stranami ujednáno jinak, obsahuje odůvodnění;
- e) výrok rozhodčího nálezu splňuje podmínku určitosti.

Ačkoliv je jedním ze základních atributů rozhodčího řízení jednoinstančnost, zákon⁴⁵ připouští přezkoumání rozhodčího nálezu na žádost některé ze stran, je-li taková možnost stranami ujednána v rozhodčí smlouvě. Není-li taková možnost domluvena nebo uplynula-li lhůta pro podání žádosti o přezkoumání nálezu, stává se rozhodčí nález pravomocným a soudně vykonatelným dnem doručení stranám.

Rozhodčí nález je rovněž možné po ukončení rozhodčího řízení zrušit, a to ve lhůtě tří měsíců od doručení rozhodčího nálezu příslušné straně. Může tak učinit výhradně obecný soud v případě, že

- a) rozhodčí řízení rozhodlo o věci, o které zákon neumožňuje uzavření rozhodčí smlouvy;
- b) rozhodčí smlouva je neplatná z jiných důvodů;
- c) rozhodčí smlouva byla zrušena nebo se nevztahuje na předmět sporu;
- d) řízení se účastnil rozhodce, jenž nebyl oprávněn daný spor rozhodovat;
- e) rozhodnutí nebylo usneseno většinou rozhodců;
- f) některá ze stran nedostala možnost účastnit se projednávání věci;
- g) povinný byl odsouzen k plnění, jež nebylo oprávněným požadováno;

---

⁴⁵ § 27 zákona o rozhodčím řízení

- h) povinný byl odsouzen k plnění, které je podle českého práva nemožné nebo nedovolené;
- i) spor ze spotřebitelské smlouvy nebyl rozhodován v souladu s právními předpisy na ochranu spotřebitele, dobrými mravy či veřejným pořádkem;
- j) rozhodčí smlouva o sporech ze spotřebitelské smlouvy nemá všechny náležitosti, jež stanovuje zákon a
- k) existují-li důvody, pro které by bylo možné v občanském soudním řízení žádat o obnovu řízení.

Podáním návrhu na zrušení rozhodčího nálezu není ovlivněna vykonatelnost takového nálezu. Povinnému je ale dána možnost, aby soud požádal o odložení vykonatelnosti rozhodčího nálezu. Může tak učinit jen tehdy, je-li zde riziko, že by výkon rozhodčího nálezu způsobil závažnou újmu, nebo je-li již ze samotného návrhu na zrušení nálezu patrné, že je taková žádost důvodná.

Poslední možností povinného zrušit výkon rozhodčího nálezu, je podání návrhu na zastavení nařízeného výkonu rozhodnutí. Takový návrh lze podat k soudu i po uplynutí tří měsíční lhůty jen v několika případech, které stanovuje zákon.⁴⁶

4.2.4 Stálé rozhodčí soudy v České republice

V České republice jsou dva specializované stálé rozhodčí soudy, kterými jsou Burzovní rozhodčí soud při společnosti Burza cenných papírů Praha, a.s. a Rozhodčí soud při Českomoravské komoditní burze Kladno, a jeden stálý rozhodčí soud obecný, kterým je Rozhodčí soud při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky (dále jen „Rozhodčí soud při HK a AK“).

Za pozornost jistě stojí činnost právě Rozhodčího soudu při HK a AK, který rozhoduje kolem dvou tisíc sporů ročně. Prof. JUDr. Karel Marek, CSc. uvádí: „*Již od roku 1949 patří tento stálý rozhodčí soud k nejvýznamnějším mezinárodním arbitrážním institucím a svým přístupem k moderním trendům rozhodování je v evropském i celosvětovém měřítku pozitivně vnímaným subjektem schopným transparentně a kvalitně řešit jemu příslušné spory.*“⁴⁷ Rozhodčí soud při HK a AK neřeší pouze spory tuzemské, ale je rovněž velmi často volen za arbitra ve sporech subjektů z jiných států Evropské unie či zemí z bývalého

---

⁴⁶ § 35 odst. 1 zákona o rozhodčím řízení

⁴⁷ MAREK, K., K řešení sporů a rozhodčímu řízení. *Bulletin advokacie.cz* [online]

SSSR. Newyorské úmluva⁴⁸ umožňuje vykonatelnost jeho nálezů ve více než sto čtyřiceti státech.

Rozhodčí soud při HK a AK je rovněž výjimečný tím, že jako jeden z prvních v Evropské unii umožňuje vést rozhodčí řízení on-line. Tato možnost bývá využívána zejména u jednodušších obchodních sporů. Celé řízení bývá ukončeno vydáním rozhodčího nálezu přibližně do třiceti pěti dnů od podání žaloby.

4.3 Soudní výkon rozhodnutí dle občanského soudního řádu

Byla-li věřiteli pravomocně uznána pohledávka vůči dlužníkovi a ten ji dobrovolně neuspokojil, může se věřitel obrátit na soud, aby si dlužníkovu plnění vynutil. Soudem, který je oprávněn nařídit a provést výkon rozhodnutí, je obecný soud povinného, není-li zákonem stanoveno jinak.

4.3.1 Nařízení výkonu rozhodnutí

Soud může vydat usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí na návrh oprávněného, jenž musí uvést, jakým způsobem má být výkon rozhodnutí proveden. Zákon stanovuje, že *„Výkon rozhodnutí ukládajícího zaplacení peněžité částky lze provést srážkami ze mzdy, příkázáním pohledávky, správou nemovité věci, prodejem movitých věcí a nemovitých věcí, postižením závodu a zřízením soudcovského zástavního práva k nemovitým věcem.“*⁴⁹

Týká-li se výkon rozhodnutí jiné povinnosti, volba způsobu pak závisí na povaze uložené povinnosti. Možnými způsoby výkonu rozhodnutí jsou odebrání věci, vyklizení, rozdělení společné věci, provedení prací a výkonů.

Oprávněný je povinen k návrhu připojit stejnopis vykonatelného soudního rozhodnutí, kterým mu bylo v nalézacím řízení přiznáno právo na peněžité plnění od povinného. Povinnými náležitostmi rozhodnutí, na základě kterého má soud nařídit výkon rozhodnutí, jsou potvrzení o jeho vykonatelnosti, označení oprávněného a povinného, jasné vymezení povinností povinného, které mají být výkonem rozhodnutí splněny a lhůta ke splnění těchto povinností.

---

⁴⁸ Úmluva o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů uzavřená 10. června 1958 v New Yorku, jejímž obsahem je uznání a výkon rozhodčích nálezů vydaných na území jiného státu.

⁴⁹ §258 odst. 1 občanského soudního řádu

Výkon rozhodnutí může soud nařídit jen v rozsahu, který byl oprávněným navržen a který postačuje k uspokojení jeho nároku. Není-li oprávněným navržen takový způsob provedení výkonu rozhodnutí, který je z pohledu výše pohledávky a ceny věci, z níž má být uspokojení realizováno, neadekvátní, může soud nařídit výslech oprávněného a rozhodnout o vhodnějším způsobu výkonu rozhodnutí. Soud rovněž může návrh oprávněného zamítnout, je-li evidentní, že možný výtěžek ze zvoleného způsobu výkonu rozhodnutí nebude postačovat ani na úhradu nákladů, které by výkonem rozhodnutí vznikly.

4.3.2 Provedení výkonu rozhodnutí

Samotným provedením výkonu rozhodnutí je pověřen zaměstnanec soudu (dále jen „vykonavatel“). Při výkonu rozhodnutí je povinen se řídit pokyny předsedy senátu.

Bez pokynu předsedy senátu, může vykonavatel ukončit výkon rozhodnutí jen v případě, že povinný splnil svou povinnost dobrovolně nebo pokud s takovým postupem vyjádřil oprávněný souhlas.

4.3.3 Zastavení výkonu rozhodnutí

O zastavení výkonu rozhodnutí může soud rozhodnout na návrh i bez návrhu. Důvody pro jeho zastavení jsou stanoveny zákonem⁵⁰. Jedná se o situace, kdy byl výkon rozhodnutí nařízen, ačkoliv rozhodnutí ještě nebylo vykonatelným nebo kdy došlo po nařízení výkonu ke zrušení nebo neúčinnosti rozhodnutí. Výkon rozhodnutí může být rovněž zastaven na návrh oprávněného, který se ho domáhal.

K zastavení výkonu rozhodnutí dojde, ukáže-li se v jeho průběhu, že jeho výtěžek nebude postačovat ani na úhradu nákladů souvisejících s jeho provedením.

Dalším důvodem, pro který může být výkon rozhodnutí zastaven, je, že právo, které jím bylo oprávněnému přiznáno, po jeho vydání zaniklo. To však neplatí, pokud byl již výkon rozhodnutí proveden.

Výkon rozhodnutí se rovněž zastaví, pokud postihuje majetek, u kterého to zákon⁵¹ nepřipouští nebo existuje-li jiný důvod, jenž výkonu rozhodnutí brání. V případě existence takového důvodu bývá před zastavením výkonu rozhodnutí nařízeno jednání.

---

⁵⁰ § 268 občanského soudního řádu

⁵¹ § 321 až § 322 občanského soudního řádu

4.4 Exekuční řízení dle exekučního řádu

V české právní praxi často docházelo k tomu, že ačkoliv byla pohledávka v nalézacím řízení věřiteli přiznána, nedočkal se jejího vymožení ve vykonávacím řízení. Důvodem byla zejména zdlouhavost tohoto řízení. Aby byla posílena vynutitelnost práva oprávněných, byla exekučním řádem delegována část pravomocí soudu, jež jsou uplatňovány v průběhu výkonu rozhodnutí, na soudní exekutory.

Není-li pravomocně přiznaná pohledávka věřitele oprávněným dobrovolně uhrazena, může se věřitel domáhat jejího vymožení buď výkonem rozhodnutí soudem dle občanského soudního řádu (část šestá) nebo exekucí prováděnou soudním exekutorem dle zákona č. 120/2001 Sb. ze dne 28. února 2001 o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů (dále jen „exekuční řád“). Výjimkou jsou rozhodnutí správních a daňových řízení, u nichž na základě novely⁵² občanského soudního řádu z roku 2013 soud pozbyl oprávnění provádět výkon rozhodnutí.

Hlavní rozdíl mezi uvedenými dvěma typy výkonu rozhodnutí spočívá v tom, že je-li oprávněným navržen výkon rozhodnutí soudem, musí v exekuční žalobě uvést, jakým způsobem požaduje výkon rozhodnutí provést. V případě exekuce prováděné soudním exekutorem nemusí být konkrétní zdroj uspokojení pohledávky v exekuční žalobě uveden. JUDr. Karel Svoboda k tomuto rozdílu uvádí: *„Takže žalobní náležitost, která je nutná pro nařízení soudního výkonu rozhodnutí, je v případě exekutorského výkonu nahrazena projevem vůle exekutora, který konkrétní způsob výkonu stanoví svým vlastním rozhodnutím – exekučním příkazem.“*⁵³

4.4.1 Exekutor

Soudním exekutorem (dále jen „exekutor“) je fyzická osoba pověřená nuceným výkonem vykonatelných rozhodnutí, která exekuční činnost vykonává za úplatu jako svobodné povolání. Nucený výkon exekučních titulů je exekutorem vykonáván nezávisle. *„Nezávislost (i ekonomická) na státu je základním předpokladem exekutorovi nestrannosti*

---

⁵² Zákon č. 293/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony

⁵³ SVOBODA, K., *Žaloba v civilním řízení*, s. 222 - 223

*při výkonu exekuční činnosti. Pověření státem k této činnosti dává exekutorovi veřejnou důvěru, autoritu a vážnost.*⁵⁴

Exekutor je oprávněn zaměstnat zaměstnance, kteří pro něj mohou vykonávat úkony exekuční činnosti v mezích, jež stanovuje exekuční řád. Zaměstnanci exekutora jsou zástupce exekutora, exekutorský koncipient, exekutorský kandidát a vykonavatel exekutora.

Státním dohledem nad činností exekutora je pověřeno Ministerstvo spravedlnosti ČR a předseda okresního soudu, do jehož obvodu exekutor náleží. K dohledu nad činnostmi exekutora včetně vedení exekutorského úřadu je oprávněna Exekutorská komora České republiky, jež je samosprávnou stavovskou organizací exekutorů. Na základě jejich návrhů jsou ministrem spravedlnosti exekutoři jmenováni i odvoláváni.

Aby mohl exekutor provést nucenou exekuci co nejefektivněji, je v exekučním řádu ustanovena povinnost třetích osob poskytnout mu při jeho exekutorské činnosti součinnost. Osobami, které jsou povinni sdělit exekutorovi potřebné informace, jsou Policie České republiky, soudy, orgány státní správy a samosprávy, obce a jejich orgány, notáři, banky, spořitelni a úvěrní družstva, pojišťovny, investiční pojišťovny, poskytovatelé služeb elektronických komunikací a další.⁵⁵

4.4.2 Exekuční návrh

Zahájení exekučního řízení je ovládáno dispoziční zásadou. Nemůže být zahájeno jinak než na návrh oprávněného. Vedením exekuce je pověřen exekutor, kterého oprávněný uvede v exekučním návrhu. Dnem zahájení řízení je den, kdy návrh oprávněného dojde exekutorovi. Exekutor však nemůže zahájit exekuční činnost, dokud k tomu není na základě žádosti, kterou adresuje příslušnému soudu, tímto soudem pověřen.

---

⁵⁴ HLAUSA, P., DÁVID R. a KOJAN M., *Exekuční řád a zákon č. 119/2001 Sb., kterým se stanoví pravidla pro případy souběžně probíhajících výkonů rozhodnutí: poznámkové vydání s judikaturou podle stavu k 1. září 2013*, s. 16

⁵⁵ Úplný výčet třetích osob, které musí exekutorovi poskytnout součinnost, spolu s přesným vymezením typu informací, jež mohou poskytnout, jsou uvedeny v § 33 - § 34 exekučního řádu.

Je-li oprávněným podáno více exekučních návrhů v téže věci, bude exekuce provedena tím exekutorem, který byl v rejstříku zahájených exekucí⁵⁶ uveden jako první. Ostatní řízení budou z důvodu překážky litispendence zastavena.

Exekuční řád rovněž stanovuje, že je-li vůči stejnému povinnému zahájeno u stejného exekutora další exekuční řízení na návrh téhož oprávněno, mají-se tato řízení v rámci hospodárnosti sloučit. Není-li exekutorem posouzeno jako hospodárnější v konkrétním případě řízení nesloučit.

Ke spojování věcí by mělo docházet i v případě, že jsou řízení vůči stejnému povinnému vedena u různých exekutorů nebo pro různé oprávněné. O spojení řízení soud rozhoduje usnesením na návrh povinného.

Exekuční návrh musí obsahovat obecné náležitosti⁵⁷ i náležitosti na zahájení řízení.⁵⁸ Rovněž zde musí být uvedeno označení exekutora, který má být pověřen výkonem rozhodnutí, a exekuční titul, jehož originál nebo úředně ověřená kopie s potvrzením o vykonatelnosti musí být k návrhu připojen.

4.4.3 Exekuční titul

Exekuční řád stanovuje, že: „*Exekučním titulem je*

- a) *vykonatelné rozhodnutí soudu nebo exekutora, pokud přiznává právo, zavazuje k povinnosti nebo postihuje majetek,*
- b) *vykonatelné rozhodnutí soudu a jiného orgánu činného v trestním řízení, pokud přiznává právo nebo postihuje majetek,*
- c) *vykonatelný rozhodčí nález,*
- d) *notářský zápis se svolením k vykonatelnosti sepsaný podle zvláštního právního předpisu,*
- e) *vykonatelné rozhodnutí a jiný exekuční titul orgánu veřejné moci,*
- f) *jiná vykonatelná rozhodnutí a schválené smíry a listiny, jejichž výkon připouští zákon.“⁵⁹*

---

⁵⁶ Rejstřík zahájených exekucí je elektronickým seznamem, do kterého mohou soudy i exekutoři zapisovat údaje způsoby umožňujícími dálkový přístup. Podrobnosti jeho fungování jsou vymezeny v § 35a - §35b exekučního řádu.

⁵⁷ Náležitosti uvedené v § 42 odst. 4 občanského soudního řádu.

⁵⁸ Náležitosti uvedené v § 79 odst. 1 občanského soudního řádu.

⁵⁹ § 40 odst. 1 exekučního řádu

JUDr. Ilona Schelleová, Dr. k problematice exekučních titulů uvádí, že „*Exekuční řízení lze vést jen na podkladu takových rozhodnutí, která povinnému subjektu ukládají nějakou povinnost něco dát (dare), nebo něco konat (facere), něčeho se zdržet (omittere), nebo něco strpět (pati)*.“⁶⁰ Obecně lze tedy tuto myšlenku shrnout tak, každý exekuční titul musí stanovovat jasně specifikované právo oprávněného na konkrétní plnění povinného.

Nezbytnou náležitostí exekučního titulu je potvrzení o jeho vykonatelnosti. Toto potvrzení vydává orgán, který dané rozhodnutí vydal. V případě dohod a smírů je oprávněn opatřit exekuční titul vykonatelností orgán, který je schvaloval.

4.4.4 Průběh exekučního řízení

Je-li exekutor pověřen výkonem rozhodnutí, je povinen o tom do patnácti dnů od doručení tohoto pověření vyrozumět oprávněného. Povinný musí být ze zákona upozorněn nejpozději s prvním exekučním příkazem. Důvodem jinak stanovené lhůty je eliminace možnosti, že by se povinný účelově zbavoval svého majetku ještě před vydáním prvního exekučního příkazu.

Po doručení vyrozumění o zahájení exekuce ztrácí povinný právo disponovat se svým majetkem včetně majetku náležejícího do společného jmění manželů pod sankcí relativní neplatnosti takových právních úkonů. Neplatnosti právního úkonu je oprávněn se dovolat oprávněný, exekutor nebo přihlášený věřitel.

Dispoziční právo k majetku je povinnému zachováno pro běžné obchodní a provozní činnosti, pro uspokojování základních životních potřeb svých a své rodiny i pro udržování a správu majetku.

Pověřený exekutor je oprávněn zákaz dispozice s majetkem povinnému částečně zrušit, je-li výše vymáhané pohledávky v hrubém nepochybně k majetku povinného. Zákaz dispozice s majetkem, může být zrušen i zcela, a to v případě, že povinný složí u exekutora celou vymáhanou pohledávku, náklady exekuce i oprávněného. Poslední možností povinného, jak zákaz dispozice alespoň pro část majetku zrušit, je prokázání, že zbývající majetek zcela jistě postačuje k uhrazení celé pohledávky včetně všech nákladů s tím spojených.

---

⁶⁰ SCHELLEOVÁ, I. aj., *Exekuční řízení*, s. 11

Povinností exekutora v průběhu exekuce je postupovat rychle a účelně a současně hledět na ochranu práv oprávněného, povinného i třetích osob, jež mohou být exekucí dotčeny.

Exekutor je povinen zajistit provedení exekuce. V exekučním řízení tedy musí pokračovat, dokud není vymožena pohledávka oprávněného včetně jejího příslušenství, nákladů exekuce i nákladů oprávněného. Ustat v provádění exekuce může jen, je-li exekuční řízení soudem odloženo nebo zastaveno.

Peněžitá plnění jsou hrazena exekutorovi, který je vede odděleně na zvláštním účtu. Následně je vyplácí oprávněnému celé nebo po jednotlivých vymožených částech.

4.4.5 Způsoby provedení exekuce

O způsobu provedení exekuce je oprávněn rozhodovat exekutor. Při svém rozhodování může vyzvat i oprávněného k navržení nejvhodnějšího způsobu provedení exekuce. Při svém rozhodování musí exekutor zohlednit poměr ceny předmětu, jímž má být pohledávka uspokojena, a výši této pohledávky. Na základě rozhodnutí o způsobu výkonu rozhodnutí vydá exekutor příslušný exekuční příkaz, proti němuž není odvolání přípustné.

Exekuce, jejímž účelem je vymožení peněžitého plnění, může být provedena výhradně způsoby uvedenými v § 59 exekučního řádu.

Srážky ze mzdy a jiných příjmů jsou často využívaným způsobem vymožení peněžitého plnění. Srážky ze mzdy je povinen provádět její plátce do výše, která je stanovena exekučním příkazem. Srážky mohou být provedeny nejen ze mzdy nebo platu, ale i z jiných příjmů povinného⁶¹.

Dalším způsobem provedení exekuce je **přikázání pohledávky**. Jednotlivé typy tohoto způsobu vedení exekuce jsou podrobně stanoveny v § 303 až § 320ab občanského soudního řádu. Předmětem exekuce přikázáním pohledávky se může stát peněžitá pohledávka povinného na účtu u peněžního ústavu, peněžitá pohledávka dlužníka vůči třetí osobě nebo jiná majetková práva. Je-li rozhodnuto o provedení exekuce přikázáním pohledávky z účtu povinného, ztrácí povinný možnost nakládat s peněžními prostředky, které má uloženy u peněžního ústavu. Zákaz dispozice platí i na prostředky, které jsou na účet připsány až po zahájení exekuce, a to do výše vymáhané částky.

---

⁶¹ Úplný výčet příjmů, ze kterých lze provádět srážky je uveden v § 299 občanského soudního řádu.

Exekucí lze rovněž postihnout pohledávky, které má dlužník vůči třetí osobě (dále jen „poddlužník“). Poté, co je poddlužníkovi doručen exekuční příkaz, není oprávněn pohledávku dlužníkovi uhradit, provést její zápočet nebo s ní jinak nakládat.

Postižitelná jsou i jiná majetková práva. Jsou jimi podíly povinného ve společnostech s ručením omezeným, v komanditních společnostech a ve veřejných obchodních společnostech i jeho členská práva v družstvu.

Je-li rozhodnuto o provedení exekuce **prodejem movitých věcí**, je exekuční příkaz doručován povinnému až při jejich samotném soupisu. Existuje-li riziko, že by mohlo dojít k poškození nebo ztrátě těchto věcí, má exekutor oprávnění je zajistit. K samotnému prodeji sepsaných movitých věcí dochází dražbou.

V praxi se velmi často stává, že se součástí soupisu movitých věcí stanou i věci, které do takového soupisu dle práva nenáleží. V rámci ochrany práv třetích osob umožňuje exekuční řád vlastníkům věcí, které se neoprávněně dostaly do soupisu věcí dlužníka, aby se proti takové skutečnosti ohradily podáním návrhu na vyškrtnutí věci ze soupisu. Nevyhoví-li exekutor podanému návrhu, může se vlastník movité věci domáhat svého práva žalobou na vyloučení věci u exekučního soudu.

Dalším způsobem provedení exekuce je **prodej nemovitých věcí**. Postiženy mohou být jen takové nemovitosti, u kterých je listinami státních orgánů nebo veřejnými listinami notáře ověřeno vlastnické právo povinného. Po rozhodnutí o prodeji nemovitosti je proveden odhad ceny nemovitosti znalcem. K samotnému zpeněžení dochází dražbou, jejíž podmínky jsou uvedeny v dražební vyhlášce. Zákon umožňuje i provedení její elektronické formy. „*Dražba nemovitostí s využitím internetu již zcela plní svůj účel a je z pohledu exekutorů i dražitelů hodnocena kladně*“⁶² poznamenává Mgr. Lenka Doležalová své praktické zkušenosti s elektronickou dražbou a dále upozorňuje, že právě z těchto důvodů byla zavedena možnost elektronické dražby i pro movité věci.

Je-li doloženo, že povinný je vlastníkem podniku nebo jeho části, může být exekuce provedena **postížením podniku**. Je jmenován správce, jehož úkolem je přednést soudu zprávu, zda by bylo výhodnější podnik spravovat nebo přistoupit k jeho prodeji. Rozhodne-li soud o správě, je správce povinný oprávněnému pravidelně vyplácet výtěžek z této správy. Pokud je rozhodnuto o prodeji podniku, je realizována formou dražby.

---

⁶² DOLEŽALOVÁ, L., Zásadní změny v exekučním řízení. *Bulletin advokacie.cz* [online].

Zvláštním způsobem exekuce je **zřízení exekutorského zástavního práva**. Neslouží na rozdíl od předchozích způsobů k přímému vymožení pohledávky, ale pouze k jejímu zajištění. Smyslem zřízení zástavního práva je získání co nejvýhodnější pozice při rozvrhu výtěžku z budoucího prodeje předmětné nemovitosti. Pořadí exekutorského zástavního práva je určeno dnem, kdy byl exekuční příkaz doručen katastrálnímu úřadu, nebo dnem kdy exekuční příkaz nabyl právní moci, jedná-li se o nemovitost katastrem nemovitostí neevidovanou.

Exekuční příkaz ke **správě nemovité věci** může být exekutorem vydán, je-li ve vlastnictví povinného taková nemovitost, jež přináší plody a užitky, kterými by mohla být uhrazena pohledávka oprávněného. Příjmy, které jsou po odečtení výdajů správou nemovité věci získány, jsou zaslány oprávněnému k uspokojení jeho pohledávky.

Pozastavení řídičského oprávnění je novým způsobem exekuce, který je určen výhradě k vymáhání nedoplatků výživného na nezletilé dítě. Jeho smyslem je zvýšit motivaci povinného, aby svůj dluh plnil.

Je-li **exekuce nařízena pro nepeněžitou povinnost**, závisí způsob jejího provedení na charakteru vymáhané povinnosti. Může se jednat o exekuci vyklizením, odebráním věci, rozdělením společné věci nebo provedením prací a výkonů.

V případě zajištěné pohledávky, je pak možné exekuci realizovat prostřednictvím prodeje zastavených nemovitostí nebo movitých věcí.

4.4.6 Skončení exekuce

Z hlediska oprávněného je nejlepším způsobem skončení exekuce vymožení pohledávky včetně jejího příslušenství. Dojde-li takto k naplnění účelu exekuce, zaniknou současně účinky všech vydaných exekučních titulů.

Dalším způsobem skončení je zastavení exekuce. O zastavení exekuce exekutor rozhodne, shledá-li jí nepřípustnou nebo navrhne-li to oprávněný. Hlavními důvody nepřípustnosti jsou, že exekuce neprobíhá na základě vykonatelného exekučního titulu, dále postihuje-li majetek, u kterého to zákon nedovoluje nebo zjistí-li se, že případný výtěžek, jež by mohl být exekucí získán, nebude převyšovat ani náklady na její provedení.

Úkony, které byly v době do zastavení exekuce exekutorem provedeny, nejsou tímto rozhodnutím ovlivněny. Důvodem je, že již mohlo dojít k založení práv třetích osob, která by měla být v souladu se zásadami exekučního řízení chráněna.

4.5 Pohledávky za dlužníky v úpadku

Ačkoliv existuje řada nástrojů, jež může věřitel využít k dosažení individuálního uhrazení pohledávky dlužníkem, existují situace, kdy je vhodnější, aby jednotliví věřitelé postupovali společností cestou. V takových případech jsou pohledávky vymáhány podle speciální právní úpravy.⁶³

4.5.1 Vznik speciální právní úpravy a její rekodifikace

Po roce 1989 nastala v Československu změna tržního i společenského uspořádání, která s sebou přinesla i problematiku konkursu a vyrovnání. Právní úpravou, která v této době vznikla, byl zákon č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání (dále jen „zákon o konkursu a vyrovnání“). Oproti jiným způsobům vymáhání pohledávek si klade za cíl dosažení co nejvyššího uspokojení věřitelů jako celku. Ačkoliv má značné nedostatky, musí se jím soudy řídit ve všech řízeních, kde byl návrh na prohlášení konkursu či návrh na vyrovnání podán do 31. prosince 2007.

Od 1. ledna 2008 vešel v účinnost zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (dále jen „insolvenční zákon“) a zákon č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích, které zákon o konkursu a vyrovnání nahradily a podle nichž je postupováno při řešení všech později podaných insolvenčních návrhů.

Doc. JUDr. Karel Schelle, CSc. vysvětluje důvody rekodifikace takto: „*Právní úprava ze začátku devadesátých let obsažená v zákonu o konkursu a vyrovnání, ve znění jeho novel, právem začala být čím dál tím více považována za úpravu nedostatečnou, nereagující odpovídajícím způsobem na ekonomické a společenské požadavky, nedokonalou – a v některých ohledech problematickou – i po právní stránce.*“⁶⁴

Největším nedostatkem zákona o konkursu a vyrovnání byla minimální možnosti sanace insolventního dlužníka. V praxi docházelo k nucenému vyrovnání jen velmi zřídka a prohlášení úpadku tak téměř vždy končilo konkursem a posléze úplným zánikem podniku dlužníka. Ministerstvo spravedlnosti ČR uvádí, že z celkového počtu řízení v agendě konkursu a vyrovnání bylo do roku 2011 prohlášeno 20 020 konkursů, zatímco vyrovnání bylo povoleno pouhých 52.⁶⁵ V návaznosti na tuto kritiku přinesl insolvenční zákon dva

⁶³ Zákon o konkursu a vyrovnání, insolvenční zákon.

⁶⁴ SCHELLE, K., FRÝDEK M., *Vývoj konkursního práva*, s. 62

⁶⁵ MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI ČR. *Statistický přehled soudních agend: ROK 2011*, s. 152

sanační způsoby řešení úpadku, které nahradily vyrovnání i nucené vyrovnání ze zákona o konkursu a vyrovnání. Těmito novinkami jsou reorganizace a oddlužení.

Další často vytýkanou součástí zákona o konkursu a vyrovnání bylo postavení věřitelů, kteří nemohli ovlivnit způsob řešení úpadku ani výběr správce konkursní podstaty. Nový insolvenční zákon roli věřitelů významným způsobem posílil.

Za velký přínos rekonstrukce lze označit rovněž zřízení insolvenčního rejstříku, který umožňuje široké veřejnosti přístup k aktuálnímu stavu insolvenčního řízení, a to již od okamžiku podání návrhu. Prof. Ing. Eva Kislingerová, CSc. k této změně v nové právní úpravě uvádí: „*Úpadek se tak stal veřejnou věcí, o které je každý, kdo o to má zájem, v podstatě ihned informován.*“⁶⁶

Další přínos insolvenčního rejstříku spočívá v tom, že umožňuje doručení vyhláškou, čímž pomáhá ke zrychlení celého řízení. Mnohá rozhodnutí, předvolání či vyrozumění insolvenčního soudu tak umožňuje doručit rychle a jednoduše.

4.5.2 Specifika insolvenčního práva

Běžným postupem při vymáhání neuhrazené pohledávky je zajištění exekučního titulu v nalézacím řízení a případná exekuce. Pokud by byl tento postup dodržen i v případě dlužníka, jenž nedokáže svým majetkem pokrýt všechny své dluhy, které má vůči většímu množství věřitelů, mohlo by docházet k jejich poškození. Standardně jsou věřitelé uspokojováni postupně v pořadí, v jakém byla exekuce k vymožení jejich pohledávek zahájena. Pokud by nestačil majetek dlužníka k uspokojení všech, dostali by někteří věřitelé zpět celou dlužnou částku a na některé by nezbylo nic.

Insolvenční zákon tak vymezuje nový termín, kterým je **společný zájem věřitelů**. Tento společný zájem je jednotlivým zájmům věřitelů nadřazen. Hlavním principem insolvenčního řízení je tak snaha o poměrné uspokojení všech věřitelů.

Mezi základní **zásady insolvenčního řízení** dle insolvenčního zákona⁶⁷ patří:

- a) vést insolvenční řízení s cílem dosáhnout rychle co nejvyššího uspokojení věřitelů a zároveň nepoškodit ani nedovoleně nezvýhodnit žádného z účastníků;
- b) všichni věřitelé se stejným či obdobným postavením mají rovné možnosti;

---

⁶⁶ KISLINGEROVÁ, E., RICHTER T., SMRČKA L. aj., *Insolvenční praxe v České republice: v období 2008-2013*, s. 3

⁶⁷ § 5 insolvenčního zákona

- c) práva, která věřitel nabyt před začátkem insolvenčního řízení v dobré víře, nesmí být omezena insolvenčním soudem ani insolvenčním správcem;
- d) kromě výjimek stanovených zákonem, nemohou věřitelé uspokojovat své pohledávky vůči dlužníkovi mimo insolvenční řízení.

JUDr. Petr Lavický, Ph.D. k těmto zásadám přidává ještě následující zásadu, a to:

- g) zásadu publicity a transparentnosti, jež se odráží ve veřejně přístupném insolvenčním rejstříku.⁶⁸

4.5.3 Úpadek dlužníka

Zjednodušeně by bylo možné označit úpadek jako stav, kdy dlužník není schopen platit své dluhy. K tomu, aby bylo možné začít neuhrazené pohledávky věřitelů vymáhat v insolvenčním řízení, je nutné tento pojem definovat přesněji.

Zákon o konkursu a vyrovnání definoval úpadek dlužníka takto: „*má více věřitelů a není schopen po delší dobu plnit své splatné závazky.*“⁶⁹ Toto vymezení je však rovněž poněkud neurčité, proto insolvenční zákon definuje úpadek přesněji: „*Dlužník je v úpadku, jestliže má více věřitelů a peněžité závazky po dobu delší 30 dnů po lhůtě splatnosti a tyto závazky není schopen plnit (dále jen „platební neschopnost“).*“⁷⁰

Insolvenční zákon obecnou definici úpadku doplňuje o přesné stanovení situací, kterými lze definovat **platební neschopnost**: „*Má se za to, že dlužník není schopen plnit své peněžité závazky, jestliže*

- a) zastavil platby podstatné části svých peněžitých závazků, nebo*
- b) je neplní po dobu delší 3 měsíců po lhůtě splatnosti, nebo*
- c) není možné dosáhnout uspokojení některé ze splatných peněžitých pohledávek vůči dlužníku výkonem rozhodnutí nebo exekucí, nebo*
- d) nesplnil povinnost předložit seznamy uvedené v § 104 odst. 1, kterou mu uložil insolvenční soud.*“⁷¹

Vedle platební neschopnosti dlužníka zákon⁷² definuje u právnických osob a podnikajících fyzických osob i druhou podobu úpadku, a to **předlužení** dlužníka.

⁶⁸ CHALUPECKÁ, K., LAVICKÝ P. aj., *Insolvenční právo v teorii a praxi*, s. 34

⁶⁹ § 1 odst. 2 zákona o konkursu a vyrovnání

⁷⁰ § 3 odst. 1 insolvenčního zákona

⁷¹ § 3 odst. 2 insolvenčního zákona

⁷² § 3 odst. 3 insolvenčního zákona

O předlužení se jedná, existují-li minimálně dva separátní věřitelé a současně hodnota majetku dlužníka nepostačuje k úhradě veškerých jeho závazků. Jelikož předlužení se ve své podstatě vztahuje k podniku dlužníka, bylo by nesmyslné o něm uvažovat u nepodnikajících fyzických osob. Stav předlužení nemůže být objektivně zjištěn věřiteli, jelikož nemají přístup k detailním rozborům majetkové situace dlužníka. Tento typ úpadku je konstatován u úpadců, kteří podají insolvenční návrh po zhodnocení vlastních možností sami.

Novým pojmem zavedeným insolvenčním zákonem je **hrozící úpadek**. Insolvenční zákon uvádí, že: „*O hrozící úpadek jde tehdy, lze-li se zřetelem ke všem okolnostem důvodně předpokládat, že dlužník nebude schopen řádně a včas splnit podstatnou část svých peněžitých závazků.*“⁷³ Smyslem tohoto ustanovení je poskytnout dlužníkovi lepší možnosti řešit úpadek sanačním způsobem a současně dosáhnout vyšší míry uspokojení neuhrazených pohledávek.

4.5.4 Účastníci řízení

Účastníky insolvenčního řízení jsou dlužník a jeho věřitelé, kteří uplatňují svá práva. Každá právnická nebo fyzická osoba, u níž započalo insolvenční řízení, je nazývána dlužníkem bez ohledu na to, zda je nebo není v úpadku. Předchozí právní úprava⁷⁴ tuto skutečnost zohledňovala v rozlišování pojmů dlužník a úpadce. Insolvenční zákon to však již neumožňuje.

Nejběžnější formou uplatňování pohledávky je její řádné přihlášení do insolvenčního řízení. Každá taková pohledávka je přezkoumávána insolvenčním správcem. Pokud není některá pohledávka uznána, má věřitel možnost dosáhnout nápravy v insolvenčním sporu. Věřitelé musí přihlásit i pohledávky, které již byly žalovány či vymáhány v exekuci.

Z majetkové podstaty jsou uspokojovány i některé pohledávky, jež nebyly řádně přihlášeny. Jedná se o pohledávky za majetkovou podstatou, které vznikly až po zahájení insolvenčního řízení, a pohledávky, které jsou z hlediska zákona postaveny na úroveň pohledávkám za majetkovou podstatou. Takovými pohledávkami jsou například pracovněprávní nároky zaměstnanců dlužníka či pohledávky na výživném.

---

⁷³ § 3 odst. 4 insolvenčního zákona

⁷⁴ Zákon o konkursu a vyrovnání

Věřitelé mají dvě možnosti jak ovlivnit rozhodování o majetku dlužníka. První z nich je schůze věřitelů, kde se mohou rozhodovat o složení věřitelských orgánů. Druhým způsobem je možnost stát se členem věřitelského výboru nebo zástupcem věřitelů.

Pokud je přihlášeno méně než padesát věřitelů, je možné věřitelský výbor nevolit a namísto něj provést volbu zástupce věřitelů, jenž jej ve všech činnostech nahradí.

4.5.5 Ostatní subjekty insolvenčního řízení

Insolvenční zákon řadí mezi procesní subjekty kromě výše uvedených účastníků řízení i insolvenční soud, insolvenčního správce a likvidátora dlužníka. Subjektem se může stát i státní zastupitelství a to za předpokladu, že vstoupilo do insolvenčního sporu či řízení.

Insolvenční správce je významným subjektem, jehož schopnosti mohou ovlivnit míru uspokojení věřitelů. Aby mohl být insolvenční správce soudem ustanoven v konkrétním insolvenčním řízení, musí být zařazen do seznamu insolvenčních správců, jenž je spravován Ministerstvem spravedlnosti ČR. Nutnou podmínkou zápisu je jeho vysokoškolské vzdělání a složení odborné zkoušky.

O osobě insolvenčního správce musí být soudem rozhodnuto nejpozději rozhodnutím o úpadku. V době před tímto rozhodnutím, může soud ustanovit předběžného insolvenčního správce, který se může po rozhodnutí o úpadku stát insolvenčním správcem s veškerými kompetencemi.

Současně s kompetencemi má insolvenční správce i odpovědnost za škodu. Jeho úkolem je při všech činnostech postupovat s odbornou péčí a plnit své povinnosti vyplývající z rozhodnutí soudu a ze zákona. Pokud bude způsobena škoda v důsledku porušení těchto povinností, je za ni správce odpovědný a to i v případě, že tuto škodu nezpůsobil sám, ale byla způsobena některým z jeho zaměstnanců či jiných osob, jenž pověřil. JUDr. Ing. Kristýna Chaloupecká varuje: „*To může mít negativní vliv na správcova rozhodnutí o zachování provozu případného podniku dlužníka. Tím, že omezí personální substrát podniku nebo provoz ukončí, eliminuje riziko škody, která může vzniknout přímo jeho osobě.*“⁷⁵

Insolvenční správce zabezpečuje v průběhu řízení mnoho činností. Jedním z jeho prvních úkolů je vytvoření soupisu majetkové podstaty a přezkum přihlášených

---

⁷⁵ CHALUPECKÁ, K., LAVICKÝ P. aj., *Insolvenční právo v teorii a praxi*, s. 72

pohledávek. V případě, že se domnívá, že by některá z pohledávek či její část neměla být uznána, je oprávněn popřít pravost, výši i pořadí takové pohledávky.

Hlavní úkol insolvenčního správce se liší v závislosti na typu řešení úpadku. Pokud je úpadek řešen sanačním způsobem, je úkolem insolvenčního správce hlavně dohled nad dlužníkem a nad tím, jakým způsobem plní domluvený plán. Je-li zvoleno likvidační řešení úpadku, insolvenční správce musí spravovat dlužníkův majetek tak, aby byl co nejvýnosněji prodán.

Insolvenční soud je subjektem, který je oprávněn činit důležitá rozhodnutí ohledně insolvenčního řízení. Těmi nejdůležitějšími jsou rozhodnutí o insolvenčním návrhu a případně následující rozhodnutí o úpadku a způsobu, jakým bude řešen. V kompetenci insolvenčních soudů jsou i rozhodnutí o insolvenčních sporech.

Další zásadní funkcí, jež insolvenční soud vykonává, je dohled nad průběhem insolvenčního řízení i nad jeho jednotlivými subjekty. Shledá-li insolvenční soud, že některý ze subjektů pochybil, je oprávněn mu v určitých případech uložit pořádkovou pokutu.

4.5.6 Insolvenční návrh

Každé insolvenční řízení začíná insolvenčním návrhem doručeným věcně příslušnému soudu. Oprávněni podat návrh jsou dlužník i jeho věřitelé. Dlužník má právo návrh podat už v případě hrozícího úpadku. Insolvenční soud je povinen takový návrh zveřejnit do dvou hodin po jeho obdržení.

Zveřejnění oznámení o zahájení insolvenčního řízení má okamžité účinky, které jsou popsány v § 109 insolvenčního zákona. Jedná se zejména o tyto:

- pokud je možné pohledávky či jiná práva uplatnit přihláškou do insolvenčního řízení, nemohou být uplatňována žalobou;
- zajištěné pohledávky již není možné uplatňovat jinak, než za podmínek stanovených v insolvenčním zákoně;
- není možné provádět výkon rozhodnutí nebo exekuci, jež postihuje majetek, který je součástí majetkové podstaty, s výjimkou pohledávek za majetkovou podstatou a pohledávek postavených na stejnou úroveň, u kterých by tak rozhodl insolvenční soud;

- není možné realizovat dohodu věřitele a dlužníka o výplatě srážek ze mzdy nebo jiných příjmů.

PhDr. Josef Drbohlav a JUDr. Tomáš Pohl tento výčet takto doplňují: „*Dalším účinkem zahájení insolvenčního řízení je omezení dlužníka zdržet se od okamžiku, kdy nastanou účinky spojené se zahájením řízení dispozicí s majetkovou podstatou.*“⁷⁶

Stejně jako každý jiný typ návrhu doručený soudu musí i insolvenční návrh obsahovat stanovené náležitosti. V případě insolvenčního návrhu však platí, že pokud je neurčitý či neúplný, je rovnou soudem odmítnut. Šanci návrh doplnit, dostane navrhovatel jen v případě chybějících listin a důkazů.

Navrhovatel je až do doby rozhodnutí o úpadku oprávněn učinit zpětvzetí návrhu. Musí však počítat se skutečností, že je-li věřitelem, opětovně mu bude umožněno učinit podání až po uplynutí šestiměsíční lhůty.

První fází každého insolvenčního řízení je období do rozhodnutí o úpadku dlužníka. Pokud je návrh na zahájení insolvenčního řízení podán dlužníkem, je úkolem soudu potvrdit deklarovaný úpadek. V případě věřitelského návrhu musí soud nejprve prověřit aktivní legitimaci navrhovatele. To znamená, že věřitel má vůči dlužníkovi nezaplacenou pohledávku po splatnosti, jejíž existence je nesporná. Poté se soud začne zabývat otázkou, zda se dlužník skutečně nachází v úpadku.

Insolvenční návrh by měl k prokázání stavu úpadku dlužníka obsahovat nejen seznam věřitelů prokazující jejich mnohost, ale i konkrétní údaje o jejich pohledávkách včetně jejich data splatnosti.

Insolvenční řízení může být ukončeno ještě před rozhodnutím o úpadku. Důvody mohou být procesního charakteru, které vedou k odmítnutí návrhu nebo zastavení řízení, či věcného charakteru, jejichž důsledkem je zastavení řízení pro nedostatek majetku dlužníka nebo zamítnutí insolvenčního návrhu. Zamítnutí návrhu z důvodu nedostatku majetku se týká výhradně společností v likvidaci, kdy je příslušný návrh podán likvidátorem ustanoveným soudem. Případné zamítnutí stvrzující, že dlužník nemá žádný majetek, lze využít při žádosti o výmaz likvidované společnosti z obchodního rejstříku.

---

⁷⁶ DRBOHLAV, J., POHL T., *Pohledávky z právního, účetního a daňového pohledu*, s. 71

4.5.7 Rozhodnutí o úpadku a způsobu jeho řešení

Zlomovým bodem celého insolvenčního řízení je okamžik, ve kterém soud rozhodne o úpadku nebo hrozícím úpadku dlužníka. Se zveřejněním tohoto usnesení přecházejí některá práva k nakládání s majetkovou podstatou na insolvenčního správce.

Po konstatování úpadku dlužníka je soud povinen rozhodnout, jak bude tento úpadek řešen. Ze zákona vyplývají tři základní způsoby: konkurs, reorganizace a oddlužení.

4.5.8 Konkurs

Konkurs lze charakterizovat jako metodu řešení úpadku, která je založena na zpeněžení majetkové podstaty a jejím následném rozdělení mezi věřitele, kterým jejich práva na zaplacení neuhrazené části dlužné částky nezanikají. Konkurs tedy představuje totální ekonomickou likvidaci dlužníka, jelikož dluhy, které se nepodaří uspokojit prodejem jeho aktiv, přežívají i po ukončení konkursu.

Od okamžiku prohlášení konkursu je oprávněn nakládat s majetkovou podstatou insolvenční správce. Výčet úkolů, které musí vykonat v krátké lhůtě po prohlášení konkursu, je velmi široký. Patří mezi ně zajištění majetkové podstaty a její soupis, sestavení mezitímní účetní závěrky i tvorba Zprávy o hospodářské situaci dlužníka, jež je předkládána insolvenčnímu soudu.

Dalším dopadem prohlášení konkursu je zánik společného jmění manželů a skutečnost, že v průběhu konkursu není možný ani jeho vznik. Pokud má dlužník majetek ve společném jmění manželů, je na insolvenčním správci, aby zajistil jeho vypořádání příslušným návrhem u soudu nebo na základě dohody, jež musí schválit věřitelský výbor.

Podstatnou částí konkursu je **zpeněžení majetku dlužníka**. Insolvenční zákon⁷⁷ uvádí tři způsoby zpeněžení majetkové podstaty. Jedná se o veřejnou dražbu, prodej movitých a nemovitých věcí dle ustanovení občanského soudního řádu pro výkon rozhodnutí a prodej majetku dlužníka realizovaný mimo dražbu.

Po zpeněžení majetkové podstaty insolvenční správce vyhotoví **konečnou zprávu**, jež je předkládána insolvenčnímu soudu. Jejím obsahem je popis činností insolvenčního správce v dosavadním průběhu řízení, a to zejména s důrazem na jejich finanční dopady.

---

⁷⁷ § 286, odst. 1 insolvenčního zákona

Její nejdůležitější částí je vyčíslení částky určené k rozdělení mezi věřitele, kteří jsou zde jednotlivě uvedeni i s jejich případnými podíly z ní. Zajištění věřitelé jsou uspokojováni z prodeje majetku, kterým byly jejich pohledávky zajištěny.

Další fází konkursu je **vydání rozvrhového usnesení** insolvenčním soudem na základě návrhu, jenž byl zpracován insolvenčním správcem v návaznosti na schválenou konečnou zprávu. Po právní moci tohoto usnesení je insolvenční správce povinen rozdělit zpeněženou konkursní podstatu mezi věřitele. Splněním rozvrhového usnesení je splněn účel prohlášení konkursu. Příslušný soud rozhodne o zrušení konkursu a ukončení insolvenčního řízení.

Specifickým případem likvidačního řešení úpadku je **nepatrný konkurs**, jenž představuje procesní zjednodušení celého řízení oproti klasickému konkursu. Je určen nepodnikajícím fyzickým osobám a drobným podnikatelům majícím méně než padesát zaměstnanců, jejichž celkový roční obrat nepřesahuje dva miliony korun.

4.5.9 Reorganizace

Reorganizace je způsobem řešení úpadku či hrozícího úpadku, který je určen výhradně podnikatelům. V průběhu insolvenčního řízení je k reorganizaci přistoupeno, pokud lze očekávat vyšší uspokojení věřitelů z podniku, který je v provozu, než z jeho prodeje. Jeho principem je postupné uspokojování pohledávek, jež je realizováno dle reorganizačního plánu při zachování fungujícího podniku.

Návrh na povolení reorganizace je oprávněn podat dlužník i jeho věřitel v případě, že dlužník je zaměstnavatelem více než 100 osob nebo jeho celkový roční obrat činí minimálně 100 000 000 Kč.

Soud může návrh odmítnout z procesních důvodů nebo zamítnout, nebyl-li vytvořen v dobré víře. Dalším důvodem k zamítnutí může být, že návrh zpracovaný jedním z věřitelů nebyl schůzí věřitelů přijat.

Pokud je návrh soudem schválen, může dlužník svůj podnik nadále řídit, avšak pod dozorem soudu a věřitelů, kteří musí jeho podstatná rozhodnutí schvalovat.

Rozhodování o reorganizačním plánu náleží věřitelům, kteří jsou rozděleni do skupin. Vzhledem k tomu, že každá skupina má určité postavení a své specifické zájmy, musí být reorganizační plán přijat každou z těchto skupin. O schválení reorganizačního

plánu následně rozhodne soud. Úlohou insolvenčního správce je v případě tohoto způsobu řešení úpadku zejména dohled nad realizací plánu a informování soudu.

Ze všech způsobů provedení reorganizace, které zákon⁷⁸ umožňuje, je nejčastěji využívaným způsobem tzn. prodejní reorganizace, kdy je životaschopná část dlužníkovy podniku uchována, aby byla následně v rámci insolvenčního řízení prodána. Další způsoby reorganizace, jakými jsou například restrukturalizace bilance či kapitalizace pohledávek, nebývají v praxi často využívány.

Nejlepším způsobem, kterým může být reorganizace ukončena, je splnění reorganizačního plánu. Často však bohužel dochází i k jejímu ukončení formou přeměny na konkurs.

V české insolvenční praxi, není reorganizace využívána příliš často, ačkoliv může poskytnout vyšší míru uspokojení oproti konkursu. Mezi hlavní důvody patří nízká informovanost věřitelů o jejích výhodách a její větší nákladnost oproti konkursu, která je způsobena větší administrativní i formální složitostí celého procesu. Rovněž lze zmínit kritérium velikosti firmy, které neumožňuje provést reorganizaci v menších firmách. Další příčinou může být i zvýšení rizika pro věřitele, jelikož povolení reorganizace znamená posílení práv dlužníka.

4.5.10 Oddlužení

S rozvojem hypotečního bankovníctví, vzrostla v české společnosti potřeba sanačního řešení úpadku u nepodnikatelů. Takový způsob řešení nabízí nový insolvenční zákon a nazývá jej oddlužením. Zákon o konkursu a vyrovnání žádné sanační řešení nepodnikajícím fyzickým osobám nenabízel a dlužníci byli nuceni žít stále s dluhem. To mělo nejen značné sociální dopady na samotné dlužníky a jejich rodiny, ale způsobovalo to i určité potíže věřitelům, kteří by pohledávky, které jim pravděpodobně nebudou nikdy zcela uhrazeny, chtěli účetně a daňově odepsat.

Insolvenční zákon stanovuje, že insolvenční soud je oprávněn umožnit dlužníkovi oddlužení pouze v případě, že o něj sám formou návrhu na povolení oddlužení požádá. To může dlužník učinit buď společně s insolvenčním návrhem anebo v případě, že návrh

---

⁷⁸ § 341, odst. 1 insolvenčního zákona

podal některý z jeho věřitelů, ve třicetidenní lhůtě, jenž mu začíná běžet převzetím insolvenčního návrhu.

Návrh na povolení oddlužení je dle § 389 insolvenčního zákona oprávněn podat jen dlužník, který nemá dluhy z podnikání a současně je osobou fyzickou nebo právnickou, jež není zákonem za podnikatele považována.

Návrh dlužníka musí mimo jiné obsahovat informace o jeho příjmech za poslední tři roky i jejich očekávanou výši v následujících pěti letech. Součástí tohoto návrhu musí být i písemný souhlas manžela dlužníka s případným oddlužením vyjma případů stanovených zákonem.

V případě, že návrh není soudem odmítnut z důvodu formální vady nebo jej dlužník nevezme zpět, je soudem posuzována jeho věcná stránka.

Insolvenční zákon uvádí, že důvodem pro zamítnutí návrhu na povolení oddlužení je důvodný předpoklad, že dlužníkův záměr byl nepoctivý nebo že míra uspokojení pohledávek nezajištěných věřitelů bude nižší než třicet procent. Pokud soud dlužníkův návrh na oddlužení odmítne, je jeho úpadek řešen konkursem.

Pokud soud povolí řešit úpadek dlužníka oddlužením, je následná rozhodovací pravomoc předána do rukou věřitelů. Ti mají možnost rozhodnout, zda pro ně bude výhodnější, aby soud povolil oddlužení zpeněžením majetkové podstaty či splátkovým kalendářem. V praxi bývá i toto rozhodnutí obvykle přenecháno insolvenčnímu soudu. Příčinou je vysoké schvalovací kvorum i častý nezáměr ze strany věřitelů.

O návrhu na oddlužení musí insolvenční soud rozhodnout neprodleně. Insolvenční soud jej schválí, pokud neexistují důvody pro jeho odmítnutí či zamítnutí. Rozhodnutí o schválení oddlužení obsahuje i způsob, jakým bude provedeno. Lze jej uskutečnit zpeněžením majetkové podstaty nebo plněním splátkového kalendáře. Ing. Jiří Rajl k realizaci uvedených variant v praxi uvádí, že: „*Poměr mezi splátkovým kalendářem a zpeněžením majetku se pohybuje dlouhodobě zhruba v intencích 97,5 : 2,5.*“⁷⁹

Oddlužení formou **zpeněžení majetkové podstaty** je v mnohém podobné konkursu. Jsou zde využívána i některá ustanovení související s konkursem. Rovněž je zde zpracovávána konečná zpráva i rozvrh pro věřitele. Dispoziční práva majetkové podstaty přecházejí z dlužníka na insolvenčního správce, jehož úkolem je její zpeněžení.

---

⁷⁹ KISLINGEROVÁ, E., RICHTER T., SMRČKA L. aj., *Insolvenční praxe v České republice: v období 2008-2013*, s.39

Zásadním rozdílem mezi konkursem a oddlužením zpeněžením majetkové podstaty spočívá právě v rozsahu majetkové podstaty. Její součástí je majetek existující v okamžiku, kdy bylo soudem o oddlužení rozhodnuto. Příjmy a majetek dlužníka, které získá v době po tomto rozhodnutí, tím nejsou dotčeny a nabízejí dlužníkovi šanci na život bez dluhů. Je-li rozhodnuto o konkursu, stávají se i budoucí příjmy a majetek součástí majetkové podstaty.

Poté, co budou věřitelé uspokojeni dle rozvrhového usnesení, insolvenční soud rozhodne o splnění oddlužení. Dlužník má možnost požádat soud, aby mu byla prominuta zbývající část nezaplacených pohledávek, které se v průběhu insolvenčního řízení nepodařilo uspokojit.

Principem oddlužení **plněním splátkového kalendáře** je povinnost dlužníka splácet nezajištěným věřitelům po dobu pěti let ze svých příjmů dlužné částky v takovém rozsahu, který by byl určen při exekuci pro uspokojení přednostních pohledávek.

Oproti oddlužení zpeněžením majetkové podstaty nepřichází dlužník o svůj majetek a své závazky postupně platí z budoucích příjmů. Výjimkou je situace, že se některý z jeho zajištěných věřitelů nerozhodne přihlásit svou pohledávku jako nezajištěnou, ale požádá o zpeněžení příslušného majetku k jejímu uspokojení.

Zákon stanovuje dobu pěti let, po kterou musí dlužník splácet své závazky. Smyslem tohoto ustanovení je, aby byli věřitelé uspokojeni v maximální možné míře a nedošlo například k ukončení splácení ve chvíli uhrazení třiceti procent dluhu. Zkrácení této doby by bylo možné jedině po zaplacení celé dlužné částky nezajištěným věřitelům.

Po uplynutí pětileté doby, kdy byli věřitelé dlužníka uspokojováni, soud rozhodne o splnění oddlužení. Poté je dlužník oprávněn požádat soud o osvobození od placení zbývající části svých závazků, přihlášených do insolvenčního řízení. Při rozhodování o tomto návrhu soud posuzuje zejména, zdali bylo uhrazeno alespoň třiceti procent pohledávek nezajištěných věřitelů a zdali dlužník spolupracoval řádně se soudem, plnil řádně své povinnosti a jednal tak, aby uspokojení věřitelů bylo co nejvyšší.

Osvobozením od této povinnosti zbytek dluhu nezaniká a dlužník jej může z vlastní vůle uhradit. Jejich zaplacení již však není možné vymáhat exekucí nebo výkonem rozhodnutí.

5 Analýza pohledávek konkrétní právnické osoby

Praktická část práce je věnována rozboru správy pohledávek společnosti ABC, s.r.o., která podniká ve dvou rozdílných odvětvích, jimiž jsou prodej stavebního a spojovacího materiálu a prodej osobních i užitkových automobilů a servis vozů. Analyzován je nejen vliv pohledávek na likviditu společnosti, ale i změny v jejich struktuře v období od roku 2010 do roku 2015. Zhodnoceny jsou rovněž různé způsoby, kterými jsou pohledávky vymáhány, i jejich úspěšnost.

5.1 Charakteristika společnosti ABC s.r.o.

Společnost ABC, s.r.o. byla založena v roce 1991, kdy se zabývala výhradně prodejem stavebního materiálu. V současné době v tomto odvětví úspěšně podniká již dvacet pět let. Díky svým dlouholetým zkušenostem se stavebními materiály si v regionu vybudovala dobrou obchodní pozici. Většinu jejích odběratelů představuje stálá klientela z řad stavebních firem a místních řemeslníků.

Prodeji a servisu vozů se společnost ABC, s.r.o. věnuje od roku 2000. V současné době nabízí ve dvou provozovnách opravy vozů, prodej nových vozů značek ŠKODA a Volkswagen a prodej ojetých vozů.

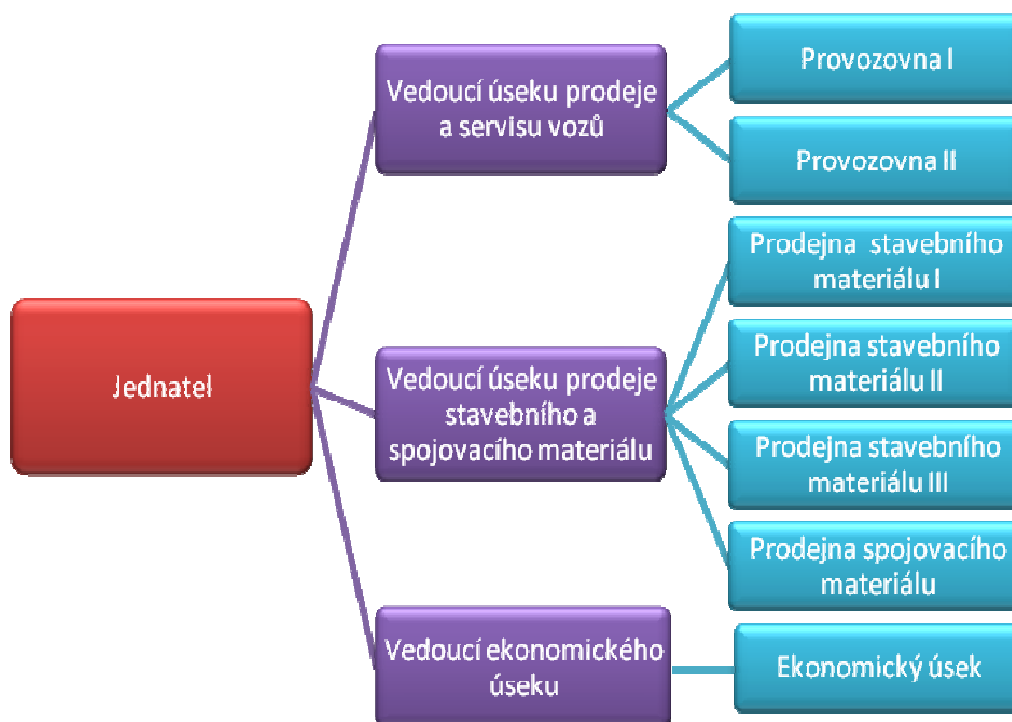
5.1.1 Právní forma podnikání

Právní forma podnikání společnosti ABC, s.r.o. je společnost s ručením omezeným. Základní kapitál společnosti, který činí tři miliony korun, byl do společnosti vložen dvěma společníky. Jeden z nich vložil tři sta tisíc korun a stal se tak vlastníkem desetiprocentního podílu společnosti. Druhý z nich vložil částku dva miliony sedm set tisíc korun a je vlastníkem devadesáti procent společnosti. Tento většinový vlastník se stal i statutárním orgánem společnosti – jednatelem.

5.1.2 Organizační struktura společnosti

Společnost ABC, s.r.o. byla založena jako rodinná firma, jejíž celkový počet zaměstnanců za celou dobu existence nepřekročil padesát. Její organizační struktura má liniový charakter. Vrcholnou rozhodovací pravomoc zde má jednatel společnosti. Všechna důležitá rozhodnutí jsou vedoucí jednotlivých úseků povinni s ním konzultovat.

Obrázek 1 Organizační struktura společnosti

Zdroj: vlastní zpracování na základě informací poskytnutých společností ABC, s.r.o.

5.1.3 Jednotlivé úseky společnosti dle typu činnosti

Společnost ABC, s.r.o. lze na základě prováděného typu činnosti rozdělit na dvě základní části:

- prodej a servis vozů;
- prodej stavebního a spojovacího materiálu.

Prodej stavebního a spojovacího materiálu je realizován ve čtyřech prodejnách. Původně měla společnost prodejen šest, ale v důsledku rozrůstání sítě hobby marketů, musela dvě z poboček, které nedokázaly v konkurenčním boji obstát, uzavřít. V současné době je na tomto úseku společnosti zaměstnáno dvacet jedna osob. Tři prodejny jsou zaměřeny na prodej stavebního materiálu. Čtvrtá prodejna se specializuje na prodej spojovacího materiálu.

Prodej a servis vozů je uskutečňován ve dvou samostatných provozovnách, které zaměstnávají celkem devatenáct osob. První provozovna se zabývá prodejem nových vozů značky ŠKODA a Volkswagen a jejich servisem, který zde doplňují i služby klempírny a lakovny. Druhá provozovna je svou velikostí i rozsahem vykonávaných činností menší. Nabízí pouze prodej nových vozů ŠKODA a Volkswagen a jejich servis.

Společnost ABC, s.r.o. svým zákazníkům nabízí odkup ojetých vozů na protiúčet. Tyto vozy jsou následně prodávány v bazarové části první provozovny.

Z hlediska velikostí obrátů, které jsou pro jednotlivé roky uvedeny v tabulce 1, si byly oba úseky společnosti na počátku sledovaného období velmi podobné a na celkovém obrátu společnosti se podílely téměř rovným dílem. V následujících letech však roční obrát úseku prodeje stavebního a spojovacího materiálu klesal, a to od roku 2010 do roku 2015 o více než padesát milionů. Tento pokles se promítl i v jeho podílu na celkovém obrátu společnosti, který v roce 2015 klesl pod třicet dva procent. Největší meziroční změna nastala mezi roky 2012 a 2013. Její hlavní příčinou bylo uzavření dvou prodejen stavebního materiálu, které vykazovaly dlouhodobou ztrátovost z důvodu nízké marže, kterou se snažily konkurovat okolním prodejčům.

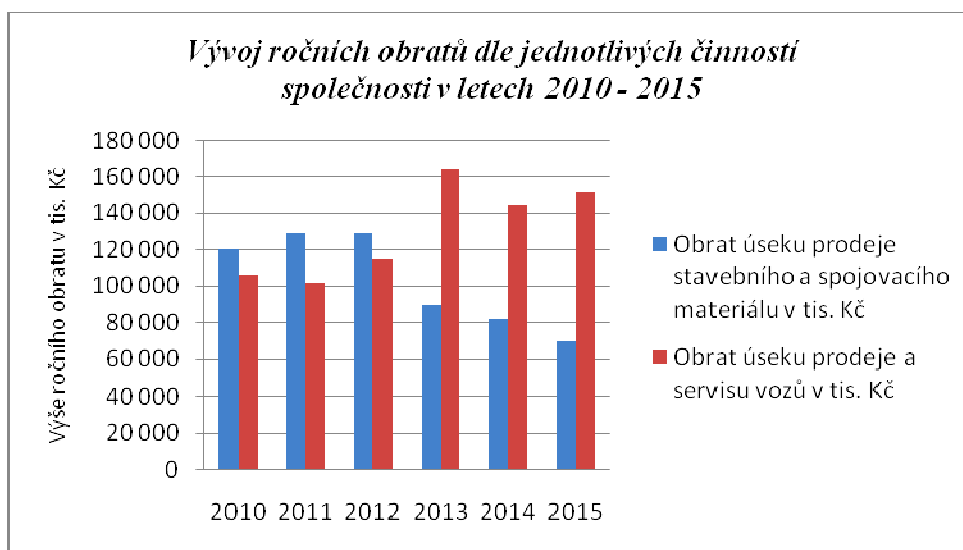
Obrát úseku prodeje a servisu vozů v roce 2015 oproti roku 2010 vzrostl o více než čtyřicet pět milionů korun, což přispělo k nárůstu jeho podílu na celkovém obrátu nad úroveň šedesáti osmi procent. V současné době tak z pohledu velikosti obrátu tvoří úsek prodeje a servisu vozů důležitější část společnosti.

Tabulka 1 Roční obraty jednotlivých úseků společnosti v letech 2010 - 2015

Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Obrát úseku prodeje stavebního a spojovacího materiálu (v tis. Kč)	120 137	128 568	128 546	89 462	81 987	70 091
Podíl úseku prodeje stav. a spoj. materiálu na celkovém obrátu společnosti	53,17%	55,93%	52,78%	35,27%	36,28%	31,68%
Obrát úseku prodeje a servisu vozů (v tis. Kč)	105 792	101 319	115 004	164 189	143 974	151 152
Podíl úseku prodeje a servisu vozů na celkovém obrátu společnosti	46,83%	44,07%	47,22%	64,73%	63,72%	68,32%
Celkový obrát společnosti (v tis. Kč)	225 929	229 887	243 550	253 651	225 961	221 243

Zdroj: účetnictví společnosti ABC, s.r.o., vlastní zpracování

Obrázek 2 Vývoj ročních obrátů v letech 2010 – 2015

Zdroj: účetnictví společnosti ABC, s.r.o., vlastní zpracování

5.2 Pohledávky a jejich vliv na likviditu

Finanční situace společnosti se odráží v její schopnosti plnit své závazky vůči svým obchodním partnerům, zaměstnancům, státu, bankám a dalším subjektům. Zda společnost dokáže získat dostatečné množství finančních prostředků, aby byla schopna uhradit své závazky, je ovlivněno tím, jak rychle jsou hrazeny její pohledávky a jaká je jejich celková výše.

Tabulka 2 Ukazatelé likvidity

Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Zásoby k 31. 12. (v tis. Kč)	29 466	37 266	37 981	32 066	36 660	38 471
Krátkodobé pohledávky k 31. 12. (v tis. Kč)	20 867	29 472	30 889	27 356	20 905	22 067
Krátkodobý finanční majetek k 31. 12. (v tis. Kč)	3 698	3 090	4 110	3 036	3 835	2 734
Krátkodobé závazky k 31. 12. (v tis. Kč)	12 787	27 106	41 959	28 121	32 601	50 179
Okamžitá likvidita	0,29	0,11	0,10	0,11	0,12	0,05
Běžná likvidita	1,92	1,20	0,83	1,08	0,76	0,49
Celková likvidita	4,23	2,58	1,74	2,22	1,88	1,26
Pracovní kapitál (v tis. Kč)	41 244	42 722	31 021	34 337	28 799	13 093

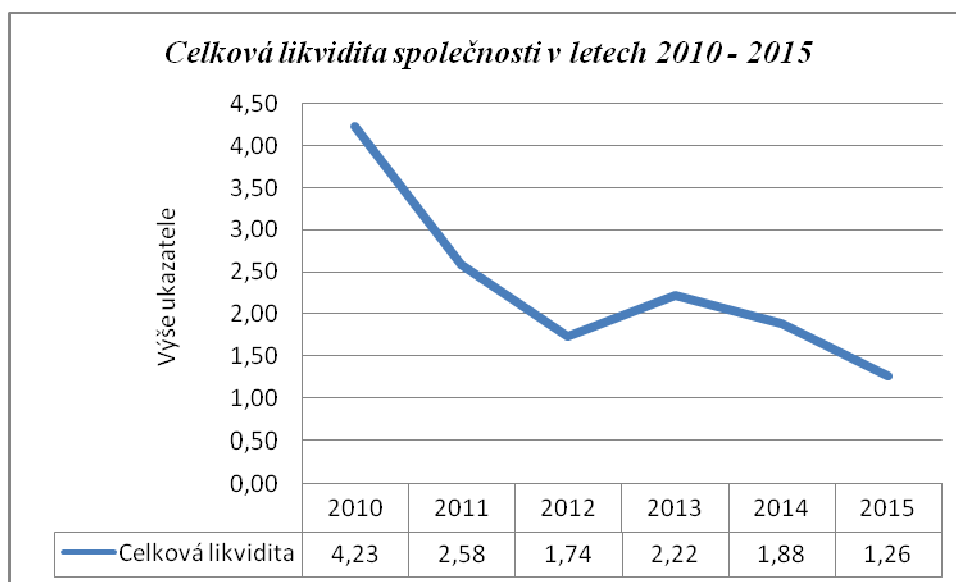
Zdroj: účetnictví společnosti ABC, s.r.o., vlastní zpracování

Vývoj vybraných krátkodobých aktiv a pasiv společnosti ABC, s.r.o., které mají na likviditu společnosti zásadní vliv je uveden v tabulce 2. Vývoj ani jedné z položek nelze ve sledovaném období označit za stabilně rostoucí či klesající. Lze však konstatovat, že v roce 2015 v porovnání s rokem 2010 vzrostla výše zásob, krátkodobých pohledávek i krátkodobých závazků. Jak se tyto změny odrazily v likviditě společnosti ABC, s.r.o. je předmětem následujících rozborů.

5.2.1 Celková likvidita a pracovní kapitál

Hlavním ukazatelem, který je používán pro běžný přehled o platebních možnostech společnosti, je celková likvidita. Hodnotí, zda krátkodobý majetek společnosti postačuje ke krytí krátkodobých závazků.

Obrázek 3 Celková likvidita společnosti v letech 2010 - 2015

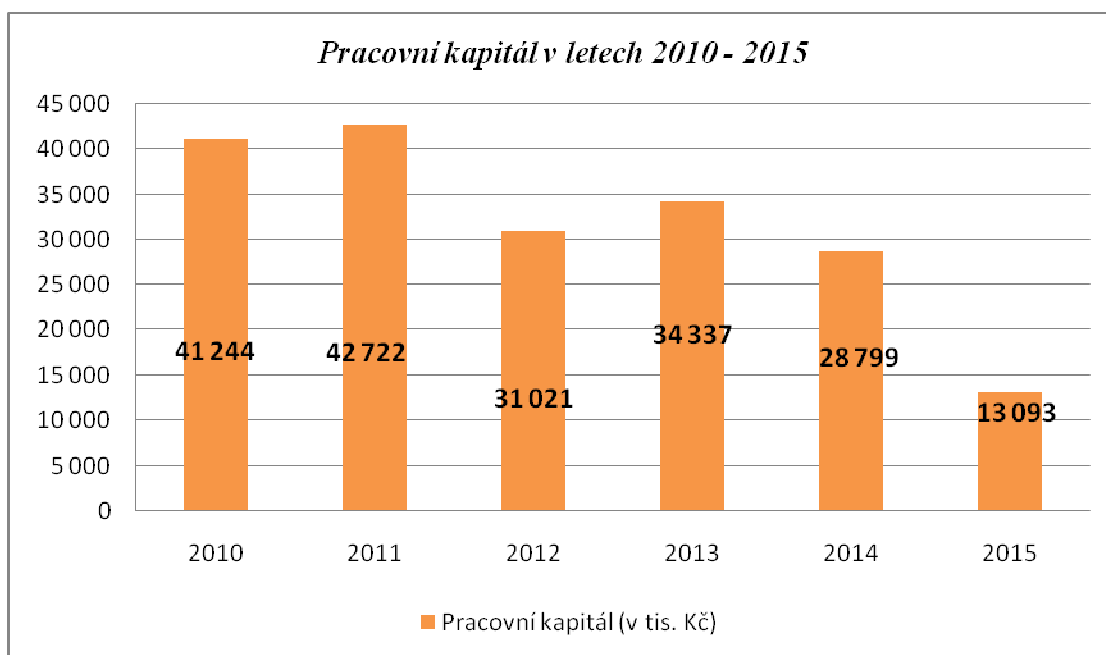

Zdroj: účetnictví společnosti ABC, s.r.o., vlastní zpracování

Celková likvidita společnosti ABC, s.r.o. měla ve sledovaném období klesající trend. Výjimkou bylo její mírné navýšení v roce 2013. Tento ukazatel neklesl v průběhu celého období pod hodnotu jedna, což znamenalo, že by společnost byla schopná svým krátkodobým majetkem uhradit své krátkodobé závazky.

V roce 2015 byla hodnota sledovaného ukazatele 1,26. To lze interpretovat jako vážné ohrožení platební schopnosti společnosti.

Obrázek 4 Pracovní kapitál společnosti v letech 2010 - 2015

Zdroj: účetnictví společnosti ABC, s.r.o., vlastní zpracování

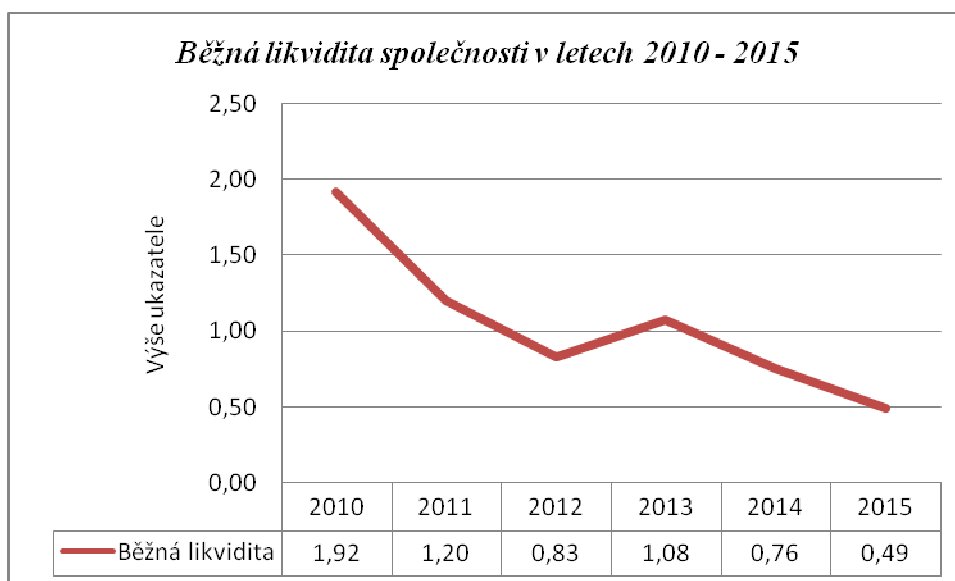
Vývoj pracovního kapitálu společnosti je uveden v obrázku 4. Vychází ze stejných hodnot jako ukazatel celkové likvidity, avšak nejedná se o ukazatel poměrový, ale absolutní. Vyjadřuje, s jakou rezervou mohou být závazky společnosti uhrazeny, respektive kolik finančních prostředků by společnost mohla využít pro svou činnost.

Ve sledovaném období hodnota pracovního kapitálu nepřekročila čtyřicet tři milionů a zároveň neklesla pod třináct milionů korun. V posledních třech letech lze zaznamenat patrný trend postupného úbytku. Pokud by pokračoval i v následujících letech, znamenalo by to velké ohrožení platební schopnosti společnosti v případě náhlého poklesu tržeb nebo výpadku úhrad pohledávek.

5.2.2 Běžná likvidita

Ukazatel běžné likvidity umožňuje hodnocení likvidity, které nezahrnuje zásoby mezi zdroje použitelné ke krytí závazků. Má tedy v určitém smyslu lepší vypovídající schopnost než ukazatel celkové likvidity, jelikož není ovlivněn způsobem ocenění a prodejností zásob. Mezi oběžná aktiva, jimiž lze uhradit krátkodobé závazky, řadí pouze krátkodobé pohledávky a krátkodobý finanční majetek.

Obrázek 5 Běžná likvidita společnosti v letech 2010 - 2015

Zdroj: účetnictví společnosti ABC, s.r.o., vlastní zpracování

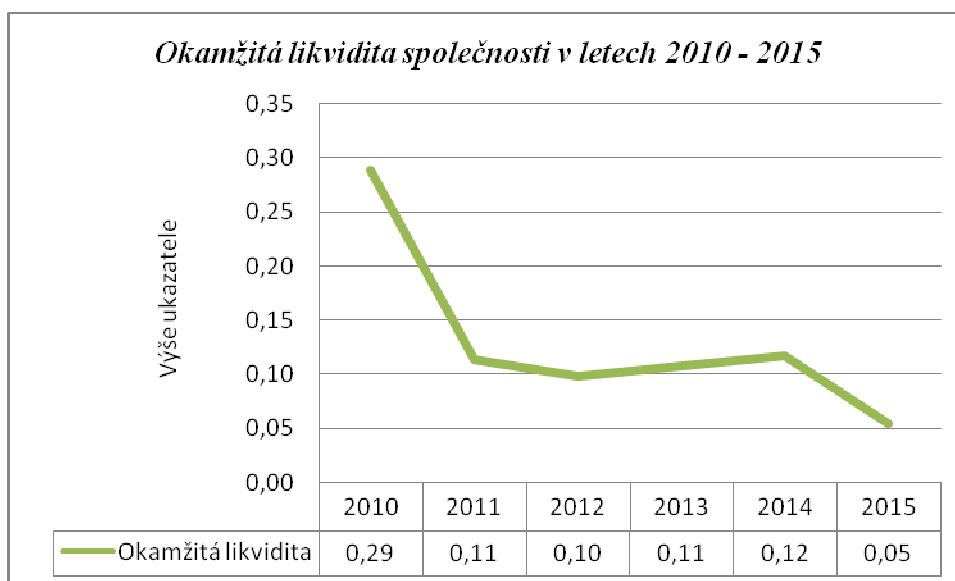
Vývoj běžné likvidity společnosti ABC, s.r.o. v období od roku 2010 do roku 2015 je uveden v obrázku 5. Ve sledovaném období docházelo k jejímu postupnému poklesu. Výjimkou bylo zakolísání v roce 2013. Tento trend vypovídá o zhoršující se platební schopnosti společnosti. Skutečnost, že v letech 2012, 2014 a 2015 klesl sledovaný ukazatel pod hodnotu jedna, značí, že krytí krátkodobých závazků společnosti by bez prodeje zásob nebylo možné.

5.2.3 Okamžitá likvidita

Aby bylo možné komplexně posoudit likviditu společnosti, je vypočtena rovněž okamžitá likvidita, která výší krátkodobých pohledávek ovlivněna není. Lze ji však považovat za doplňkový ukazatel, vyjadřující z jaké části by byla společnost ABC, s.r.o. schopna zaplatit své závazky okamžitě.

Z vypočtených hodnot vyplývá, že společnost by od roku 2011 nebyla schopna hradit ani třináct procent svých závazků ze svého krátkodobého majetku. Aby byla schopna zaplatit všechny své závazky, musela by přistoupit k prodeji svých zásob i inkasu pohledávek.

Obrázek 6 Okamžitá likvidita společnosti v letech 2010 - 2015

Zdroj: účetnictví společnosti ABC, s.r.o., vlastní zpracování

5.2.4 Hodnocení likvidity z hlediska reálné dobytosti pohledávek

Krátkodobé pohledávky společnosti ABC, s.r.o. byly ve sledovaném období tvořeny asi z třiceti procent pohledávkami po splatnosti. Mnohé z nich byly po splatnosti již více než rok, což značně snižuje pravděpodobnost jejich uhrazení. Jelikož jsou všechny tyto pohledávky zahrnuty do hodnocení celkové likvidity, i když šance na jejich zpeněžení je nízká, může to způsobit zkreslení tohoto ukazatele.

Tato podkapitola je tedy věnována hodnocení likvidity společnosti, které vychází z předpokladu, že bylo možné krátkodobé závazky krýt pouze z pohledávek před splatností, zásob a krátkodobého finančního majetku. Jedná se o extrémní přístup, jelikož část pohledávek po splatnosti je vždy v daném roce zaplacená.

V tabulce 3 jsou uvedeny hodnoty ukazatelů celkové likvidity a pracovního kapitálu, které nezohledňují existenci pohledávek po splatnosti. Lze očekávat, že hodnoty odrážející realitu finanční situace nejméně, by se pohybovaly v intervalu mezi ukazateli vypočtenými dle standardizovaného postupu a ukazateli, jejichž výpočet byl upraven tak, aby mezi krátkodobý majetek společnosti nezahrnoval pohledávky po splatnosti.

Tabulka 3 Pohled na likviditu z hlediska splatnosti pohledávek

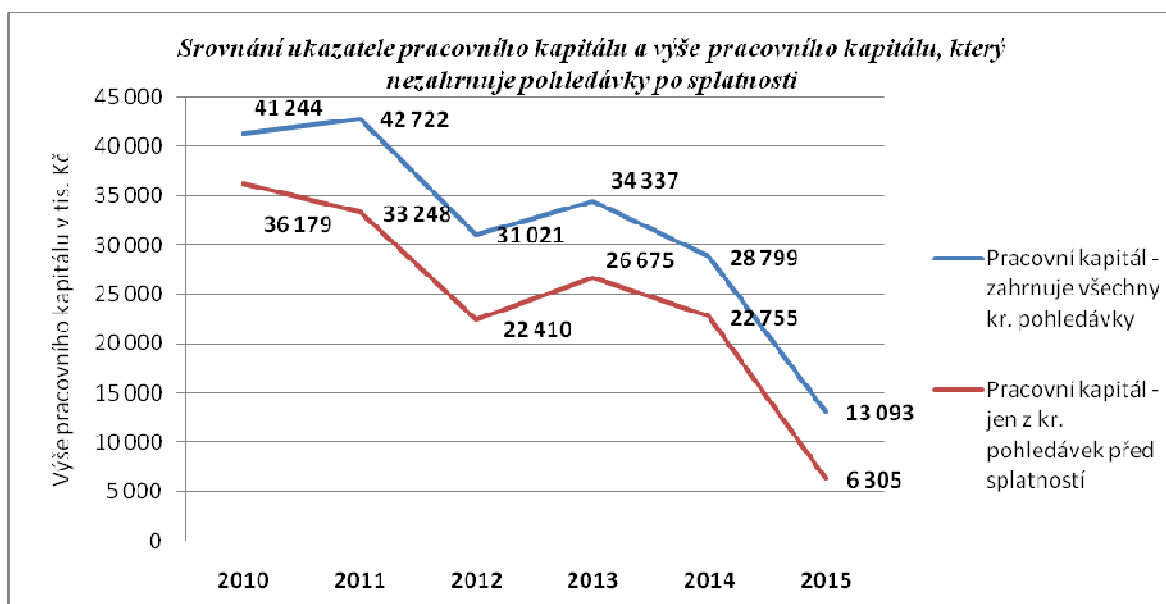
Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Zásoby k 31. 12. (v tis. Kč)	29 466	37 266	37 981	32 066	36 660	38 471
Krátkodobé pohledávky k 31. 12. (v tis. Kč)	20 867	29 472	30 889	27 356	20 905	22 067
Krátkodobé pohledávky před splatností k 31. 12. (v tis. Kč)	15 802	19 998	22 278	19 694	14 861	15 279
Krátkodobý finanční majetek k 31. 12. (v tis. Kč)	3 698	3 090	4 110	3 036	3 835	2 734
Krátkodobé závazky k 31. 12. (v tis. Kč)	12 787	27 106	41 959	28 121	32 601	50 179
Celková likvidita	4,23	2,58	1,74	2,22	1,88	1,26
Celková likvidita - jen pohledávky pře splatností	3,83	2,23	1,53	1,95	1,70	1,13
Pracovní kapitál (v tis. Kč)	41 244	42 722	31 021	34 337	28 799	13 093
Pracovní kapitál - jen pohledávky před splatností (v tis. Kč)	36 179	33 248	22 410	26 675	22 755	6 305

Zdroj: účetnictví společnosti ABC, s.r.o., vlastní zpracování

V roce 2015 se společnost ABC, s.r.o. dostala do situace, ve které kdyby zpeněžila všechna svá oběžná aktiva, k úhradě veškerých krátkodobých závazků by jí to postačovalo jen s opravdu malou rezervou. Uvážíme-li, že část krátkodobých pohledávek je tvořena pohledávkami, jejichž dobytnost je nízká, jedná se o závažnou skutečnost. Reálný pracovní kapitál společnosti se bude pravděpodobně pohybovat v rozmezí šesti a třinácti milionů korun. Na základě zjištěného trendu uvedených ukazatelů lze usuzovat, že pokud rychle nezavede opatření ke zvýšení své likvidity, mohla by se stát insolventní.

Na uvedeném ukazateli likvidity, lze demonstrovat, jak velký vliv mají pohledávky po splatnosti na solventnost společnosti ABC, s.r.o. Vzhledem k tomu, že představují významný zdroj, ze kterého by bylo možné hradit krátkodobé závazky, měla by se společnost zaměřit na předcházení jejich vzniku a na jejich případné vymáhání.

Obrázek 7 Reálná výše pracovního kapitálu

Zdroj: účetnictví společnosti ABC, s.r.o., vlastní zpracování

5.3 Pohledávky z obchodního styku a způsob jejich vymáhání

Existuje mnoho typů pohledávek, které může společnost vůči svým dlužníkům evidovat. Pohledávky mohou vzniknout za odběrateli, za státem, za dodavateli, za zaměstnanci či za jinými osobami.

Pohledávky z obchodního styku tvoří ve společnosti ABC, s.r.o. největší část z celkové výše pohledávek. Následující analýza se proto zabývá právě tímto typem pohledávek, kde na straně dlužnické stojí odběratelé.

5.3.1 Vliv tržeb na výši neuhrazených pohledávek z obchodního styku

Při hodnocení vlivu tržeb na neuhrazené pohledávky z obchodního styku byla porovnávána výše vystavených faktur za kalendářní rok a výše neuhrazených pohledávek daného kalendářního roku evidovaných k poslednímu prosinci, které vznikly nezaplacením některých z těchto faktur. Bylo zjištěno, že nárůst nebo pokles výše neuhrazených pohledávek vzniklých v daném kalendářním roce není podmíněn nárůstem nebo poklesem výše vystavených faktur. V letech 2012 a 2013 došlo k významnému meziročnímu nárůstu tržeb a současně k poklesu neuhrazených pohledávek evidovaných ke konci roku 2012 a 2013. Mezi vývojem tržeb a neuhrazených pohledávek z obchodního styku tedy neexistuje přímá úměrnost.

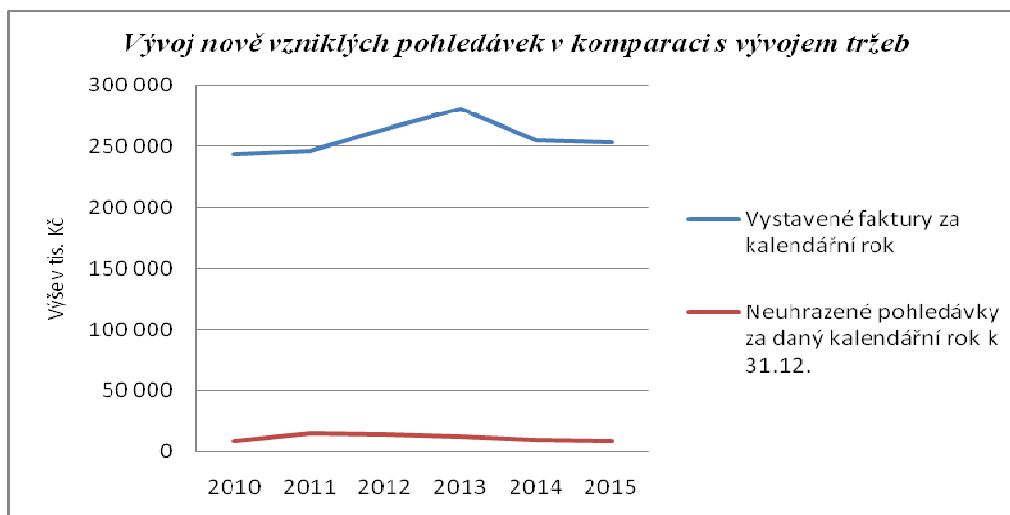
Tabulka 4 Výše pohledávek v návaznosti na výši vystavených faktur

Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Vystavené faktury za kalendářní rok v tis. Kč	243 660	246 247	264 778	280 867	255 230	252 965
Neuhrazené pohledávky k 31.12. celkem v tis. Kč	12 154	18 087	17 860	15 834	12 731	12 684
- z toho pohledávky za daný kalendářní rok	9 497	14 795	14 240	12 416	9 675	9 269
- z toho pohledávky po splatnosti	2 408	6 182	4 991	4 244	2 988	3 373
- z toho pohledávky minulých období	2 657	3 292	3 620	3 418	3 056	3 415

Zdroj: účetnictví společnosti ABC, s.r.o., vlastní zpracování

Důvodem, proč není změna výše neuhrazených faktur vzniklých v daném účetním období podstatně závislá na vývoji výše vystavených faktur v daném roce, je relativně malý objem tržeb společnosti. V součtu neuhrazených faktur, který se pohybuje okolo patnácti milionů korun, se může i jedna velká nezaplacená zakázka projevit významným způsobem.

Obrázek 8 Vývoj nově vzniklých pohledávek v komparaci s vývojem tržeb

Zdroj: účetnictví společnosti ABC, s.r.o., vlastní zpracování

5.3.2 Doba obratu pohledávek z obchodního styku

Jednou z důležitých charakteristik finanční situace společnosti je doba obratu pohledávek z obchodního styku. Představuje dobu, za kterou je po vystavení faktury za poskytnutí služeb nebo zboží, tato faktura odběratelem zaplacená.

Tabulka 5 Doba obratu pohledávek z obchodního styku

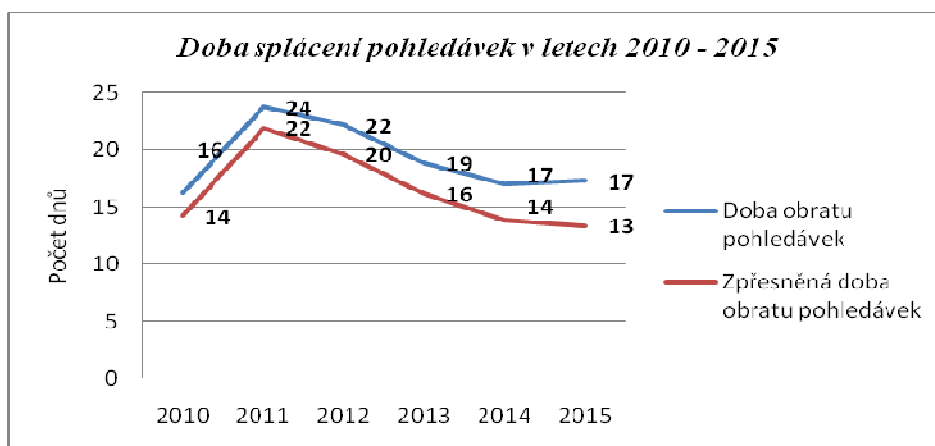
Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Tržby za období celkem (v tis. Kč)	273 374	278 163	294 696	306 918	273 413	267 704
Tržby období, které vzniknou úhradou pohledávek (v tis. Kč)	243 660	246 247	264 778	280 867	255 230	252 965
Neuhrazené pohledávky k 31. 12. (v tis. Kč)	12 154	18 087	17 860	15 834	12 731	12 684
<i>z toho pohledávky vzniklé v daném období (v tis. Kč)</i>	<i>9 497</i>	<i>14 795</i>	<i>14 240</i>	<i>12 416</i>	<i>9 675</i>	<i>9 269</i>
Doba obratu pohledávek (zaokrouhлено na celé dny)	16	24	22	19	17	17
Zpřesněná doba obratu pohledávek (zaokrouhлено na celé dny)	14	22	20	16	14	13

Zdroj: účetnictví společnosti ABC, s.r.o., vlastní zpracování

V tabulce 5 jsou uvedeny doby obratu pohledávek pro roky 2010 až 2015. Doba obratu je zde vypočtena na základě standardního výpočtu obecně využívaného při finanční analýze podniku i v jeho zpřesněné formě, která ve svém výpočtu zohledňuje okolnosti, které ukazatel doby splatnosti zkreslují. Zpřesněný výpočet zahrnuje očištění tržeb za prodej zboží a tržeb za prodej vlastních výrobků a služeb o tržby v hotovosti a nezahrnuje dlouhodobě neuhrazené pohledávky, jejichž vznik s daným účetním obdobím nesouvisí.

Zjištěné údaje za celou společnost lze považovat za velmi dobré. Za celé sledované období nepřekročila doba obratu dvacet čtyři dní. V případě zpřesněného ukazatele činila nejdelší doba, za kterou byly průměrně pohledávky společnosti uhrazeny, dvacet dva dní. Který z úseků k tomuto výbornému výsledku více přispěl a jaké faktory na tuto skutečnost měly vliv je předmětem následující podkapitoly.

Obrázek 9 Doba obratu pohledávek z obchodního styku

Zdroj: účetnictví společnosti ABC, s.r.o., vlastní zpracování

5.3.3 Komparace jednotlivých úseků společnosti z hlediska doby obratu pohledávek

Pro lepší vypovídající schopnost byla ke srovnání v tabulce 6 použita doba splácení pohledávek z obchodního styku upravená o vliv dlouhodobě neuhrazených pohledávek a v případě úseku prodeje stavebního a spojovacího materiálu i o vliv hotovostních tržeb. Na úseku prodeje a servisu vozů nebylo nutné výši tržeb upravovat, protože jsou zde na všechny výkony vystavovány faktury. Důvodem je požadavek výrobce na autorizované servisy a prodejce, aby veškeré činnosti fakturovali v jeho softwaru.

Doba obratu pohledávek z obchodního styku úseku prodeje stavebního a spojovacího materiálu se ve sledovaném období pohybovala mezi osmnácti až dvaceti osmi dny. Jedná se o dobu velmi krátkou vzhledem k tomu, že tento úsek společnosti podniká v odvětví stavebnictví, které patří mezi obory s nejdelší dobou splatnosti. Prodej stavebního a spojovacího materiálu vykazuje tyto výborné hodnoty zejména díky faktoringové smlouvě uzavřené s bankou. Ta zajišťuje okamžitou úhradu devadesáti procent z výše vystavené faktury za dodávky zboží vybraným odběratelům.

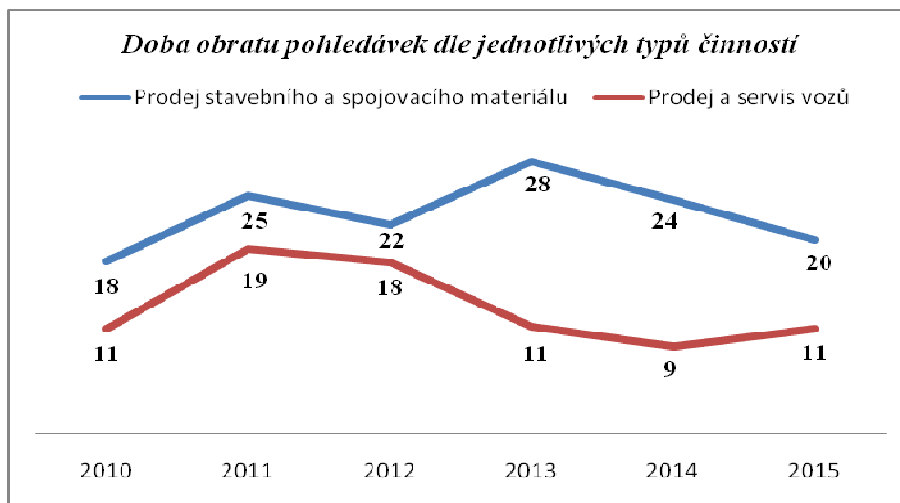
Pohledávky z prodeje a servisu vozů byly ve sledovaném období průměrně zaplacený do třinácti dnů. Opatřením, díky kterému bylo dosaženo tak krátké doby úhrady, je předání nových vozů odběratelům až na základě zaplacení zálohové faktury ve výši hodnoty nového vozu. Jelikož výše tržeb z prodejů nových vozů představuje nepoměrně větší část celkových tržeb tohoto úseku než tržby za servis vozů, nezpůsobuje delší doba úhrad za opravy významné zhoršení celkové doby obratu pohledávek z obchodního styku.

Tabulka 6 Srovnání jednotlivých úseků společnosti z hlediska doby obratu pohledávek

	Úsek	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Tržby období, které vzniknou úhradou pohledávek (v tis. Kč)	<i>prodej stav. a spoj. materiálu</i>	115 652	123 651	125 623	82 198	81 021	70 071
	<i>prodej a servis vozů</i>	128 008	122 596	139 155	198 669	174 209	182 894
Neuhrazené pohledávky daného období (v tis. Kč)	<i>prodej stav. a spoj. materiálu</i>	5 667	8 359	7 457	6 355	5 369	3 851
	<i>prodej a servis vozů</i>	3 830	6 436	6 783	6 061	4 306	5 418
Doba obratu pohledávek z obchodního styku (zaokrouhлено na celé dny)	<i>prodej stav. a spoj. materiálu</i>	18	25	22	28	24	20
	<i>prodej a servis vozů</i>	11	19	18	11	9	11

Zdroj: účetnictví společnosti ABC, s.r.o., vlastní zpracování

Obrázek 10 Doba obratu pohledávek dle jednotlivých typů činností

Zdroj: účetnictví společnosti ABC, s.r.o., vlastní zpracování

5.3.4 Struktura pohledávek z obchodního styku dle časového hlediska

Vývoj struktury pohledávek z obchodního styku dle časového hlediska je uveden pro období od roku 2010 do roku 2015 v tabulce 7. Na počátku sledovaného období výše neuhrazených pohledávek strmě stoupala, poté postupně klesala a poslední dva roky sledovaného období stagnovala na stejné úrovni.

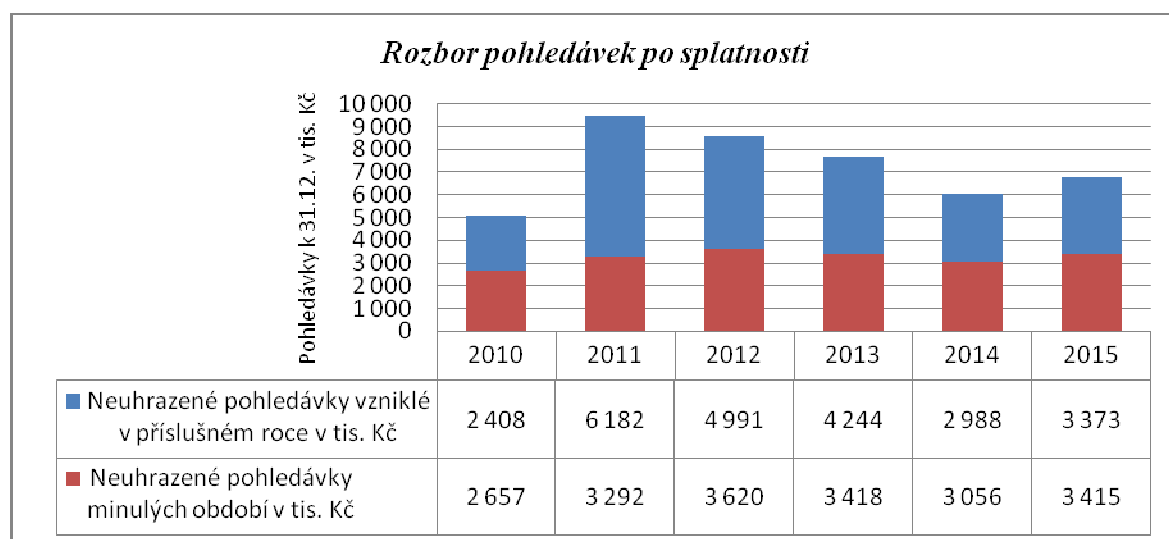
Tabulka 7 Struktura pohledávek z obchodního styku v letech 2010 – 2015

Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Neuhrazené pohledávky k 31.12. v tis. Kč celkem	12 154	18 087	17 860	15 834	12 731	12 684
z toho před splatností celkem	7 089	8 613	9 249	8 172	6 687	5 896
z toho po splatnosti celkem	5 065	9 474	8 611	7 662	6 044	6 788
0 - 365 dnů po splatnosti	2 408	6 182	4 991	4 244	2 988	3 373
- z toho 0 - 90 dnů po splatnosti	1 083	3 814	2 312	1 722	1 302	1 502
- z toho 91 - 180 dnů po splatnosti	396	935	1 447	1 242	663	906
- z toho 181 - 365 dnů po splatnosti	929	1 433	1 232	1 280	1 023	965
nad 1 rok po splatnosti	2 657	3 292	3 620	3 418	3 056	3 415
- z toho 1 rok - 5 let po splatnosti	1 915	2 563	1 181	1 235	830	1 032
- z toho nad 5 let po splatnosti	742	729	2 439	2 183	2 226	2 383

Zdroj: účetnictví společnosti ABC, s.r.o., vlastní zpracování

Rozebereme-li základní strukturu pohledávek z obchodního styku po splatnosti, zjistíme, že vysoký podíl tvoří pohledávky minulých období, se kterými se společnost ABC, s.r.o. nedokázala v předchozích letech vypořádat. Nejhoršího výsledku bylo dosaženo v roce 2015, kdy tyto pohledávky starší jednoho roku tvořily větší část celkového objemu pohledávek po splatnosti než pohledávky, které vznikly ve sledovaném roce.

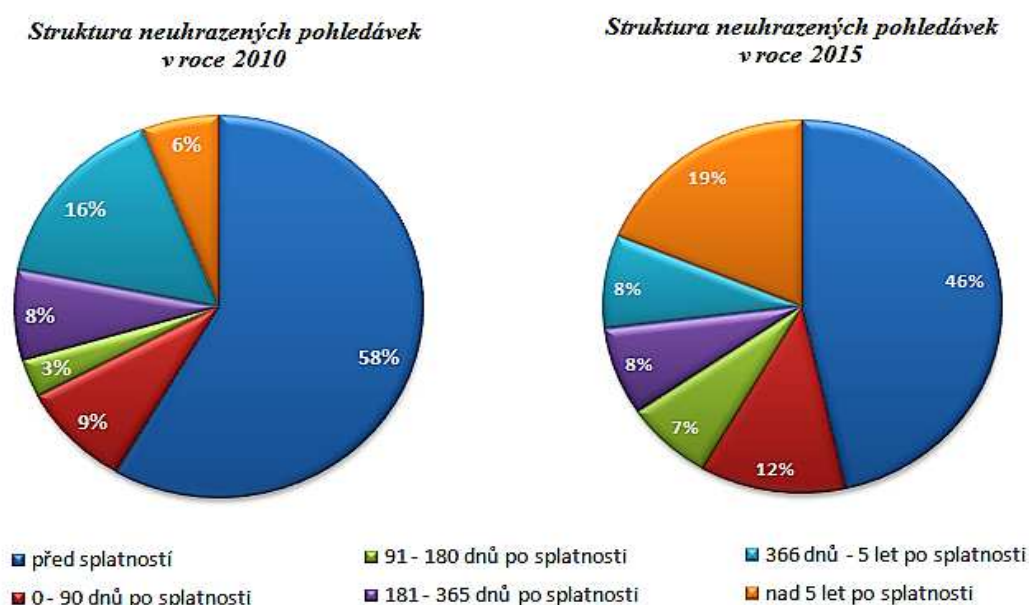
Obrázek 11 Rozbor pohledávek z obchodního styku po splatnosti

Zdroj: účetnictví společnosti ABC, s.r.o., vlastní zpracování

Významná změna při porovnání roku 2010 a 2015 nastala ve struktuře pohledávek z obchodního styku. Pohledávky před splatností činily na konci roku 2010 více než sedm milionů korun a jejich podíl na celkovém objemu pohledávek z obchodního styku byl o dva miliony větší než podíl pohledávek po splatnosti. Oproti tomu v roce 2015 pohledávky po splatnosti převýšily pohledávky před splatností o téměř devět set tisíc korun. Největší podíl na této změně má významný nárůst výše pohledávek, které jsou více než pět let po splatnosti.

Obrázek 12 Komparace struktury neuhrazených pohledávek z obchodního styku

Zdroj: účetnictví společnosti ABC, s.r.o., vlastní zpracování

5.3.5 Komparace jednotlivých úseků společnosti z hlediska struktury jejich pohledávek

Tato podkapitola se věnuje otázce, do jaké míry obor činnosti ovlivňuje strukturu pohledávek z obchodního styku jednotlivých úseků společnosti, kterými jsou prodej a servis vozů a prodej stavebního a spojovacího materiálu.

Struktura pohledávek z obchodního styku sledovaných úseků se vyvíjela odlišným způsobem. Z tabulky 8 je patrné, že na úseku stavebního a spojovací materiálu se celková výše pohledávek mezi roky 2010 a 2011 prudce zvýšila a poté od roku 2011 postupně klesala. Z hlediska struktury pohledávek se na tomto poklesu nejvíce podílely pohledávky

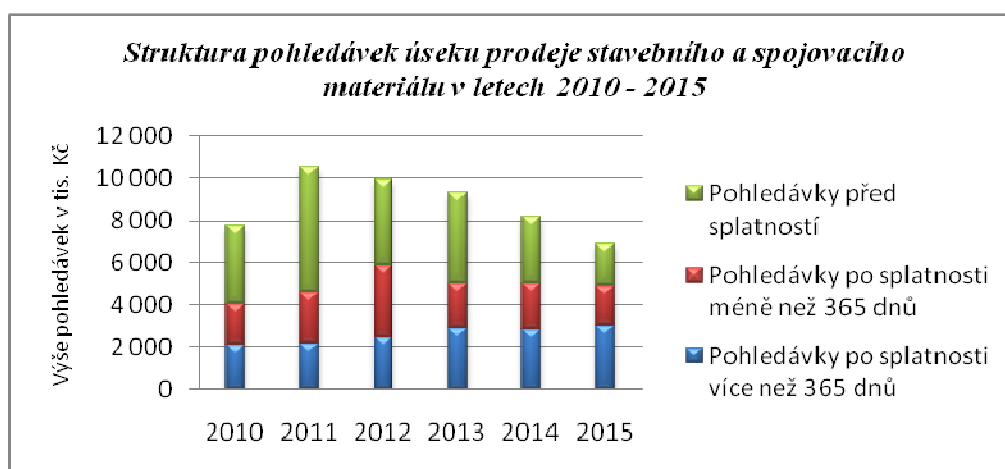
před splatností, jejichž výše se od roku 2011 snížila o necelé čtyři miliony korun. Naopak výše pohledávek po splatnosti ve sledovaném období vzrostla. Největší podíl na tomto růstu mají pohledávky, které jsou po splatnosti více než rok. Jejich výše vzrostla od roku 2010 do roku 2015 o necelých devět set čtyřicet tisíc korun a v roce 2015 představovaly čtyřicet osm procent celkové výše neuhrazených pohledávek sledovaného úseku.

Tabulka 8 Struktura pohledávek úseku prodeje stavebního a spojovacího materiálu

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Pohledávky z obchodního styku k 31.12. v tis. Kč	7 779	10 540	9 933	9 283	8 212	6 901
z toho před splatností celkem	3 722	5 908	4 035	4 244	3 151	1 975
z toho po splatnosti celkem	4 057	4 632	5 898	5 039	5 061	4 926
<i>po splatnosti do 365 dnů</i>	1 945	2 451	3 422	2 111	2 218	1 876
<i>po splatnosti nad 365 dnů</i>	2 112	2 181	2 476	2 928	2 843	3 050
<i>z toho nad 5 let po splatnosti</i>	275	262	1 972	2 183	2 226	2 383

Zdroj: účetnictví společnosti ABC, s.r.o., vlastní zpracování

Obrázek 13 Struktura pohledávek z prodeje stavebního a spojovacího materiálu

Zdroj: účetnictví společnosti ABC, s.r.o., vlastní zpracování

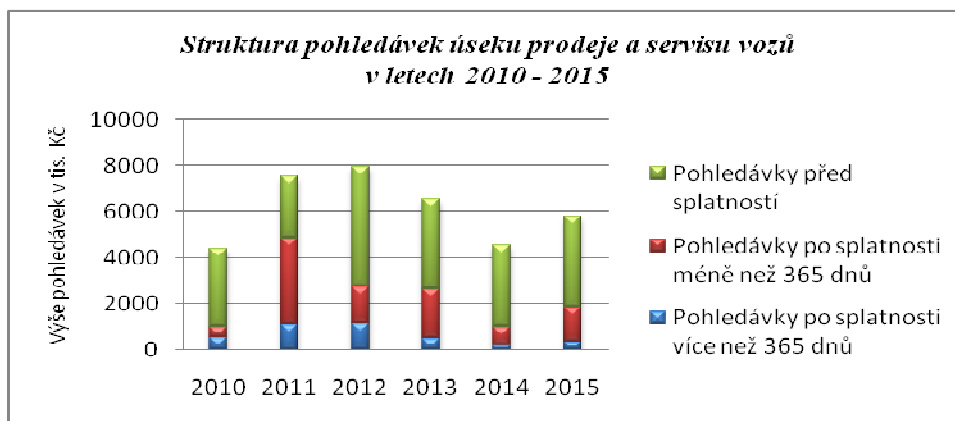
Výše pohledávek úseku prodeje a servisu vozů, která je pro jednotlivé roky uvedena v tabulce 9, se v průběhu sledovaného období střídavě zvyšovala a snižovala. Na rozdíl od úseku prodeje stavebního a spojovacího materiálu došlo k poklesu výše pohledávek, které jsou po splatnosti více než jeden rok. U pohledávek starších pěti let, se po ukončení konkursu dlužníka podařilo dosáhnout nulového stavu. Lze tedy konstatovat, že práce s pohledávkami více než rok po splatnosti je v úseku prodeje a servisu mnohem lepší.

Tabulka 9 Struktura pohledávek úseku prodeje a servisu vozů

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Pohledávky z obchodního styku k 31.12. v tis. Kč	4 375	7 547	7 927	6 551	4 519	5 783
z toho před splatností celkem	3 367	2 705	5 214	3 928	3 536	3 921
z toho po splatnosti celkem	1 008	4 842	2 713	2 623	983	1 862
po splatnosti do 365 dnů	463	3 731	1 569	2 133	770	1 497
po splatnosti nad 365 dnů	545	1 111	1 144	490	213	365
z toho nad 5 let po splatnosti	467	467	467	0	0	0

Zdroj: účetnictví společnosti ABC, s.r.o., vlastní zpracování

Obrázek 14 Struktura pohledávek z prodeje a servisu vozů

Zdroj: účetnictví společnosti ABC, s.r.o., vlastní zpracování

5.3.6 Proces vymáhání neuhrazených pohledávek

Neuhrazené pohledávky po splatnosti jsou společností ABC, s.r.o. vymáhány dle jednotně stanoveného postupu daného vnitřní směrnici. Ta stanovuje, že není-li faktura uhrazena ve splatnosti, je primárně odpovědným za vymáhání zaměstnanec, který jí vystavil a tak již osobně se zákazníkem jednal. Smyslem tohoto nařízení je snaha o co nejlepší vztahy s odběrateli. Zaměstnanec je povinen upomenout dlužníka telefonickou i písemnou formou. Tato prvotní urgence má mít formu zdvořilého upozornění, jež má odběrateli připomenout, že jeho dluh vůči společnosti ABC, s.r.o. je již splatný. Součástí písemné upomínky je kopie vystavené faktury pro případ, že by nebyl původní originál poštou doručen.

Není-li pohledávka na základě prvotní výzvy zákazníkem uhrazena, je zaměstnanec, jenž fakturu vystavoval, povinen zaslat dlužníkovi druhou upomínku. Ta má důraznější charakter a jednotnou formu stanovenou vzorem (příloha A).

Nezaplatí-li dlužník do tří měsíců od data splatnosti dlužnou částku, je celá záležitost předána ekonomickému úseku. Ten postupuje tak, že odešle třetí výzvu, která má rovněž stanovenou formu a je současně upozorněním na možné soudní vymáhání (příloha B).

Pokud dlužník nereaguje ani na tuto třetí výzvu provedením úhrady ve čtrnáctidenní lhůtě a ani nejeví snahu o sjednání splátkového kalendáře, je věc předána k řešení advokátní kanceláři, se kterou má společnost ABC, s.r.o. uzavřenou dlouhodobou smlouvu o zastupování. Advokátní kancelář obvykle postupuje cestou odeslání předžalobní výzvy a následnou žalobou podanou k příslušnému soudu. Pokud dlužník nezaplatí ani na základě pravomocného rozhodnutí soudu, přistupuje se k podání návrhu na nařízení exekuce. V případě, že proti dlužníkovi bylo zahájeno insolvenční řízení, není podána žaloba ale přihláška do tohoto řízení. Advokátní kancelář pro společnost ABC, s.r.o. zajišťuje veškerou komunikaci se soudy v průběhu probíhajících řízení, zastupuje zájmy společnosti při nařízených jednáních a je-li to účelné i při schůzích věřitelských výborů.

O celém průběhu vymáhání je advokátní kanceláři informován zaměstnanec ekonomického úseku pověřený vedením firemní evidence vymáhaných faktur a kontrolou došlých úhrad. Všechny zásadní právní úkony, kterými jsou podání žaloby, podání návrhu na nařízení exekuce a podání přihlášky do insolvenčního řízení, musí advokátní kancelář konzultovat s jednatelem společnosti a jsou podmíněny jeho schválením.

5.3.7 Struktura neuhrazených pohledávek dle způsobu jejich vymáhání

Neuhrazené pohledávky společnosti ABC, s.r.o. lze na základě způsobu, jakým jsou vymáhány rozdělit do tří kategorií:

- a) pohledávky žalované v občanském soudním řízení, které má pomoci společnosti k získání soudem potvrzené oprávněnosti nároku na plnění, jež může později sloužit jako exekuční titul;
- b) pohledávky vymáhané v exekučním řízení na základě pravomocného a vykonatelného exekučního titulu a
- c) pohledávky, které byly přihlášeny do insolvenčního řízení.

Možnost řešení sporů formou rozhodčího řízení nebyla společností ABC, s.r.o. doposud využita. Ani soudní výkon rozhodnutí dle občanského soudního řádu není jako prostředek sloužící k vymožení plnění společností využíván.

Tabulka 10 Přehled vymáhaných pohledávek

Rok	Způsob a výše vymáhaných pohledávek			Pohledávky po splatnosti celkem v tis. Kč	Podíl vymáhaných pohledávek na pohledávkách po splatnosti
	Způsob vymáhání	Vymáhaná částka v tis. Kč	Vymáháno celkem v tis. Kč		
2010	Soudní řízení	353	3 029	5 065	59,80%
	Exekuce	836			
	Insolvenční řízení	1840			
2011	Soudní řízení	385	3 202	9 474	33,80%
	Exekuce	674			
	Insolvenční řízení	2143			
2012	Soudní řízení	1347	4 194	8 611	48,71%
	Exekuce	704			
	Insolvenční řízení	2143			
2013	Soudní řízení	1123	3 707	7 662	48,38%
	Exekuce	908			
	Insolvenční řízení	1676			
2014	Soudní řízení	441	3 204	6 044	53,01%
	Exekuce	1087			
	Insolvenční řízení	1676			
2015	Soudní řízení	372	3 324	6 788	48,97%
	Exekuce	1276			
	Insolvenční řízení	1676			

Zdroj: interní informace ekonomického úseku společnosti ABC, s.r.o., vlastní zpracování

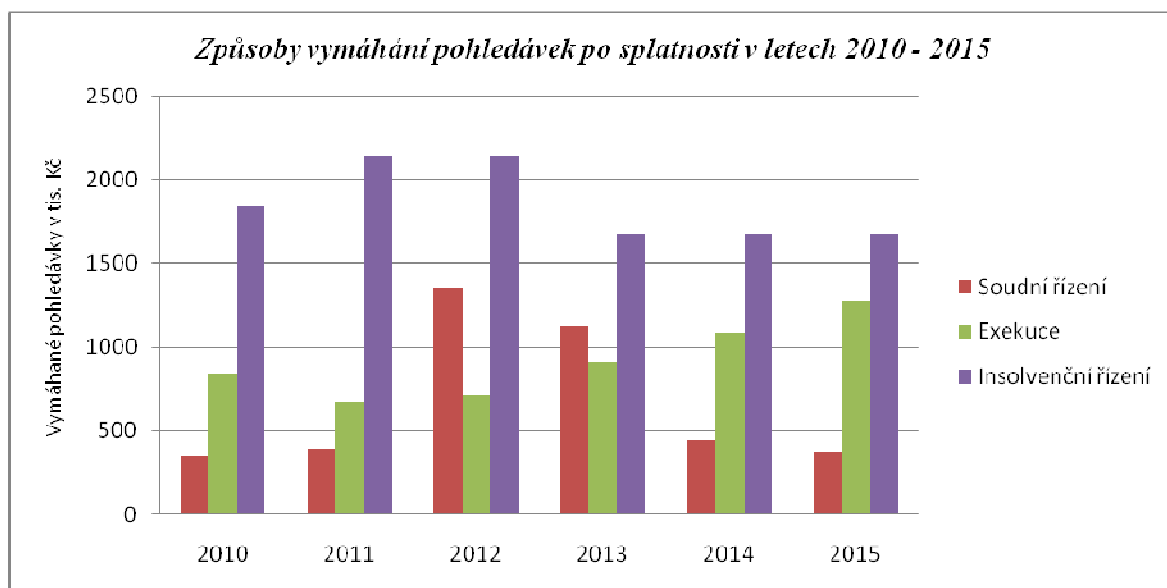
Nejvíce finančních prostředků společnosti ABC, s.r.o. je dlouhodobě vázáno v neuhrazených pohledávkách za dlužníky v úpadku. Ve sledovaném období výše pohledávek přihlášených do insolvenčních řízení a konkursu neklesla pod milion šest set tisíc korun. Většina insolvenčních řízení trvá roky a jejich výtěžek velmi výjimečně představuje obstojné uspokojení věřitele. Jedná se o typ pohledávky, jejímuž vzniku by se mělo předcházet v co nejvyšší možné míře.

Výše pohledávek, u kterých se svého práva na zaplacení domáhala společnost podáním žaloby k příslušnému soudu, zaznamenala prudký nárůst v roce 2012. Důvodem

byl ojediněle velký soudní spor s odběratelem o částku osm set devadesát tři tisíc korun. V následujícím roce byla společnosti tato pohledávka na základě uzavřeného smíru uhrazena. K výraznému poklesu objemu žalovaných pohledávek však nedošlo ani v následujícím roce. Důvodem byly klimatické vlivy, které se odrazily v platebních schopnostech odběratelů stavebního materiálu. Zima trvala až do druhé poloviny dubna a po jejím skončení přišly povodně, které mnoho staveb pozastavily. I když se situace stavebních firem a řemeslníků v druhé polovině roku podstatně zlepšila, mnozí z nich se se ztrátou z předchozího období nedokázali vyrovnat a nebyli schopni své závazky plnit. Společnost ABC, s.r.o. proto musela přikročit k vymáhání pohledávek za odebraný stavební materiál soudní cestou.

U pohledávek vymáhaných exekucí byl patrný rostoucí trend. Výjimkou je pouze období od roku 2010 do roku 2011, kdy došlo k jejich mírnému poklesu. Celkem došlo ve sledovaném období k nárůstu objemu pohledávek vymáhaných exekucí o téměř čtyři sta čtyřicet tisíc korun.

Obrázek 15 Způsoby vymáhání neuhrazených pohledávek po splatnosti

Zdroj: interní informace ekonomického úseku společnosti ABC, s.r.o., vlastní zpracování

5.3.8 Komparace jednotlivých úseků společnosti z hlediska vymáhání jejich pohledávek

Jednotlivé úseky společnosti ABC, s.r.o. přistupují k vymáháním svých pohledávek odlišnými způsoby.

Tabulka 11 Vymáhané pohledávky úseku prodeje stavebního a spojovacího materiálu

Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Vymáhané pohledávky k 31. 12. (v tis. Kč)	2431	2569	2655	3273	3104	3285
Pohledávky po splatnosti k 31. 12. (v tis. Kč)	4 057	4 632	5 898	5 039	5 061	4 926
Podíl vymáhaných pohledávek na pohledávkách po splatnosti	59,92%	55,46%	45,02%	64,95%	61,33%	66,69%

Zdroj: interní informace ekonomického úseku společnosti ABC, s.r.o., vlastní zpracování

Úsek prodeje stavebního a spojovacího materiálu dlouhodobě vymáhá prostřednictvím advokátní kanceláře asi polovinu svých pohledávek po splatnosti. Tento podíl se od roku 2013 dokonce zvýšil nad šedesát procent. Za takto vysokým číslem však nestojí odpovědná správa neuhrazených pohledávek, ale skutečnost, že tento úsek má obrovský podíl pohledávek starších pěti let, z nichž je přes jeden milion šest set tisíc korun přihlášeno v insolvenčních řízeních.

Tabulka 12 Vymáhané pohledávky úseku prodeje a servisu vozů

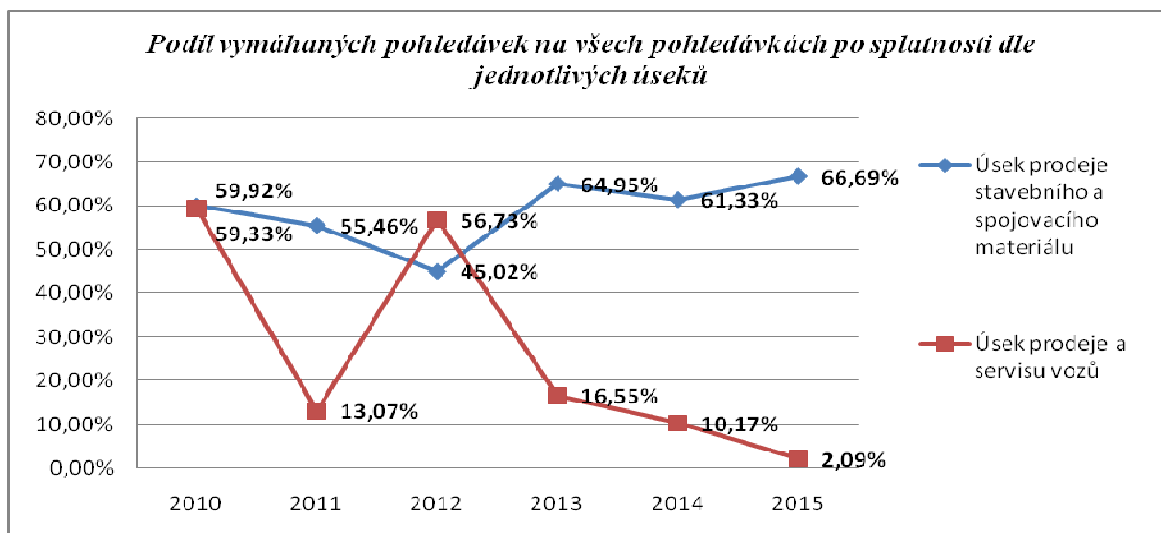
Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Vymáhané pohledávky k 31. 12. (v tis. Kč)	598	633	1539	434	100	39
Pohledávky po splatnosti k 31. 12. (v tis. Kč)	1 008	4 842	2 713	2 623	983	1 862
Podíl vymáhaných pohledávek na pohledávkách po splatnosti	59,33%	13,07%	56,73%	16,55%	10,17%	2,09%

Zdroj: interní informace ekonomického úseku společnosti ABC, s.r.o., vlastní zpracování

Vývoj podílu pohledávek, jejichž vymáhání bylo svěřeno advokátní kanceláři, je u úseku prodeje a servisu vozů zcela odlišný. Na počátku sledovaného období činil podíl vymáhaných pohledávek na pohledávkách po splatnosti téměř šedesát procent. V roce 2015 jsou to pouhá dvě procenta. Jedná se o značný podíl pohledávek po splatnosti, které

nejdou soudně vymáhány. To je bezpochyby znakem špatné správy pohledávek. Na druhou stranu je však nutné připomenout, že převážnou část pohledávek po splatnosti tohoto úseku tvoří pohledávky po splatnosti do jednoho roku.

Obrázek 16 Komparace podílů vymáhaných pohledávek na pohledávkách po splatnosti

Zdroj: interní informace ekonomického úseku společnosti ABC, s.r.o., vlastní zpracování

5.3.9 Úspěšnost vymáhání pohledávek po splatnosti

Vymáhání pohledávky je společností ukončeno ze dvou možných důvodů. Prvním z nich je uhrazení pohledávky, které pro společnost ABC, s.r.o. představuje splnění hlavního cíle, pro který bylo vymáhání prostřednictvím advokátní kanceláře zahájeno.

Druhým důvodem je rozhodnutí jednatele společnosti o odpisu pohledávky pro její nedobytnost. Ve sledovaném období bylo tímto způsobem rozhodnuto o pohledávkách, u kterých byla zastavena exekuce pro nedostatek majetku dlužníka, dále o části pohledávek, které zůstaly neuspokojeny po ukončení konkursu právnické osoby, a o pohledávkách, jejichž existence nebyla pravomocným rozhodnutím soudu uznána.

Tabulka 13 Pohledávky vymáhané v soudním řízení, v exekuci nebo insolvenčním řízením

Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Pohledávky vymáhané k 31. 12. (v tis. Kč)	3 029	3 202	4 194	3 707	3 204	3 324
Snížení stavu vymáhaných pohledávek (v tis. Kč)						
- z důvodu vymožení	69	72	131	1 132	601	186
- z důvodu odpisu pohledávky pro nedobytnost	42	16	22	452	133	2

Zdroj: interní informace ekonomického úseku společnosti ABC, s.r.o., vlastní zpracování

V průběhu sledovaného období došlo k prudkému nárůstu výše vymožených pohledávek v roce 2013. Jeho příčinou byl jediný spor, který se podařilo vyřešit uzavřeným smírem za cenu ztráty nároku na náhradu nákladů řízení. Výše sporné částky byla osm set devadesát tři tisíc korun, což je více než trojnásobek plnění, které bylo celkem vymoženo v uplynulých třech letech. Úspěšným byl z hlediska vymáhání pohledávek i rok 2014, ve kterém se podařilo vymoci několik nově zažalovaných pohledávek.

Obrázek 17 Plnění získaná v letech 2010 - 2015

Zdroj: interní informace ekonomického úseku společnosti ABC, s.r.o., vlastní zpracování

Zda bude pohledávka společnosti ABC, s.r.o. uhrazena nebo odepsána pro nedobytnost, je samozřejmě závislé na platební schopnosti dlužníka. Existují ovšem i další faktory, které mohou šanci společnosti na vymožení plnění zvýšit. Vliv může mít rychlost, s níž je zahájeno soudní vymáhání, i prokázání oprávněnosti nároku, jež vyžaduje existenci řádně sepsaných a podepsaných smluv, dodacích a zakázkových listů. To vše jsou oblasti, ve kterých může společnost ABC, s.r.o. vymahatelnost svých pohledávek posílit.

6 Výsledky provedené analýzy a návrh možných opatření

Pohledávky jsou jednou z nejvýznamnějších součástí oběžného majetku společnosti. Jejich výše a především úhrada zásadně ovlivňují likviditu podniku, proto je žádoucí zabývat se možnými riziky souvisejícími s jejich úhradou již v době jejich vzniku. Pokud dojde k situaci, že pohledávka není uhrazena řádně a včas, je nutné zahájit bez prodlení efektivní způsob vymáhání.

6.1 Vliv neuhrazených pohledávek na likviditu společnosti

Z provedené analýzy likvidity společnosti ABC, s.r.o., při níž byla zjišťována celková, běžná a okamžitá likvidita, bylo zjištěno, že vývoj těchto ukazatelů má ve sledovaném období zhoršující se trend. Z analýzy rovněž vyplynulo, že by společnost nebyla bez prodeje svých zásob schopna plnit své závazky. V roce 2015 poklesl pracovní kapitál na takovou úroveň, že by po uhrazení krátkodobých závazků společnosti krátkodobým majetkem zbylo pouhých třináct milionů korun. Jelikož se nejedná o ojedinělou odchylku ve vývoji sledovaných ukazatelů, ale výsledek postupného vývoje, měly by být neprodleně učiněny kroky ke zvrácení tohoto trendu.

Jelikož pohledávky patří mezi hlavní zdroje, jimiž lze hradit závazky, mělo by se pro společnost ABC, s.r.o. stát jejich vymáhání jednou z priorit. Nebude-li společnost ABC, s.r.o. aktivně usilovat o zrychlení úhrad za prodané zboží či služby a neučiní-li kroky, které by zvýšily pravděpodobnost úhrady pohledávek po splatnosti, mohlo by to pro ni znamenat zvýšené riziko platební neschopnosti, které by mohlo vést až k zahájení insolvenčního řízení.

6.2 Vznik a rychlost úhrady pohledávek z obchodní činnosti

Ideálním typem pohledávky je pohledávka, která byla zaplacená při převzetí zboží nebo ještě lépe před jeho dodáním. Bohužel není v praxi možné tento systém praktikovat, protože většina odběratelů vyžaduje určitou dobu splatnosti. To znamená riziko, že k úhradě poskytnutého zboží nebo služby nemusí dojít vůbec.

Ve sledovaném období let 2010 – 2015 bylo ve společnosti ABC, s.r.o. zkoumáno, zda zvýšení ročních tržeb způsobilo zvýšení výše neuhrazených pohledávek a především pak pohledávek po splatnosti. Bylo zjištěno, že neexistuje přímá souvislost mezi změnou výše

tržeb a změnou výše pohledávek, a to jak jejich celkové výše tak i výše pohledávek po splatnosti.

Je-li zboží či služba poskytnuta odběrateli s dohodnutou dobou splatnosti, je v zájmu dodavatele, aby k úhradě došlo v co nejkratší možné době. Z provedené analýzy doby obratu pohledávek vyplývá, že ve společnost ABC, s.r.o. jsou nastaveny efektivní mechanismy získávání rychlé úhrady krátkodobých pohledávek.

Na úseku prodeje stavebního a spojovacího materiálu byla doba, za kterou byly pohledávky průměrně v daných letech uhrazeny, nadstandardně krátká z hlediska subjektů obchodujících v oboru stavebnictví. Bylo jí dosaženo zejména sjednáním faktoringové smlouvy ohledně odkupu krátkodobých pohledávek za vybranými odběrateli a snahou o co nejvyšší možnou míru využívání hotovostních plateb, které zamezují vzniku neuhrazených pohledávek.

Na úseku prodeje a servisu vozů byla doba úhrady pohledávek ještě kratší. Mechanismem, který k tomu nejvíce přispěl, je vystavování zálohových faktur na nové vozy v plné výši ceny vozidla, díky kterým nemůže dojít k situaci, že by pohledávka za prodej nového vozu nebyla zaplacená.

Hlavním problémem společnosti ABC, s.r.o. v oblasti pohledávek není doba, za kterou jsou nově vzniklé pohledávky uhrazeny, ale celkový objem pohledávek po splatnosti, jenž se dlouhodobě nedaří snižovat. Důvodem je zejména rostoucí výše pohledávek na úseku prodeje stavebního a spojovacího materiálu, které jsou více než pět let po splatnosti. Tato skutečnost se negativně odráží na likviditě podniku, protože s prodlužující se dobou, po kterou nedochází k úhradě, se značně zvyšuje riziko nedobytnosti pohledávky. Oproti tomu úsek prodeje a servisu vozů již od roku 2013 vykazuje nulový stav pohledávek po splatnosti starších pěti let.

Z výše uvedeného vyplývá, že je třeba se zaměřit na vnitřní mechanismy, které zamezí vzniku nedobytných pohledávek, a to zejména na úseku prodeje stavebního a spojovacího materiálu.

6.2.1 Návrh možných opatření pro prevenci vzniku pohledávek po splatnosti

Každý podnikatelský subjekt by se měl věnovat prevenci vzniku neuhrazených pohledávek. K tomu, aby se dalo odhadovat, kdo bude své závazky řádně plnit, je třeba neustále aktualizovat informace o odběratelích. Společnost ABC, s.r.o. však nemá

vypracovaný žádný jednotný postup nebo systém pro posuzování odběratelů z hlediska míry rizika neuhrazení pohledávky.

Ověřené informace o odběratelích lze čerpat například z insolvenčního rejstříku či z evidence nespolehlivých plátců DPH. Objeví-li se odběratel v některé z uvedených evidencí, mělo by to vést ke zvýšené opatrnosti. Napojení na tyto evidence dnes umožňují některé ekonomické softwary v rámci svých základních funkcí. Prodejce je tak již při vystavování faktury upozorněn, že její případná úhrada by mohla být v budoucnu ohrožena. To by mohlo společnosti ABC, s.r.o. pomoci v prevenci vzniku neuhrazených pohledávek.

Dalším problémem, se kterým se společnost ABC, s.r.o. v průběhu svého podnikání setkala, je neuznání existence pohledávky pravomocným rozhodnutím soudu, které vycházelo z nedoložení patřičných písemných důkazů. Často se v praxi stávalo, že zaměstnanci společnosti neprovedli všechny administrativní úkony řádně. Docházelo například k situacím, kdy byl materiál vydáván lidem, kteří nebyli oprávněni za odběratele jednat. Jejich podpis na dodacích listech, jenž obvykle nebyl doplněn ani čitelným jménem podepisujícího, tak nemohl být u soudu uznán jako důkaz prokazující, že bylo zboží odběratelem převzato.

Řešením by bylo pro oba úseky společnosti vypracovat nové rámcové smlouvy s odběrateli dle jednotného vzoru vytvořeného advokátní kanceláří. Důraz při jejich zpracování by měl být kladen zejména na dodací a platební podmínky. Součástí těchto smluv by byl výčet konkrétních osob, které jsou oprávněny za odběratele přebírat zboží a objednávat služby. Změny oprávněných osob by byly prováděny na základě písemných dodatků. Vhodné by bylo tyto smlouvy doplnit i o ustanovení o smluvních pokutách, které by mohly odběratele více motivovat k dobré platební morálce.

6.3 Vymáhání neuhrazených pohledávek po splatnosti

Společnost ABC, s.r.o. má jednotnou směrnici, která stanovuje jak postupovat, je-li pohledávka po splatnosti. Součástí této směrnice jsou i vzory používaných upomínek. Nejsou zde však stanoveny pevné termíny a jmenovitá odpovědnost za jednotlivé kroky vymáhání, což dává prostor prodejcům společnosti ABC, s.r.o., aby odkládali řešení neuhrazených pohledávek po splatnosti. To se projevuje zejména v komparaci úseků společnosti z hlediska podílu vymáhaných pohledávek po splatnosti na všech

neuhrazených pohledávkách po splatnosti vzniklých z činnosti daného úseku. Zatímco na úseku prodeje stavebního a spojovacího materiálu bylo v roce 2015 vymáháno téměř sedmdesát procent pohledávek po splatnosti, na úseku prodeje a servisu vozů byl tento podíl jen dvouprocentní.

Rovněž bylo zjištěno, že je společností využíváno několik různých softwarů pro evidenci tržeb. Jsou jimi například programy výrobců nových vozidel, kteří podmiňují jejich prodej a servis právě používáním těchto konkrétních softwarových řešení. V oblasti prodeje stavebního a spojovacího materiálu je to využívání různých registračních pokladen a programů pro evidenci skladů, kde se vytváří i vystavené faktury.

Důsledkem těchto skutečností je, že se informace o uhrazení či neuhrazení pohledávky bankovním převodem dostane zpět na provozovnu nebo prodejnu jen jedenkrát měsíčně po zkompletování všech informací z jednotlivých segmentů společnosti ekonomickým úsekem. To v podstatě znemožňuje, aby společnost ABC, s.r.o. na neuhrazení faktur reagovala neprodleně po datu splatnosti.

Dalším zjištěným nedostatkem uvedené směrnice je, že žádným způsobem neupravuje sjednávání splátkového kalendáře či uznání závazku.

6.3.1 Návrh možných opatření pro zrychlení a zefektivnění procesu vymáhání pohledávek

Opatřením, které by mohlo zrychlit vymáhání pohledávek po splatnosti, je změna postupu vymáhání, respektive změna směrnice, jež postup stanovuje. Čím déle je vymáhání pohledávek odkládáno, tím nižší je pravděpodobnost jejich úplného vymožení. Proto by mělo být k procesu vymáhání pohledávek přistoupeno co nejdříve. V ideálním případě by měl být zákazník zdvořilou formou upomenut ihned po uplynutí splatnosti pohledávky. To však není z důvodu pomalého systému evidence vzniku a úhrad pohledávek možné. Ve směrnici by tak mělo být doplněno, že upomenutí dlužníka by mělo být odpovědným zaměstnancem učiněno nejpozději do dvou dnů od okamžiku, kdy byl na neuhrazení jím vystavené faktury ekonomickým úsekem upozorněn.

Další upomínání ze strany prodejce lze považovat za zbytečné prodlužování celého procesu. Druhá upomínka by již měla být zasílána ekonomickým úsekem v okamžiku, kdy v průběhu následujícího měsíce zjistí, že opět nedošlo k úhradě.

Součástí směrnice by měly být rovněž pokyny pro zaměstnance jak postupovat, je-li odběratelem požadován splátkový kalendář. Účelné by také bylo usilovat o písemné uznání závazku odběratelem ještě před případným předáním celé záležitosti advokátní kanceláři. Uznání závazku představuje nejjednodušší způsob, kterým lze požadované plnění zajistit pro případ, že by se v průběhu soudního vymáhání objevily pochybnosti o existenci práva společnosti ABC, s.r.o. na plnění od odběratele. Vzor obou uvedených dokumentů by měl být zpracován advokátní kanceláří tak, aby odpovídal aktuálnímu znění zákonů.

Dospěje-li spor s dodavatelem o zaplacení pohledávky až do stádia soudního řízení, znamená to obvykle začátek zdlouhavého procesu vymáhání, který s sebou přináší poměrně vysoké počáteční náklady za soudní poplatek a odměnu advokátní kanceláři, kterou musí společnost zaplatit, i když je výsledek vymáhání nejasný. S ohledem na tyto skutečnosti lze společnosti doporučit, aby mezi kritéria, na základě kterých rozhoduje, zda bude spor řešit soudní cestou, zařadila i výši pohledávky a míru pravděpodobnosti jejího vymožení. Vhodné je tyto okolnosti zohlednit u rozhodování o všech pohledávkách, jejichž výše nepřesahuje třicet tisíc korun. Podání žaloby v tomto případě není podmínkou pro tvorbu zákonných opravných položek.

7 Závěr

První část diplomové práce byla věnována teoretickému zázemí zkoumané problematiky. Závazkové právo je upraveno zejména občanským zákoníkem, proto byla provedena deskripce jeho nejdůležitějších ustanovení, které se závazky, jejich vznikem, zánikem a zajištěním souvisí.

Popsány byly rovněž nejobvyklejších způsoby, které může věřitel využít, není-li jeho pohledávka uhrazena řádně a včas. Nejběžnějším postupem věřitelů je v tomto případě podání žaloby o zaplacení dlužné částky k soudu. Jelikož jsou soudní řízení často procesně komplikovaná a právní řád umožňuje nespokojené straně odvolání, čeká se často na konečný verdikt dlouhou dobu. Zákon tak jako alternativu k těmto řízením nabízí jednoinstanční rozhodčí řízení, které lze na základě dohody stran využít pro řešení majetkových sporů. Pravidla rozhodčích řízení jsou však nastavena tak, aby chránila práva spotřebitelů, což může do značné míry snižovat přednosti tohoto typu řízení.

Má-li věřitel vykonatelný exekuční titul, může volit mezi výkonem rozhodnutí realizovaným soudem nebo exekutorem. Vzhledem k tomu, že v případě exekučního řízení prováděného exekutorem nemusí oprávněný sám zjišťovat jaký majetek povinný vlastní a jaká jeho část by byla k provedení exekuce nejvhodnější, je oprávněným k vymožení pohledávky pochopitelně často zvolen právě tento způsob vymáhání.

Poslední způsob, který byl v teoretické části práce podrobněji rozpracován, je insolvenční řízení, jež rovněž představuje cestu, kterou může být nárokováno zaplacení dlužné částky. Cestou insolvenčního řízení je proti dlužníkovi postupováno, existuje-li více dlužníků, kteří usilují o uspokojení svých pohledávek.

Obsahem praktické části práce je analýza struktury a vývoje pohledávek společnosti ABC, s.r.o. v období od roku 2010 do roku 2015. Z provedených rozborů vyplývá, že ačkoliv je doba obratu pohledávek společnosti uspokojivě krátká, má společnost v oblasti vymáhání svých pohledávek několik problematických úseků. Jsou jimi především výše pohledávek po splatnosti delší než pět let, nepřesné formulace v nastavených pravidlech pro jejich vymáhání obsažených ve vnitropodnikové směrnici a komplikovaný systém přenosu dat ve společnosti, který neumožňuje pohotově reagovat na neuhrazení pohledávek.

Na základě zjištěných nedostatků byly vytvořeny návrhy opatření, jež by měly pomoci předcházet vzniku neuhrazených pohledávek po splatnosti. Bylo doporučeno

zaměřit se na získávání aktuálních informací o odběratelích a vypracování nových rámcových smluv s odběrateli, které by mohly pomoci vyhnout se některým administrativním pochybením, v jejichž důsledku se může vymáhání pohledávek zkomplikovat.

Další skupina návrhů je zaměřena na zrychlení a zefektivnění procesu, kterým jsou pohledávky společnosti ABC, s.r.o. vymáhány. Jedná se zejména o stanovení lhůt pro odeslání upomínek, redukce jejich počtu a stanovení závazného postupu pro smluvení splátkového kalendáře s dlužníky. Rovněž je doporučeno porovnat ještě před podáním žaloby hodnotu pohledávky a možnost jejího vymožení s náklady, jež v důsledku soudního vymáhání pohledávky vzniknou.

Při posuzování stavu vymáhání pohledávek bylo zjištěno, že pro různé činnosti jsou ve společnosti ABC, s.r.o. využívány různé softwarové nástroje. Výstupy z těchto programů se pak přenášejí do účetního softwaru v závislosti na typu činnosti v týdenních nebo měsíčních intervalech. To vše má vliv na rychlost a operativnost rozhodování jak v oblasti vzniku pohledávek, tak v rychlosti a způsobu jejich vymáhání. Problematická je i rychlá kontrola dodržování stanovených pravidel pro vymáhání pohledávek jednatelem společnosti, protože výstupy účetních softwaru jsou zpracovány s velkým časovým odstupem.

Možným řešením je zavedení jednotného informačního systému v celé společnosti a jeho propojení s autorizovaným softwarem v oblasti servisu a prodeje aut. Přínosem takového řešení by byla snadná realizace většiny navrhovaných opatření.

Nový informační systém by umožňoval přímé napojení na různé informační databáze, kterými jsou například insolvenční rejstřík nebo databáze plátců DPH. Tyto informace by se zobrazovaly ihned při zadání odběratele v průběhu procesu vystavování faktury a bylo by tak možné na ně operativně reagovat ještě před vydáním zboží či poskytnutím služby.

Současně by bylo možné centrální sledování odběratelů, což by umožnilo například nastavení individuálních podmínek pro prodej na fakturu nebo jeho úplné zablokování v případě neuhrazení předchozích faktur v době splatnosti.

Všechny pověřené osoby by také měly přístup k aktuálnímu znění vnitropodnikových směrnic a vzorů dokumentů, které je nutné pravidelně aktualizovat, aby odpovídaly zákonným požadavkům.

Zavedení jednotného informačního systému přizpůsobeného konkrétním potřebám společnosti ABC, s.r.o. by pro vedení společnosti znamenalo získání rychlých a přesných manažerských informací nejen v oblasti pohledávek, ale i v oblasti skladového hospodářství a výsledků hospodaření celé společnosti i jejích poboček. Umožňovalo by také nastavení plánů a sledování jejich plnění.

Takové řešení je plně v souladu se současnými trendy přenosů informací. Předmětem další analýzy by však byla otázka návratnosti vynaložených nákladů na takto rozsáhlou změnu informačního systému.

8 Seznam použitých zdrojů

8.1 Tištěné dokumenty

BAŘINOVÁ, Dagmar; VOZŇÁKOVÁ, Iveta. *Pohledávky: právně, daňové, účetně*. 3. rozš. vyd. Praha: Grada, 2007. Finance pro praxi. ISBN 978-80-247-1816-3.

BUREŠ, Jaroslav; DRÁPAL, Ljubomír; KRČMÁŘ, Zdeněk a kol. *Občanský soudní řád: komentář*. 7. vyd. Praha: C.H. Beck, 2006. Beckova edice Komentované zákony. ISBN 80-7179-378-7.

DRBOHLAV, Josef; POHL, Tomáš. *Pohledávky z právního, účetního a daňového pohledu*. 3. aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011. Daňová řada. ISBN 978-80-7357-599-1.

HLAVSA, Petr; DÁVID Radovan; KOJAN Michal. *Exekuční řád a zákon č. 119/2001 Sb., kterým se stanoví pravidla pro případy souběžně probíhajících výkonů rozhodnutí: poznámkové vydání s judikaturou podle stavu k 1. září 2013*. 1. vyd. Praha: Leges, 2013. Glosátor. ISBN 978-80-87576-54-0.

CHALUPECKÁ, Kristýna; LAVICKÝ Petr aj. *Insolvenční právo v teorii a praxi*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2012, 214 s. Spisy Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, sv. 434. ISBN 978-80-210-6038-8.

KISLINGEROVÁ, Eva; RICHTER, Tomáš; SMRČKA Luboš aj. *Insolvenční praxe v České republice: v období 2008-2013*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2013. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-80-7400-497-1.

ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku*. 3. aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013. ISBN 978-80-7478-004-2.

SCHELLE, Karel; FRÝDEK, Miroslav. *Vývoj konkursního práva*. 1. vyd. Ostrava: Key Publishing, 2010. Právo (Key Publishing). ISBN 978-80-7418-073-6.

SCHELLEOVÁ, Ilona a kol. *Exekuční řízení*. 1. vyd. Praha: Eurolex Bohemia, 2005. ISBN 80-86861-46-5.

SVOBODA, Karel. *Žaloba v civilním řízení*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010. Právní monografie. ISBN 978-80-7357-535-9.

TINTĚRA, Tomáš. *Závazky a jejich zajištění v novém občanském zákoníku*. 1. vyd. Praha: Leges, 2013. Teoretik. ISBN 978-80-87576-75-5.

8.2 Elektronické dokumenty

Legislativní dokumenty

Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., nový občanský zákoník ze dne 3. února 2012. ASPI [počítačový program]. 2012 [cit. 2016-04-05].;

ČESKO. Zákon č. 89 ze dne 3. února 2012 občanský zákoník. In *Sbírka zákonů České republiky*. 2012, částka 33, s. 1026-1365. Dostupný z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=89/2012&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy>.

ČESKO. Zákon č. 216 ze dne 1. listopadu 1994 o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. In *Sbírka zákonů České republiky*. 1994, částka 67, s. 2106-2111. Dostupný z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=216/1994&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy>.

ČESKO. Zákon č. 120 ze dne 28. února 2001 o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů. In *Sbírka zákonů České republiky*. 2001, částka 48, s. 3029-3059. Dostupný z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=120/2001&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy>.

ČESKO. Zákon č. 182 ze dne 30. března 2006 o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon). In *Sbírka zákonů České republiky*. 2006, částka 62, s. 2130-2215. Dostupný z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=182/2006&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy>.

ČESKO. Zákon č. 328 ze dne 11. července 1991 o konkursu a vyrovnání. In *Sbírka zákonů České republiky*. 1991, částka 61, s. 1430-1444. Dostupný z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=328/1991&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy>.

ČESKO. Zákon č. 40 ze dne 26. února 1964 občanský zákoník. In *Sbírka právních předpisů* [online]. 2010 Dostupný z WWW:

<<http://www.esipa.cz/sbirka/sbsrv.dll/sb?DR=SB&CP=1964s040>>.

ČESKO. Vyhláška ministra zahraničních věcí č. 74 ze dne 6. listopadu 1959 o Úmluvě o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů. In *Sbírka zákonů České republiky*. 1959, částka 35, s. 311. Dostupný z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=74/1959&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy>.

Odborné články

DOLEŽALOVÁ, Lenka. Zásadní změny v exekčním řízení. *Bulletin advokacie.cz* [online]. Česká advokátní komora, 2012 [cit. 2016-02-19]. Dostupné z WWW:

<<http://www.bulletin-advokacie.cz/zasadni-zmeny-v-exekucnim-rizeni>>.

JANKŮ, Martin; MAREK, Karel. Rozhodčí řízení před Rozhodčím soudem při HK ČR a AK ČR. *Bulletin advokacie.cz* [online]. Česká advokátní komora, 2016 [cit. 2016-09-10]. Dostupné z WWW: <<http://www.bulletin-advokacie.cz/rozhodci-rizeni-pred-rozhodcim-soudem-pri-hk-cr-a-ak-cr>>.

MAREK, Karel. K řešení sporů a rozhodčímu řízení. *Bulletin advokacie.cz* [online]. Česká advokátní komora, 2015 [cit. 2016-09-10]. Dostupné z WWW: <<http://www.bulletin-advokacie.cz/k-reseni-sporu-a-rozhodcimu-rizeni?browser=mobi>>.

SZABO, Vladimír. Rozhodčí řízení před Rozhodčím soudem při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky – rychlé a efektivní? *Bulletin advokacie.cz* [online]. Česká advokátní komora, 2016 [cit. 2016-07-20]. Dostupné z WWW: <<http://www.bulletin-advokacie.cz/rozhodci-rizeni-pred-roz?browser=mobi>>.

Ostatní elektronické dokumenty

Formuláře: Přihláška pohledávky. *Insolvenční rejstřík* [online]. Ministerstvo spravedlnosti České republiky [cit. 2016-06-15]. Dostupné z WWW:

<<https://isir.justice.cz/isir/common/stat.do?kodStranky=FORMULAR>>.

Podání elektronickou formou: El. platební rozkaz. *Justice.cz: ePodatelna* [online]. Ministerstvo spravedlnosti České republiky [cit. 2016-10-19]. Dostupné z WWW: <<http://epodatelna.justice.cz/ePodatelna/epo1200new/form.do>>.

Statistický přehled soudních agend - první část: rok 2011. *Justice.cz: infoData: Statistika a výkaznictví* [online]. Ministerstvo spravedlnosti České republiky, 2012, s. 209 [cit. 2016-08-03]. Dostupné z WWW: <<http://cslav.justice.cz/InfoData/statisticke-rocenky.html;jsessionid=bbcd82a19e25759b91e9554aadcd>>.

Vzor návrhu na nařízení exekuce. *Exekutorský úřad Klatovy: Vzory podání* [online]. Exekutorský úřad Klatovy, 2014 [cit. 2016-08-10]. Dostupné z WWW: <<http://www.euk.cz/vzory-podani/uncategorised/vzor-navrhu-na-narizeni-exekuce>>.

9 Přílohy

Příloha A Vzor upomínky I společnosti ABC, s.r.o.

Příloha B Vzor upomínky II společnosti ABC, s.r.o.

Příloha C Formulář pro návrh na vydání elektronického platebního rozkazu

Příloha D Vzor přihlášky pohledávky do insolvenčního řízení

Příloha E Vzor návrhu na nařízení exekuce

Příloha A Vzor upomínky I společnosti ABC, s.r.o.

ABC, s.r.o.
Obchodní 1
412 01 Litoměřice

DLUŽNÍK, a.s.
Nezaplacená 1
123 00 Praha

Věc: Upomínka

Na základě kontroly účetních dokladů bylo zjištěno, že Vaše společnost má neuhrazený závazek po splatnosti **v celkové výši ..... Kč:**

- faktury č. ...., po lhůtě splatnosti, ve výši ..... Kč
- faktury č. ...., po lhůtě splatnosti, ve výši ..... Kč
- faktury č. ...., po lhůtě splatnosti, ve výši ..... Kč
- ....

Tímto Vás vyzýváme k dobrovolné úhradě dlužné částky **ve výši .... Kč na účet č.:123456789/0300 vedený u ČSOB, a.s.**

S pozdravem

ABC, s.r.o.

V Litoměřicích dne ...

Vyřizuje: Jméno servisního technika / prodejce
Kontaktní telefon: 712 345 678
E-mail: zamestnanec@abc.cz

Příloha B Vzor upomínky II společnosti ABC, s.r.o.

ABC, s.r.o.
Obchodní 1
412 01 Litoměřice

DLUŽNÍK, a.s.
Nezaplacená 1
123 00 Praha

Věc: Upomínka

Vážení,

Dovolujeme si Vás upozornit, že Vaše společnost doposud neuhradila svůj závazek v celkové výši ..... Kč:

- faktury č. ...., po lhůtě splatnosti, ve výši ..... Kč
- faktury č. ...., po lhůtě splatnosti, ve výši ..... Kč
- faktury č. ...., po lhůtě splatnosti, ve výši ..... Kč
- ....

Jelikož preferujeme smírná řešení sporů, **vyzýváme Vás naposledy k urychlené úhradě uvedené částky ve výši .... Kč na účet č.:123456789/0300 vedený u ČSOB, a.s.**

Věříme, že svým závazkům dobrovolně dostojíte. Pokud tak neučiníte, budeme nuceni danou částku vymáhat soudní cestou, což by Vám nepochybně přineslo další nemalé výdaje (soudní poplatek, odměna advokátní kanceláře). Věříme, že toho nebude třeba, a celá věc se vyřeší cestou smírnou.

S pozdravem

ABC, s.r.o.

V Litoměřicích dne .....

Vyřizuje: Jméno účetní
Kontaktní telefon: 712 345 678
E-mail: zamestnanec@abc.cz

Příloha C Formulář pro návrh na vydání elektronického platebního rozkazu

Návrh na vydání elektronického platebního rozkazu

A) Soud, kterému je návrh určen

Soud

Odůvodnění místní příslušnosti

B) Účastníci a jejich zástupci - ŽALOBCE

Žalobce - A Fyzická osoba Fyzická podnikající Právnícká osoba

B) Účastníci a jejich zástupci - ŽALOVANÝ

Žalovaný - 1 Fyzická osoba Fyzická podnikající Právnícká osoba

C) Předmět - právo na zaplacení peněžité částky

NÁROK - 1 Pohledávka (jistina) Úrok/poplatek z prodlení Náklady spojené s uplatněním pohledávky

Skutečnosti významné pro rozhodnutí

Skutečnosti, z nichž vyplývá uplatněné právo na zaplacení pohledávky, úroků/poplateků z prodlení a nákladů spojených s uplatněním pohledávky (skutková tvrzení a označení důkazů)

Částečná rekapitulace

Celková hodnota pohledávky bez příslušenství

D) Náhrada nákladů řízení

Vzdávám se práva na náhradu nákladů řízení ano ne

Výzva podle § 142a o.s.ř. byla zaslána ano ne

Na náhradě nákladů řízení požadují:

Soudní poplatek * Kč

* Uvedená výše soudního poplatku je pouze informativní a nemusí odpovídat výši soudního poplatku vyměřeného soudem.

Odměna právního zástupce za 1 úkon právní služby Kč zvolený úkon právní služby

Paušální odměny počet po 300 Kč celkem Kč

Náklady jiné Kč

Náklady celkem Kč

Jsem plátcem DPH ano ne

E) Soudní poplatek

Osvobození od soudních poplatků ne ano

Žalobce žádá o sdělení čísla účtu a variabilního symbolu k zaslání soudního poplatku

F) Bankovní údaje

Účet

Variabilní symbol

Specifický symbol

Údaje pro zaplacení žalované částky	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Údaje pro zaplacení nákladů řízení	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Údaje pro vrácení soudního poplatku	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Vlastníkem účtu pro vrácení soudního poplatku je ☒ žalobce ☐ právní zástupce			

G) Petit	<input type="button" value="Generuj petit"/>
<input type="text"/>	

H) Přílohy	<input type="button" value="Vložit přílohy"/>
-------------------	---

Souhlasím s rozhodnutím ve věci bez nařízení jednání dle § 115a o.s.ř. ☐ ano ☒ ne	
Žádám o potvrzení přijetí návrhu na elektronickou adresu	<input type="text"/>
Elektronický podpis*	<input type="text"/>
<input type="button" value="Odeslat"/>	
* Zaručený elektronický podpis založený na kvalifikovaném certifikátu vydaném akreditovaným poskytovatelem certifikačních služeb.	
Identifikátor návrhu (GUID)	<input type="text"/>

Příloha D Vzor přihlášky pohledávky do insolvenčního řízení

PŘIHLÁŠKA POHLEDÁVKY										
Soud		Krajský soud v Brně				Spis. značka		KSBR	36	INS 6754 / 2012
Dlužník										
		☒ 01 Fyzická osoba ☐ 02 Právnícká osoba		Státní příslušnost ^I						
Osobní údaje	Příjmení:	Čech				Jméno:	Petr			
	Titul za jm.:					Titul před jm.:				
	Datum narození: ^{II}					Rodné číslo:				
Údaje o podnik. ^{III}	IČ:					Jiné registr.č.:				
Bydliště/sídlo	Ulice:	Pražská								
	Č.p./č.e.:	6945				Č.o.:	12			
	Obec:	Brno								
	PSC:	64200				Část obce:	Bosonohy			
	Stát:	Česká republika								
Věřitel										
		☐ 03 Fyzická osoba ☒ 04 Právnícká osoba		Právní řád založení ^I						
Právnícká osoba	Název/obch.firma:	Devátá úvěrová, a.s.								
	IČ:	7 2 4 5 4 9 7 1				Jiné registr. č.:				
Sídlo	Ulice:	Brněnská								
	Č.p./č.e.:	3452				Č.o.:	14a			
	Obec:	Praha								
	PSC:	12000				Část obce:				
	Stát:	Česká republika								
	Číslo účtu:									
		05 Korespondenční adresa ^{IV} ☐								
Elektronická adresa:					Akreditovaný poskytovatel certifikačních služeb:					

^I vyplní se pouze u zahraničních osob

^{II} datum narození se vyplní, pokud nebylo přiděleno rodné číslo

^{III} vyplňte pouze tehdy jedná-li se o fyzickou osobu podnikatele

^{IV} vyplňte pokud se liší od sídla či trvalého bydliště

Příhláška pohledávky**Pohledávka č. 1**

Typ pohledávky: nezajištěná - hromadně

Poř.č.	Identifikace listiny/práv. důvodu, z nichž pohledávka vyplývá	Výše jistiny (Kč)	Výše příslušenství (Kč)	Splatnost	Vykonatelnost
1	tel. služby, faktura č. 0001	500,00	100,00	12.1.2011	ANO
2	tel. služby, faktura č. 0002	500,00	50,00	12.1.2011	ANO

Celková výše jistiny (Kč): 1 000,00

06 Důvod vzniku: Neuhrazená cena za poskytování služeb dle smlouvy č. 20395346 ze dne 15.6.2010 vyúčtovaná fakturami č. 0001 a 0002.

07 Další okolnosti:

08 Vykonatelnost: 09 Příslušenství:

Druh: Zákonné úroky z prodlení

Celková výše (Kč): 150,00

Způsob výpočtu: Roční úroky z prodlení z částky 1.000,- Kč ve výši 7,75% od 3.9.2010 do 18.9.2012.

Celková výše pohledávky: 1 150,00

10 Vlastnosti pohledávky: Podřízená: ne anoPeněžitá: ne anoPodmíněná: ne anoSplatná: ne anoPohledávka: v Kč v cizí měně**Pohledávka č. 2**

Typ pohledávky: zajištěná majetkem dlužníka

Výše jistiny (Kč): 500 000,00

12 Důvod vzniku: Poskytnutí úvěru na základě Smlouvy o úvěru ze dne 20.6.2010, ve znění dodatků č. 1-13.

13 Další okolnosti:

14 Vykonatelnost:

pro částku: 500 000,00

dle: Vykonatelného platebního rozkazu Městského soudu v Brně, čj. 12 EC 124/2011 ze dne 20.7.2011, právní moc 20.8.0211

15 Příslušenství:

Druh: Smluvní úroky z prodlení, náklady soudního řízení

Výše (Kč): 68 345,00

Způsob výpočtu:	Smluvní úrok prodlení z částky 500.000,- Kč Kč ve výši 0,08% denně od 20.7.2010 do 30.5.2011. Náklady soudního řízení - soudní poplatek ve výši 25.000,- Kč	
Celková výše pohledávky:	568 345,00	
Tato pohledávka je zajištěna majetkem, který náleží do majetkové podstaty dlužníka a je uplatňováno právo na uspokojení ze zajištění. Pohledávka není zajištěna jiným způsobem.		
16 Důvod:	Smlouva o zřízení zástavního práva ze dne 20.6.2010.	
17 Majetek tvořící předmět zajištění:	18 Okamžik vzniku zajištění:	
Automobil značky Mercedes výrobní číslo....., rok výroby....	20.6.2010	
19 Rozhodné právo, kterým se zajištění řídí:	České	
20 Výpočet dle §171:		
21 Dohoda dle §299:	☐ ano ☒ ne	
22 Vlastnosti pohledávky:		
Podřízená:	☒ ne ☐ ano	
Peněžítá:	☐ ne ☒ ano	
Podmíněná:	☒ ne ☐ ano	
Splatná:	☒ ne ☐ ano	
Pohledávka:	☒ v Kč ☐ v cizí měně	
47 Celková výše přihlášených pohledávek (Kč):	569 495,00	
48 Celková výše nezajištěných pohledávek (Kč):	1 150,00	
49 Celková výše zajištěných pohledávek (Kč):	568 345,00	
50 Počet pohledávek:		
51 Počet vložených stran:		

Věřitel prohlašuje, že údaje v přihlášce jsou pravdivé.

52 Seznam příloh:

Povinné přílohy:

1. Je-li věřitel právnická osoba - výpis z obchodního rejstříku nebo obdobného registru.
2. Kopie smluv, soudních nebo jiných rozhodnutí a dalších listin dokládajících údaje uvedené v přihlášce pohledávky.
3. Je-li věřitel zastoupen na základě plné moci – plná moc.

Vložit elektronickou přílohu

- 1 Plná moc.doc
- 2 Smlouva o poskytování tel. služeb.doc
- 3 Smlouva o úvěru.doc
- 4 Výpis z OR.doc

Zde uveďte veškeré přílohy, které jsou k přihlášce přikládány v listinné podobě:

- 1

Podpisem stvrzuje:				
53 V	<input type="text" value="Praze"/>	Dne	<input type="text" value="29.10.2012"/>	
☐ Věřitel	☒ Zástupce			
	Druh zástupce:	<input type="text" value="Právní zástupce (advokát, notář, patentový zástupce, daňový poradce)"/>		
55 Fyzická osoba	Příjmení:	<input type="text" value="Sadílek"/>	Jméno:	<input type="text" value="Petr"/>
	Titul za jm.:	<input type="text"/>	Titul před jm.:	<input type="text" value="Mgr"/>
	Ulice:	<input type="text" value="Vyšehradská"/>		
	Č.p./č.e.:	<input type="text"/>	Č.o.:	<input type="text" value="36"/>
	Obec:	<input type="text" value="Praha"/>		
	PSČ:	<input type="text" value="12000"/>	Část obce:	<input type="text"/>
	Stát:	<input type="text" value="Česká republika"/>		
Způsob doručení přihlášky pohledávky na soud:				
☐ Listinná podoba ☐ Datová schránka/e-mail ☒ ePodatelna MSp				
Žádám o potvrzení doručení formuláře na elektronickou adresu:				
<input type="text" value="advokatpetr@seznam.cz"/>		Digitální podpis		
Identifikátor (GUID) <input type="text" value="c573728c-6a20-0001-b0ff-f1efd788fbe0"/>		<input type="text"/>		
		<input type="button" value="Odeslat"/>		

Verze 3-b

Zdroj: Formuláře: Přihláška pohledávky. Insolvenční rejstřík [online]. Ministerstvo spravedlnosti České republiky [cit. 2016-11-19]. Dostupné z: <https://isir.justice.cz/isir/common/stat.do?kodStranky=FORMULAR>

Příloha E Vzor návrhu na nařízení exekuce

JUDr. Dalimil Mika, LL.M., soudní exekutor

Exekutorský úřad Klatovy

Za Beránkem 836

339 01 Klatovy

Oprávněný: *Fyzická osoba - jméno a příjmení, rodné číslo / datum narození, místo trvalého pobytu*

Fyzická osoba podnikatel - jméno a příjmení, IČO, datum narození, místo podnikání

Právnícká osoba - obchodní firma nebo název, IČO, sídlo

Povinný: *Fyzická osoba - jméno a příjmení, rodné číslo / datum narození, místo trvalého pobytu*

Fyzická osoba podnikatel - jméno a příjmení, IČO, datum narození, místo podnikání

Právnícká osoba - obchodní firma nebo název, IČO, sídlo

Exekuční návrh

na pověření soudního exekutora JUDr. Dalimila Miky, LL.M., Exekutorský úřad Klatovy, se sídlem v Klatovech, Za Beránkem 836, PSČ 339 01, provedením exekuce dle zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti, v platném znění.

I.

Podle vykonatelného rozsudku č.j. / platebního rozkazu č.j. / notářského zápisu sp. zn. / exekutorského zápisu sp. zn. _____ ze dne _____ vydaného / sepsaného _____ dluží povinný oprávněnému částku ve výši _____,- Kč.

Důkaz: rozsudkem č.j. / platebním rozkazem č.j. / notářským zápisem sp. zn. / exekutorským zápisem sp. zn. _____ ze dne _____ vydaného / sepsaného _____

II.

Jelikož povinný nesplnil dobrovolně to, co mu ukládá shora uvedený exekuční titul, z dlužné částky neuhradil ničeho, oprávněný navrhuje, aby soud vydal toto

Pověření:

nařizuje se podle zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti, v platném znění, exekuce vykonatelného *rozsudku č.j. / platebního rozkazu č.j. / notářského zápisu sp. zn. / exekutorského zápisu sp. zn.* _____ ze dne _____ vydaného / sepsaného _____ k uspokojení pohledávky oprávněného ve výši _____,- Kč a pro náklady exekuce a náklady oprávněného, které budou určeny soudním exekutorem v příkazu k úhradě nákladů exekuce.

Provedením exekuce se pověřuje soudní exekutor JUDr. Dalimil Mika, LL.M., Exekutorský úřad Klatovy, se sídlem v Klatovech, Za Beránkem 836, PSČ 339 01.

V _____ dne _____

_____
oprávněný

Příloha:

originál nebo ověřená kopie rozsudku / platebního rozkazu opatřené potvrzením o jeho vykonatelnosti / stejnopis notářského zápisu se svolením k vykonatelnosti / stejnopis exekutorského zápisu se svolením k vykonatelnosti

Zdroj: Vzor návrhu na nařízení exekuce. Exekutorský úřad Klatovy: Vzory podání [online]. Exekutorský úřad Klatovy, 2014 [cit. 2016-08-10]. Dostupné z: <http://www.euk.cz/vzory-podani/uncategorised/vzor-navrhu-na-narizeni-exekuce>